

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ОПРЕДЕЛЯМ:

РОСИЦА КАРАМФИЛОВА
Министър на околната среда и
водите

Дата: 03.11.2022 г.

Специфични и подробни цели на опазване на
защитена зона BG0002006 „Рибарници Орсоя“, съгласно
Решение по т. 1 от Протокол № 26 от заседание на
Националния съвет по биологично разнообразие,
проведено на 28.04.2022 г.

Автори: Николай Караиванов, Невена Иванова, Боян Мичев

Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН

Съдържание

Въведение.....	5
Специфични цели за A002 <i>Gavia arctica</i> (Черногуш гмуркач).....	8
Специфични цели за A004 <i>Tachybaptus ruficollis</i> (Малък гмурец).....	10
Специфични цели за A005 <i>Podiceps cristatus</i> (Голям гмурец).....	13
Специфични цели за A006 <i>Podiceps grisegena</i> (Червеноврат гмурец).....	16
Специфични цели за A008 <i>Podiceps nigricollis</i> (Черноврат гмурец).....	19
Специфични цели за A391 <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i> (Голям корморан).....	22
Специфични цели за A875 <i>Microcarbo pygmaeus</i> (Малък корморан).....	24
Специфични цели за A021 <i>Botaurus stellaris</i> (Голям воден бик).....	27
Специфични цели за A022 <i>Ixobrychus minutus</i> (Малък воден бик).....	30
Специфични цели за A023 <i>Nycticorax nycticorax</i> (Нощна чапла).....	33
Специфични цели за A024 <i>Ardeola ralloides</i> (Гривеста чапла).....	36
Специфични цели за A026 <i>Egretta garzetta</i> (Малка бяла чапла).....	38
Специфични цели за A773 <i>Ardea alba</i> (Голяма бяла чапла).....	41
Специфични цели за A028 <i>Ardea cinerea</i> (Сива чапла).....	44
Специфични цели за A029 <i>Ardea purpurea</i> (Червена чапла).....	47
Специфични цели за A030 <i>Ciconia nigra</i> (Черен щъркел).....	51
Специфични цели за A031 <i>Ciconia ciconia</i> (Бял щъркел).....	53
Специфични цели за A032 <i>Plegadis falcinellus</i> (Блестящ ибис).....	56
Специфични цели за A034 <i>Platalea leucorodia</i> (Бяла лопатарка).....	58
Специфични цели за A036 <i>Cygnus olor</i> (Ням лебед).....	60
Специфични цели за A041 <i>Anser albifrons albifrons</i> (Голяма белочела гъска).....	63
Специфични цели за A043 <i>Anser anser</i> (Сива гъска).....	65
Специфични цели за A048 <i>Tadorna tadorna</i> (Бял ангъч).....	68
Специфични цели за A050 <i>Anas penelope</i> (Фиш).....	71
Специфични цели за A051 <i>Anas strepera</i> (Сива патица).....	73
Специфични цели за A052 <i>Anas crecca</i> (Зимно бърне).....	76
Специфични цели за A053 <i>Anas platyrhynchos</i> (Зеленоглава патица).....	79
Специфични цели за A054 <i>Anas acuta</i> ((Шилоопашата патица).....	83
Специфични цели за A055 <i>Anas querquedula</i> (Лятно бърне).....	86
Специфични цели за A056 <i>Anas clypeata</i> (Клопач).....	89
Специфични цели за A059 <i>Aythya ferina</i> (Кафявоглава потапница).....	93

Специфични цели за A060 <i>Aythya nyroca</i> (Белоока потапница)	96
Специфични цели за A061 <i>Aythya fuligula</i> (Качулата потапница)	100
Специфични цели за A125 <i>Haliaeetus albicilla</i> (Морски орел)	102
Специфични цели за A081 <i>Circus aeruginosus</i> (Тръстикова блатар).....	104
Специфични цели за A082 <i>Circus cyaneus</i> (Полски блатар).....	108
Специфични цели за A084 <i>Circus pygargus</i> (Ливаден блатар).....	110
Специфични цели за A402 <i>Accipiter brevipes</i> (Късопръст ястреб).....	113
Специфични цели за A403 <i>Buteo rufinus</i> (Белоопашат мишелов).....	114
Специфични цели за A094 <i>Pandion haliaetus</i> (Орел рибар)	116
Специфични цели за A097 <i>Falco vespertinus</i> (Вечерна ветрушка)	118
Специфични цели за A118 <i>Rallus aquaticus</i> (Крещалец)	120
Специфични цели за A120 <i>Porzana parva</i> (Средна пъструшка).....	123
Специфични цели за A122 <i>Crex crex</i> (Ливаден дърдавец)	126
Специфични цели за A123 <i>Gallinula chloropus</i> (Зеленоножка).....	128
Специфични цели за A125 <i>Fulica atra</i> (Лиска).....	130
Специфични цели за A131 <i>Himantopus himantopus</i> (Кокилобегач)	134
Специфични цели за A136 <i>Charadrius dubius</i> (Речен дъждосвирец).....	136
Специфични цели за A140 <i>Pluvialis apricaria</i> (Златиста булка)	139
Специфични цели за A142 <i>Vanellus vanellus</i> (Обикновена калугерица)	142
Специфични цели за A145 <i>Calidris minuta</i> (Малък брегобегач)	144
Специфични цели за A147 <i>Calidris ferruginea</i> (Кривоклюн брегобегач).....	146
Специфични цели за A149 <i>Calidris alpina</i> (Тъмногръд брегобегач)	148
Специфични цели за A151 <i>Philomachus pugnax</i> (Бойник)	150
Специфични цели за A153 <i>Gallinago gallinago</i> (Средна бекасица)	152
Специфични цели за A154 <i>Gallinago media</i> (Голяма бекасица).....	155
Специфични цели за A156 <i>Limosa limosa</i> (Черноопашат крайбрежен бекас)	156
Специфични цели за A768 <i>Numenius arquata</i> (Голям свирец)	158
Специфични цели за A161 <i>Tringa erythropus</i> (Голям червеноног водобегач).....	160
Специфични цели за A162 <i>Tringa totanus</i> (Малък червеноног водобегач).....	162
Специфични цели за A163 <i>Tringa stagnatilis</i> (Малък зеленоног водобегач)	164
Специфични цели за A164 <i>Tringa nebularia</i> (Голям зеленоног водобегач)	166
Специфични цели за A165 <i>Tringa ochropus</i> (Голям горски водобегач)	168
Специфични цели за A166 <i>Tringa glareola</i> (Малък горски водобегач).....	170
Специфични цели за A168 <i>Actitis hypoleucos</i> (Късокрил кюкавец)	172
Специфични цели за A177 <i>Larus minutus</i> (Малка чайка).....	174
Специфични цели за A179 <i>Larus ridibundus</i> (Речна чайка)	175
Специфични цели за A180 <i>Larus genei</i> (Дългоклюна чайка)	178
Специфични цели за A182 <i>Larus canus</i> (Чайка буревестница)	180

Специфични цели за A459 <i>Larus cachinans</i> (Каспийска чайка).....	182
Специфични цели за A190 <i>Sterna caspia</i> (Каспийска рибарка).....	184
Специфични цели за A193 <i>Sterna hirundo</i> (Речна рибарка).....	185
Специфични цели за A196 <i>Chlidonias hybridus</i> (Белобуза рибарка).....	187
Специфични цели за A197 <i>Chlidonias niger</i> (Черна рибарка)	190
Специфични цели за A198 <i>Chlidonias leucopterus</i> (Белокрила рибарка).....	193
Специфични цели за A229 <i>Alcedo atthis</i> (Земеродно рибарче)	194
Специфични цели за A230 <i>Merops apiaster</i> (Обикновен пчелояд)	197
Специфични цели за A429 <i>Dendrocopos syriacus</i> (Сирийски пъстър кълвач)	199
Специфични цели за A231 <i>Coracias garrulus</i> (Синявица)	201
Специфични цели за A242 <i>Melanocorypha calandra</i> (Дебелоклюна чучулига).....	204
Специфични цели за A246 <i>Lullula arborea</i> (Горска чучулига)	206
Специфични цели за A338 <i>Lanius collurio</i> (Червеногърба сврачка).....	208
Специфични цели за A339 <i>Lanius minor</i> (Черночела сврачка).....	210
Литература:	213

Въведение

Специална защитена зона СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“ по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици заема площ от 475,4 ха и попада изцяло в Континенталния биогеографски регион. Обявена е със Заповед № РД-565 от 05.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 84 от 2008 г.). Според стандартния формуляр за данни (СФД), в зоната се опазват **84** целеви вида птици, между които има както гнездящи така и мигриращи и зимуващи. В СЗЗ „Рибарници Орсоя“ има един вид с оценка на популацията „D“ в СФД - обикновен мишелов (*Buteo buteo*), за който не са разработвани специфични консервационни цели. Зоната обхваща едноименните вече бивши рибарници на мястото на Орсойското блато, заедно с заливни територии около него. Разположени са между с. Орсоя и с. Добри дол, в непосредствена близост до р. Дунав. Рибарниците са отделени от околните влажни ливади с диги. Към зоната се отнася и дървесно-храстовата растителност по брега на реката. Пролетно време при високи нива на Дунав рибарниците може да се наводнят и да образуват водни площи и наводнени ливади. Понастоящем в рибарниците няма вода и в тях има суха тръстика и друга растителност.

В Натура 2000 е включена само източната зона – рибарници Орсоя, които са и защитена местност. Около 32 % от мястото (а именно самите рибарници) са поставени под законова защита през 2001 г. Целта е да се опазят редки и застрашени растения и животни. ЗМ „Рибарници Орсоя“ е обявена със Заповед No РД-898 от 22.11.2001 г., бр. 110/2001 на Държавен вестник. Промяна в площта - актуализация със Заповед No.РД-110 от 06.02.2012 г., бр. 20/2012 на Държавен вестник. Площ 147,18 ха.

Литературна справка

Самостоятелни публикации за орнитофауната на рибарници „Орсоя“ не бяха открити. Данните за птиците в тази територия се откриват в публикации за проучвания на река Дунав и нейното биологично разнообразие – Паспалева-Антонова, 1961; Paspaleva, Mitshev, 1968; Шурулинков et al., 2005; Shurulinkov et al., 2016; Димитров, 2018; Shurulinkov et al., 2019. Данни за видовете птици, които се срещат в рибарниците могат да се намерят и в някои общи публикации като Нанкинов et al., 1997; Michev, Stoyneva (ed.), 2007; Янков (ред.), 2007; Костадинова, Граматиков (ред.), 2007; Василев et al., 2012; Червена книга на Република България (2015).

Резултати от полевите изследвания

Във връзка с разработване на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона Рибарници Орсоя бяха посетени на 14 май и 11 юни 2021 г., а във връзка с други проекти няколкократно през пролетта на тази и миналата година. В по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Малки локви се образуват от снеготопенето и пролетните дъждове в северната част на басейните, но те бързо пресъхват или изтичат по естествен начин в северния отводнителен канал. Поради тази причина бяха наблюдавани много малък брой целеви видове: *Aythya nyroca*, *Anas platyrhynchos*, *Ardea cinerea*, *Ciconia ciconia*, *Lanius collurio*, *Coracias garrulus*, *Buteo buteo* и др. Бяха отчетени следните типове местообитания: обширни тръстикови масиви в изоставените басейни на рибарниците, влажни ливади, тополови насаждения по брега на р. Дунав, мозайка от дървета и храсти по дигите. Част от южните басейни са превърнати в обработваеми земи. Силно колебаещи се но все пак постоянни водни количества се наблюдават единствено в двата отводнителни канала. Самите рибарници са загубили своята орнитологична стойност. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние.

Установени заплахи

Основните човешки дейности, имащи отрицателно влияние върху местообитанията на влажната зона, са промяната на практиките по управлението на рибарниците, изоставянето им и пресушаването им за продължителен период от време. Тръстиката и прилежащите тревни съобщества ежегодно се опожаряват от браконieri или с цел добив на грудки от лечебни растения. Тъй като рибарниците не са действащи, техния воден режим не се поддържа. Поради тази причина намаляват и подходящите местообитания за водолюбивии видове птици.

Сн. 1. Рибарници Орсоя

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за водолюбивии видове птици. През зимата и по време на миграция те може да се срещнат само в р. Дунав. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

Сн. 2 Вандалски актове в Рибарници Орсоя – изваждане на тръбите от помпената станция и изкореняване на дървесна растителност по дигите.

Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания.

От 2020 г. се разработва проект за оводняване на част от басейните на рибарниците (проект № BG16M10P002-3.016-0002-C01, с финансовата помощ на Оперативна програма „Околна среда“) и след доказване на тяхната устойчивост във

времето и теренни проучвания е необходимо да се разработят специфични цели за зоната.

Настоящият документ включва следните раздели с важна информация:

- ✓ Код и наименование на вида
- ✓ Кратка характеристика на вида
- ✓ Характер на пребиваване в страната, характерно местообитание и хранене
- ✓ Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво
- ✓ Състояние на ниво СЗЗ
- ✓ Анализ на наличната информация
- ✓ Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната
- ✓ Необходимост от промени на СФД на СЗЗ
- ✓ Използвана литература

Природозащитните цели са представени в текста по-долу в табличен вид, като са изведени на преден план основни параметри с техните целеви стойности, към които да се насочат природозащитните цели така, че да се постигне стабилна/нарастваща тенденция на популацията на вида. Необходимо е обаче да поясним, че поради липсата на систематизиран мониторинг на птиците в СЗЗ от Натура 2000 в България, **не са посочвани тенденции в популациите на видовете**, а само целеви стойности за минималния размер на популациите в зоната. За да се посочат статистически достоверни, дори и само краткосрочни тенденции в популациите (за 10 г. период) на птиците в СЗЗ, са необходими данни от поне 5 г. систематизиран мониторинг на видовете, а такива в повечето случаи липсват.

Специфични цели за A002 *Gavia arctica* (Черногуш гмуркач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 63 - 75 см, тегло 2,3 (при женските) до 3,4 кг. (при мъжките), размахът на крилата 100 - 130 см. В брачно оперение темето, тилът и задната част на врата са кадифено светлосиви. Предната част на шията и гърлото са черни. Тялото отгоре е с ясни бели петна. В зимно оперение шията отстрани е наполовина тъмна, със сива задна и бяла предна част. Няма бяло петно около окоето. Горната страна на тялото е равномерно тъмно сива. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия. Младите са като възрастните в зимно оперение, но със светли крайнини на перата отгоре, образуващи люспест рисунък. Младежката оперение се запазва до средата на зимата (Svensson, 2009).

Характер на пребиваване в страната

Редовно мигриращ, зимуващ и летуващ вид за страната. Най-многочисления представител на рода за нашата фауна (Нанкинов, 2012). У нас птиците пристигат в края на септември и началото на октомври, като се задържат най-късно до средата на май. Най-много птици са наблюдавани в черноморските заливи, черноморските езера и околностите на гр. София. Единични полови незрели птици остават в черноморските заливи през цялото лято. Все пак най-много птици се наблюдават през зимата.

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езерата на тундрата и тайгата, лесостепите и степите. Зимуващите и мигриращи през нашата страна птици се срещат главно по Черноморското крайбрежие, морските заливи, Черноморските блата и езера, но се срещат и в големи вътрешни водоеми и по-малки водни басейни до 2300 м.н.в (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите са 1110, 1130, 1150, 1160, както и сладководни местообитания от типа на 3130, 3150, 3260 и 3270 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Хранят се с риба, миди, ракообразни, водни насекоми и техните ларви. Малките се хранят с водни безгръбначни жимотни, а по-късно и с дребна риба.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е наблюдаван в Северна България, Софийско и Пловдивско и по Черноморието. Срещат се предимно единични екземпляри. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern). Не е включен в Червената книга на България. Включен в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 50 – 650 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукуираща, променлива. За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: G01, K04.

3. Състояние в специална защитена зона СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е преминаващ. Мигриращата популация се оценява на **0 - 1 индивид**, което представлява **0,2 - 2,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В периода 1977-1996 е рядка зимуваща птица в България със средна численост около 44 индивида. Най-голяма част от птиците се концентрират по най-южните части на южното Черноморие (Michev, Profirov, 2003).

При средно-зимните преброявания е установен един индивид в участъка Връв – Долни Цибър през 2018 г. През 2019 и 2020 г при среднозимните преброявания видът е наблюдаван в Дунав с численост от 4 птици на 12.01.2019 и 9 птици на 11.01.2020г. В реката срещу зоната на рибарници Орсоя не са наблюдавани птици от този вид.

Информация за миграция на вида в зоната дава единствено Костадинова, Граматиков (2007) – 0 - 1 индивид.

Липсват публикувани други данни за вида в зоната по време на миграция.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за зимуващата популация: G01, K04, валидни за зоната са:

- K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики;

При теренните наблюдения през 2021 г е констатирано отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони в пустеещи земи (F26, K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През зимата и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав..

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 1 инд. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг. Понастоящем видът не се среща в зоната, тъй като липсват подходящи местообитания. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Възстановяване и поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 1 инд. чрез възстановяване и отводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A004 *Tachybaptus ruficollis* (Малък гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 23 - 29 см., тегло 0,120 – 0,235 кг., размахът на крилата – 40 - 45 см. В брачно оперение темето, гърбът и вратът са черно-кафяви. Бузите, шията и горната част на гърдите са кестеняво-рижи. Тялото отстрани е черно-кафяво. В зимно оперение общата окраска е по-светла и размита. Бузите, шията и гърдите бежавокафяви. Подбрадието и коремът – бели. Гърбът е тъмен. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия. Младите са като възрастните в зимно оперение, но с тъмни ивици зад и под окото. (Svensson, 2009, Симеонов и др., 1990, Cramp, Simmons, 1977).

арактер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по незамръзналите водоеми в границите на гнездовия ареал. Птици от Северна и Средна Европа зимуват по Черноморието. Миграцията е от началото на септември до март. В средата на зимата по водоемите на страната се задържат няколко стотин екземпляра – между 400 и 1500 индивида съгласно Докладването от 2019 г. По-големи струпвания са установени във Варненското езеро, залива при Бургас и яз. Искър.

Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася в края на април, началото на май 4 до 10 бели яйца. Малките са гнездобегълци. (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период, миграция и зимуване обитава както равнинните, така и планински водоеми. Среща се в малки и големи сладководни или бракични водоеми, като езера, реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 м.н.в.

При миграция и зимуване се концентрира предимно по морските заливи, крайморските езера и блата и язовирите (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водорасли (Нанкинов, 2012).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е разпространен в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков отг. ред., 2007).

В Тунджанската равнина гнездови находища има по р. Тунджа, в редица рибарници, язовири и микроязовири. През зимния период малките гмурци се концентрират в речните вировете по р. Тунджа, кариерите покрай реката и язовирите (Даскалова и др., 2020).

По дунавското крайбрежие видът е разпространен в почти всички подходящи местообитания, но не е многочислен. Регистриран е във влажни зони, покрити с гъсти тръстикови масиви. Броят варира между 24 и 50 гнездящи двойки, но предвид характера на местообитанието и ниската откриваемост, вероятно числеността е по-висока (Shurulinkov et al., 2019).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 500 – 1500 двойки, а според Янков, 2007 числеността е 800 – 1900 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е неизвестна. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: G05, G06, J02, F02.

Зимуващата популация е оценена на 400 – 1500 индивида, като по данни от Средно зимно преброяване за България през период 2013-2018, минималната зимуваща популация е 384 индивида, а максималната – 987. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукутираща, променлива.

Мигриращата национална популация е оценена на 500 – 1000 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, G12.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **0 - 5 двойки**, което представлява **0,3 – 1,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД, мигриращата популация се оценява на **8 - 83 индивида**, което е **1,6 – 8,3 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **0 - 1 индивид**, което е **0,07 – 0,2 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Рибарниците са били от значение за гнезденето на вида. Видът е гнездил в рибарниците (6% от дунавската популация), когато те са функционирали, като постепенно числеността му намалява с пресъхването на басейните и след 2013 г вече не е установено гнездене (Shurulinkov et al. 2019). Според Матеева и др. (2013) в зона са гнездили между 3 и 5 двойки през 2010 г, след което не е установено гнездене.

В периода 1977-1996 е обикновен зимуващ вид в България със средна численост около 210 индивида (Michev, Profirov, 2003).

При средно-зимните преброявания в участъка Връв – Долни Цибър през 2014 г са наблюдавани 5 индивида, през 2015 г.– 4, през 2016 г.– 1 и през 2018 г.– 4 инд. През 2019 г. и 2020 г при среднозимните преброявания видът е наблюдаван в Дунав с численост от 12 птици на 12.01.2019 г. и 29 птици на 11.01.2020 г. В реката срещу зоната на рибарници Орсоя не са наблюдавани птици от този вид.

Липсват публикувани други данни за вида в зоната по време на миграция.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата, мигриращата и зимуващата популация: G05, G06, J02, F02, K04, F26, G12, валидни за зоната са:

- K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики;
- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони (в случая за зоната е валидно превръщането им в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През зимата и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав. Границата на зоната не обхваща речното корито.

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 2 дв.	Определена на база средната от СФД. Ще зависи от наличието на воден стълб в басейните на зоната.	Подобряване на популацията в размер най-малко 2 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на размножаващата се популация.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г.	Поддържане на популацията >1 инд.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 8 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 8-83 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Подобряване състоянието на мигриращата популация най-малко 8 инд. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон.	Подобряване на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present, поради липса на подходящи местообитания за гнезденето на вида в СЗЗ;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>		x	r		5	p		G	C	C	C	C
B	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			c	8	83	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A005 *Podiceps cristatus* (Голям гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 46 - 51 см., тегло 0,700 – 1,400 кг., размахът на крилата – 59 - 73 см. Най-едрият гмурец с дълго, ниска тял и дълга, тънка шия, държана изправена или свита с глава на гърба. В брачно оперение перата по челото, темето и тила са черни. Теменните пера са дълги и образуват „рогчета“. Перата около ушите и бузите късо са удължени, кафяво-рижи, на върха черни и образуват „бакенбарди“. Мъжките са с по-широки „бакенбарди“ и по-дълги „рогчета“. Гърбът и крилата са тъмнокафяви, околоочното поле, шията, гърдите и коремът са бели, слабините светлокафеникави.

През зимата отсъстват „бакенбардите“ и „рогчетата“. Перата край бузите са бели, шията отпред, гърдите и коремът също са бели. При големия гмурец бялото в зимното оперение е повече от при другите видове гмурци. С бяло над окото и черна ивица от окото до човката.

Почти без полов диморфизъм. При младите бузите са с ивици, човката е бледорозова. (Svensson, 2009, Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по незамръзналите водоеми в Западна и Южна Европа. Миграцията е през септември-ноември и февруари-март. В резултат на миграции през есента и зимата числеността му нараства няколкократно особено в морските заливи, крайморските езера и по-големите вътрешни водоеми. Унас зимуват птици от европейската територия на Русия, скандинавските страни, Чехия, Полша, Румъния.

Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася през март - април, 1 до 9 яйца. Малките са гнездобегълци. Стават самостоятелни на 70-80 дневна възраст (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езера, крайбрежия на реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 м.н.в.

При миграция и зимуване посещава както тези водоеми, така и много често морските заливи, крайморските езера и блата и високо разположените язовири – Доспат, Камчия, Искър, Батак и др. (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160,

3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водни растения. Младите се изхранват предимно с насекоми (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението на вида е разпръснато и групово във всички равнинни райони. Основната част от популацията е концентрирана в Дунавската равнина и покрай р. Дунав, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле (Янков отг. ред., 2007). В началото на 20-ти век настъпва депресия на вида и близо половин столетие той мъти само по Черноморското крайбрежие и р. Дунав. След 1960 г. птиците увеличават числеността си и заселват водоемите във вътрешността на страната (Симеонов и др., 1990).

По дунавското крайбрежие видът е широко разпространен и често срещан. Общият брой гнездящи двойки варира между 46 и 78. Основното място за размножаване е езерото Сребърна, следват рибарниците Хаджидимитрово и блатата на остров Персина. Друг съществен обект, рибарници Орсоя, са загубили значението си за вида след пресушаването им и превъщането им в обработваема земя през 2012 г. Също е положението ив рибарници Орсоя (Shurulinkov et al., 2019).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 550 – 1500 двойки, а според Янков, 2007 числеността е 400 – 600 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е стабилна. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: G06, J02, J03, F05.

Зимуващата популация е оценена на 1850 – 5000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За зимуващата популация са посочени следните заплахи: G01, J02, F05.

Мигриращата национална популация е оценена на 500 – 1000 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: J02, F26, F05, G12.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **0 - 4 двойки**, което представлява **0,3 - 0,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД, мигриращата популация се оценява на **24 - 130 индивида**, което е **4,8 – 13,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **0 - 1 индивида**, което е **0,02 – 0,05 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът е гнездил в рибарниците когато са функционирали, както и до 2010 г. – 4 двойки (Матеева и др., 2013). До 2010 г рибарници Орсоя все пак са имали значение за гнезденето на вида. Сред тази година не е установено гнездене на вида в зоната. На 31.05.1998 г. в зоната са наблюдавани 30 птици (Данни от eBird и Профиров, непубликувани данни). На 11.05.2020 г. в р. Дунав срещу помпената станция (43,7946 и 23,0850) наблюдавахме две птици, без да бъде установено гнездене. Теренното проучване през 2021 г. установи, че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. През май и юни 2021 г. видът не е установен на територията на защитената зона.

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания през 2019 г. и 2020 г. През есенно-зимния период територията на рибарници Орсоя е пресушена и в последните 10 години не се наблюдава концентрация на птици в района. Големият гмурец е наблюдаван на 12.01.2019 г. в р. Дунав срещу територията на рибарниците - 1 птица. През зимата на 2020 г не е установен.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция. Основна заплаха за вида е намаляване на площта на тръстиката в сладководните рибовъдни стопанства, както и тяхното пресъхване поради смяна на предназначението им (Големански, 2011). Това бе установено и по време на теренните проучвания през 2021 г.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата, мигриращата и зимуващата популация: G06, J02, J03, F05, F26, G12, валидни за зоната са:

- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони (в случая за зоната е валидно превръщането им в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През зимата и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав.

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 2 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи най-вече от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 2 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на размножаващата се популация.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 24 инд.	Определена на база минималната стойност от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение или	Постигане/възстановяване и поддържане на популацията >24 инд. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода септември - март.	установяване на размера на мигриращата популация.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г.	Постигане/възстановяване и поддържане на популацията >1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон.	Подобряване на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A006 *Podiceps grisegena* (Червеноврат гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 40-46 см., тегло 0,700 – 0,900 кг., размахът на крилата – 77 - 85 см. В брачно оперение челото, темето и тила са черни. Теменните пера са леко удължени, като образуват неясна качулка. Гърлото и бузите са пепелявосиви. Шията и горната част на гърдите са ръждиви до тъмнокафяви откъм гръбната страна. Гърбът и крилата са тъмнокафяви, коремът бял. Малко жълто петно в основата на човката. През зимата окраската на главата без резки черно-бели контрасти. Шията и горната част на гърдите са сиво-бели. Клюнът е по-светъл. Няма полов диморфизъм. При младите оперението е като възрастните в зимно оперение, бузите са с ивици, жълтото на човката е повече, а горната част на шията отпред е червеникаво-кафява. (Svensson, 2009, Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува рядко по Черноморието, край р. Дунав и вътрешните водоеми. Миграцията е през август-ноември и февруари-април. В резултат на миграции през есента числеността му нараства, като се среща на малки групи.

Гнезди на отделни двойки и в колонии. Разстоянието между отделните гнезда в колониите е около 10 м. Строи няколко гнезда, като едно е основно. Гнездото е сред

водната растителност. Снася в края на април и през май, 2 до 6 яйца. Малките са гнездобегълци. На едномесечна възраст се хранят самостоятелно, а към края на август – септември летят много добре. Полово зрели стават през втората година (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

Равнинни водоеми с богата водна растителност. Предпочита биотопи, където петна водна растителност се редуват с участъци открита водна площ. Избягва водоеми които се посещават от човека (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с водни насекоми и техните ларви, а също така и с дребни риби, жаби, миди, ракообразни, водни растения, семена и листа (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространен е в изолирани гнездовища по Дунавското крайбрежие, на места в Тракийската низина и покрай Черно море. Най-значимите и постоянни гнездовища са във влажните зони по р. Дунав. (Янков отг. ред., 2007). В края на XIX и първата половина на XX в. малоброен, силно локализиран, с изолирани находища. Намиран да гнезди по крайбрежието на Добруджа, в Ихтиманското поле, Софийското поле в Драгоманското блато, както и по Черноморското крайбрежие. С мащабното пресушаване на блатата през първата половина на XX в. популацията почти напълно е унищожена и видът се смята изчезнал като гнездящ (Патев, 1950), но след 1950 г. е налице частично възстановяване. Около 1980 г. популацията не надвишава 50 дв. с най-многочислено и стабилно гнездовище на о. Белене – 20–25 дв. (Иванов, 1985).

Общата тенденция на броя на двойките за периода 2006 - 2013 г. е положителна, главно поради подобряването на качеството на местообитанията в някои местообитания - блатата Персина и рибарници Калимок, след създаването на нови водни връзки на тези блатата с река Дунав през 2008 г. Положителната тенденция в броя на червеноратите гмурци е видима през последните 30 години. През 80-те години на миналия век са били стабилни и постоянни гнездови находища на вида в езерото Сребърна, Гарванското блато и Персинските блатата, но няма данни за наличието на вида при рибарниците Калимок, Орсоя, Орсоя и Хаджидимитрово (Симеонов и др. 1990). Разширението на гнездовите находища е установено след 1990 г. В рибарници Хаджидимитрово, видът е намерен да гнезди през 2004 г. (Shurulinkov et al, 2019).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern). Включен в Червената книга на България в категорията „Застрашен вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 30 – 80 двойки, а според Големански, 2011 числеността е 20 – 50 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукуираща, променлива. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: M07, G05, G06.

Зимуващата популация е оценена на 10 – 50 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукуираща, променлива.

Мигриращата национална популация е оценена на 30 – 150 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: J02, F26, F05, G12.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **2 - 3 двойки**, което представлява **3,7 - 6,7 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът гнезди с ниска численост в цялата страна и по поречието на р. Дунав. По-значими гнездовища са Персинските блата и рибарници Калимок. Въпреки положителната тенденция на вида през последните 30 години, в рибарници Орсоя видът е гнездил до 2010 г, като изчезва с пресъхването на басейните и след 2010 г вече не е установено гнездене.

До 2010 г. рибарници Орсоя все пак са имали значение за гнезденето на вида. Според Матеева и др. (2013) в зона са гнездили 2 двойки през 2010 г, след което не е установен. Теренното проучване през 2021 г. установи че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. През май и юни 2021 г. видът не е установен на територията на защитената зона.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигриращата популация: M07, G05, G06, J02, F26, F05, G12, валидни за зоната са:

- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони (в случая за зоната е валидно превръщането им в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 2 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи най-вече от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 2 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на размножаващата се популация.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон.	Поддържане на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона поради липса на подходящо местообитание. Налага се добавяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A006	<i>Podiceps grisegena</i>		x	r		3	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A008 *Podiceps nigricollis* (Черноврат гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 28-34 см., тегло 0,250 – 0,350 кг., размахът на крилата – 56 - 60 см. В брачно оперение главата, вратът, гърбът и крилата са черни. Теменните пера са леко удължени. Зад очите и областта на ушите със снопче тънки, златисто-рижи пера. Коремът и подкрилията са бели. Слабините са ръждиви. Клюнът е слабо извит нагоре. През зимата рижият цвят в оперението липсва. На тила без удължени пера. Общия тон в окраската по-светъл. Зад ушите бяло петно. Гърлото, шията, гърдите и коремът бели. Има тъмносива яка. Няма полов диморфизъм. При младите оперението е като възрастните в зимно оперение, бузите са с бежов оттенък, шията е по-тъмна (Svensson, 2009, Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Среща се по водоемите на страната целогодишно. Забележима миграция се наблюдава през октомври – март. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди излюпени в Румъния, Европейска Русия, Украйна, Чехия, Полша, Словакия и Германия. Многочислен през зимата, особено по Черномоското крайбрежие.

Гнезди на отделни двойки и в колонии. Двойките се оформят още през зимата или през пролетния прелет. Гнездото е плаващо сред водната растителност. Снася през май 3 до 8 яйца. Мътят и двамата родители около 20-25 дни. Малките са гнездобегълци. На триседмична възраст са самостоятелни (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

Целогодишно обитава сладководни и солени водоеми, но предпочита блата, езера, старици на реки, разположени от морската равнина до 3000 м.н.в., богато обрасли с растителност, притежаващи открита водна площ и плитки участъци (Симеонов и др.

1990). През зимата е близо до морския бряг и в крайбрежните езера, по-рядко в големи, незамръзващи сладководни басейни, язовири и др.

Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни риби, жаби, миди, ракообразни водни насекоми и техните ларви. През размножителния период с безгръбначни. Насекомите съставляват над 90% от храната (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в изолирани гнездовища, по-ясно групирани по Дунавското крайбрежие, с единични находища, повечето без данни за сигурно гнездене покрай Черно море, в Добруджа, Софийското поле и Тракийската низина. (Янков отг. ред., 2007). В миналото е обитавал основно по-големите блата по поречието на р. Дунав и Бургаските езера. Сега единични двойки се размножават нередовно в резервата „Сребърна“ и рибарниците „Калимок“ (Големански, 2011). Постоянно размножаващи се двойки има на остров Персина, но броят им също е много променлив. Установено е, че там гнездят 1 - 26 двойки през различни години. Други важни находища за вида са езерото Сребърна - 0-8 двойки (2006 г. - 8 двойки), рибарници Калимок - 0-6 двойки (2013 г. - 6 двойки) и Гарванско блато (2010 г. - 4 двойки) (Shurulinkov et al., 2019).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern). Включен в Червената книга на България в категорията „Критично застрашен вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 20 – 60 двойки, а според Големански, 2011 числеността не превишава 40 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: M07, G05, G06.

Зимуващата популация е оценена на 500 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 100 – 500 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, F05, G12.

3. Състояние в СЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **1 - 2 двойки**, което представлява **3,3 - 5,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Рядък за страната вид с изолирани гнездовища. Популацията е концентрирана предимно по р. Дунав. Видът е гнездил в миналото с високи числености в блатата на остров Персина. В рибарници Орсоя няма данни за гнездене на вида. От публикуваната информация за гнезденето на вида е видно че в миналото е бил често срещан, но с пресушаването на дунавските блата числеността му рязко намалява. Теренното проучване през 2021 г. установи, че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. През май и юни 2021 г. видът не е установен на територията на защитената зона.

Липсват публикувани данни за присъствието на вида в зоната по време на миграция. Не е установен и при средно-зимните преброявания през 2019 и 2020 г. От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигриращата популация: M07, G05, G06, K04, F26, F05, G12, валидни за зоната са:

- K04 – Изменение на хидродинамичните характеристики;
- M07 - Бури, циклони;
- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони (в случая за зоната е валидно превръщането им в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи най-вече от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 1 гнездяща дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на размножаващата се популация.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон.	Поддържане на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „В“ на „С“.

Species			Population in the site							Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D				
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.	
V	A006	<i>Podiceps nigricollis</i>		x	r			1	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* (Голям корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 77 – 94 см. Размах на крилата: 121 – 149 см.

Най-едрият от трите вида корморани, срещащи се в България. Има черно оперение с бели бузи и по едно бяло петно от страни на хълбока (през размножителния период). Голата кожа в основата на долната получовка е жълта и заобиколена от бяла зона. Младите са черно-кафяви с беззникави гърди и корем. Плува и се гмурка добре. Оперението не е водонепромокаемо и след гмуркане каца по камъни и дървета в близост до водоема и се суши с разперени крила. Ловува поединично, или на групи.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др., 1990). По време на миграционния период ята от големи корморани могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по поречието на река Дунав и Черноморското крайбрежие. По крайбрежието на Черно море видът мигрира от октомври до март, като есенният прелет е през октомври-ноември (Симеонов и др., 1990). Не мигрира на дълги разстояния. През зимата се струпва на ята в големи незамерзващи водоеми и по морското крайбрежие.

Характерно местообитание

Големият корморан обитава сладководни и полусолени блата и езера, язовири, рибарници, крайбрежни скали и заливни гори. В България видът гнезди колониално, основно по дървета (дъб, хибридна и бяла топола, бяла върба и др.), но също така и по метални конструкции на електропреносната мрежа. Образува и смесени колонии с лопатарка, блестящ ибис, малък корморан, сива, нощна, гривеста и малка бяла чапла. Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно през периода април-май. Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, предимно *Cyprinus carpio* и *Carassius spp.*, която лови поединично или в групи, понякога заедно с пеликани. Зависим е от големи водни басейни, богати на риба.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Широко разпространен и многочислен колониален вид. Установени са общо 24 колонии в България. Повечето колонии са по р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната е рядък и по-малоброен.

Природозащитният статус на големия корморан според IUCN е LC (Least Concern). Не е включен в Червената книга на България. Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Подлежащ на опазване и контрол по чл. 45 от ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 2600 – 4800 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

Зимуващата популация е оценена на 7800 – 24 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - нарастваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 5000 – 16 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукуираща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната, вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **0 - 6 индивида**, което представлява **0,1 - 0,2 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **15 - 110 индивида**, което е **0,3 – 0,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Числеността на видът по поречието на река Дунав нараства през последните 30-40 години. До 1985 г. видът е известен от три дунавски колонии с численост 339 гнезда. До 2007 г. са регистрирани още 3 колонии на о. Ибиша, Бялата пръст и Безименен остров при км 518 (румънски остров срещу СЗ „Рибарници Мечка“) (Shurulinkov et al. 2019). При проучвания през 2006 – 2014 г. по поречието на р. Дунав, числеността на вида в 13 гнездови находища варира между 1573 и 2299 двойки.

В границите на защитената зона видът не гнезди. Теренното проучване през 2021 г. установи че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. През май и юни 2021 г. видът не е установен на територията на защитената зона. На 11.05.2020 г. е са наблюдавани големи корморани в полет над р. Дунав. През м. юли 2021 г. при цялостно проучване по р. Дунав са установени 2 екземпляра в реката в границите на участъка срещу границата на СЗ. По Дунав видът е най-многочислен през есента и първата половина на зимата. (Шурулинков и др., 2005).

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата популация: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08, валидни за зоната са:

- M08 - Наводняване (естествени процеси), което обаче няма отношение към гнездящите птици. Видът не гнезди в зоната.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През размножителния период и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав.

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 3 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи най-вече от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 3 гнездящи дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 15 инд.	Определена на база минималната стойност от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение или актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода септември - март.	Поддържане на популацията >15 инд. Актуализация на стойността след мониторинг до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 90 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N16 – Широколистни листопадни гори.	Подобряване на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 90 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени за този вид.

Специфични цели за A875 *Microcarbo pygmaeus* (Малък корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 – 55 см. Размах на крилата: 75 – 90 см. Значително по-дребен от големия корморан. Опашката е относително дълга, клонът и шията са къси. Оперението е тъмнокафяво до черно с метален блясък. През размножителния период има бели напетнявания по главата и горната част на тялото, които липсват през останалите сезони. Младите са с бяло подбрадие и белезникави корем и гърди (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Малкият корморан е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната. Пролетната миграция е от началото на март до април (Симеонов и др., 1990). Най-вероятно част от местните птици отлитат да зимуват в Турция и Гърция, като същевременно над страната преминават към зимовищата в Гърция птици от Дунавската делта (Cramp, Simmons 1977). Възможно е част от тях да останат да зимуват и у нас. Понастоящем видът се среща редовно и целогодишно в страната. България се явява от ключово значение за зимуването на световната популация, както и за придвижването на значителна част от нея между местата на гнездене и зимуване (Иванов, Муравеев 2002). Не извършва далечни миграции. През зимата се струпува на големи ята по поречието на

не замръзващите реки и по-плитки водоеми. Поречието на р. Марица и р. Дунав, както и Бургаските влажни зони се концентрират голям брой зимуващи индивиди (Michev, Profirov, 2003; Dimitrov et al., 2005). Малкият корморан гнезди основно в смесени колонии с чапли (*Ardeidae*), бели лопатарки (*Platalea leucorodia*), блестящи ибиси (*Plegadis falcinellus*) и големи корморани (*Phalacrocorax carbo*) (Демерджиев 2000; Иванов и Муравеев 2002; Николов и кол., 2011). Видът е моногамен. Птиците се появяват в гнездовищата си около края на април и началото на май (Иванов, Муравеев, 2002).

Характерно местообитание

Малкият корморан е вид приспособен към топли климатични условия, ограничен предимно в низинни сладководни и бракични местообитания. Видът е регистриран в: открити водни територии със значително участие на дървесна растителност; сладководни или бракични блата със значително участие на тръстикови масиви; открити или бавно течащи водни територии, включително оризища, блата и наводнени ниви, където птиците могат лесно да улавят риба в плитки води; водни площи с гъста дървесна и храстова растителност, дори малки плаващи островчета от мъртва растителност (Crivelli et al., 1996). В България видът предпочита недълбоките части на сладководни и полусолени езера и блата с обширни тръстикови масиви, труднодостъпни заливни гори, язовири, оризища, рибовъдни стопанства, брегове и устия на различно големи, но бавно течащи реки, включително малки рекички, канали, участъци от морския бряг и др. Вертикалното разпространение се простира от морското равнище до около 500 m надморска височина (Иванов, Муравеев, 2002). Гнездата могат да бъдат устроени както в тръстикови масиви (ПР „Сребърна“, блатото при Ченгене скеле, ЗМ „Пода“, ез. Вая и др.), така и по различно големи дървета (Иванов, Муравеев, 2002; Николов и кол., 2011). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Малкият корморан се храни изключително в сладки или полусолени води, обикновено близо до брега. Хранителният спектър в България е непроучен, в други части на ареала е съставен предимно от риба, дребни ракообразни, по-рядко пиявици, дребни бозайници (Cramp, Simmons, 1977). В Дунавската делта Andone et al., (1969) установяват 15 вида риби в 130 стомаха на малки корморани. Представени са: костур (*Perca fluviatilis*) с 18.8%, бабушка (*Rutilus rutilus*) с 14.8%, шаран (*Cyprinus carpio*) с 10.8%, обикновен щипок (*Cobitis taenia*) с 9.7% и обикновена щука (*Esox lucius*) с 5.6%, като средното тегло на рибите е 15 гр. (7–71 гр.) (Cramp, Simmons, 1977; Crivelli et al., 1996).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Числеността на гнездящите двойки е подложена на много големи годишни колебания, главно в зависимост от водните нива. Ежегодно гнезди в ез. Сребърна, ЗМ „Калимок-Бръшлен“, на р. Арда в гр. Кърджали, в ЗМ „Пода“ край Бургас и др.

Включен е в приложение 2 и приложение 3 на ЗБР. Включен в приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на малкия корморан според IUCN е LC (Least Concern). Видът е включен SPEC 1. Включен в Червената книга на България в категория „Застрашен“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценя на 340 – 900 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

Зимуващата популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 2000 – 12 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - нарастваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 6000 – 15 000 индивида.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, F26, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на **40-180 индивида**, което представлява 0,7 – 1,2 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В средна Дунавска равнина малкият корморан е по-чест и многочислен по време на прелета (Шурулинков и др., 2005). Липсват данни за броя на мигриращите (преминаващите) през страната малки корморани, но вероятно той многократно надхвърля 3 000 екз. (Плачийски и др., 2014). В Бургаските влажни зони видът е доста често срещан мигрант с максимална численост 2862 инд. през пролетта и 2008 инд. през есента (Dimitrov et al., 2005). **Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба. Рибарниците са пресушени и не се поддържат като такива. Малкият корморан може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивида	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 40-180 инд. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг. Понастоящем видът не се среща в зоната, тъй като липсват подходящи местообитания.	Възстановяване и оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФ за BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на миграция е необходима следната актуализация на СФ (маркирана в червено):

- Промяна на кода (code) и научното наименование на вида (scientific name), съобразно актуалната номенклатура от Докладването по Чл. 12 от 2019 г.
- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present, поради липса на подходящи местообитания за вида в СЗЗ;
- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация от „B“ на „C“, поради факта, че зоната поддържа 0,7 – 1,2 % от националната популация;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A875	<i>Microcarbo pygmaeus</i>		x	c	40	180	i		G	C	A	C	A

Специфични цели за A021 *Botaurus stellaris* (Голям воден бик)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 69 – 81 см. Размах на крилата: 100 – 130 см.

Оперението на тялото на големия воден бик е охренокафяво с по-тъмни петна и черти. Коремът е по-светъл. Горната страна на главата и перата между очите и клюна са чернокафяви. Няма полов диморфизъм. Младите екземпляри имат по-светло оперение, изпъстрено с бели петна и черти. Няма много добре изразен полов диморфизъм.

Характер на пребиваване в страната

В България големият воден бик е гнездящ, прелетен, преминаващ и зимуващ вид. По-голямата част от гнездящата популация през зимата мигрира на юг и напуска страната. Над територията на цялата страна преминава интензивен миграционен поток на големи водни бикове, част от които остават да зимуват в страната. (Шуруликов, 2014). Голяма част от българската популация, както и птиците от северните части на ареала зимуват в България (Симеонов и др. 1990). Долита през март и отлита през септември-октомври. Големият воден бик е нощен мигрант, преминаващ по време на своята миграция през територията на цялата страна, но най-масово – по Черноморското крайбрежие. Обикновено мигрира поединично или по двойки, рядко на малки семейни групи (Шуруликов, 2014). Зимува в Средиземноморието. Рядък и малоброен вид. Гнезди из цялата страна в различни водоеми, обрасли с тръстика или папур. Повечето от установените гнездови находища са в Горнотракийската низина, Тунджанската низина и по р. Дунав, но най-висока е плътността на вида в Драгоманското и Алдомировското блата в Софийско. По Черноморското крайбрежие е твърде малоброен като гнездящ вид.

Характерно местообитание

Големият воден бик у нас гнезди в разнообразни влажни зони, обрасли в една или друга степен с масиви от висша водна растителност (тръстика, папур, камъш), от морското равнище до 860 м н.в. (в миналото – до около 1100 м н.в.). Това са най-често блата, езера, рибарници, язовири, вкл. микроязовири, бавни речни участъци. Най-голям дял от находищата (39%) са в естествени блата и езера. В най-голям брой от находищата (50%), гнездовото местообитание са обширните масиви от тръстика (Шуруликов, 2014). Големият воден бик е полигамен вид. В територията на един мъжки, която варира от 8–10 до 100 хектара, обикновено има между 1 и 5 женски, които строят свои гнезда. Две съседни гнезда могат да са на минимална дистанция от 39 м. и дори 5 м. (Шуруликов,

2014). Гнездата се изграждат в миналогодишна тръстика и се състоят от листа на тръстика и друга висша водна растителност. Предпочитаните местообитания са: 1130, 1150, 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Големият воден бик се храни с риби, жаби, тритони, мишевидни гризачи, раци, охлюви, насекоми, пиявици, червеи, паяци, а по-рядко и с дребни птици и влечуги (Симеонов и др., 1990; White et al., 2006). В Чехия сред насекомите са регистрирани водни кончета, водни твърдокрили и техните ларви, водни полутвърдокрили и сухоземни бръмбари (Hudec, 1994). В Драгоманското и Алдомировското блато основният хранителен компонент най-вероятно е *Carassius auratus* (Шурулинков, 2014). В Англия предпочитаните видове риби за вида са змиорката (*Anguilla anguilla*), червеноперката (*Scardinius erythrophthalmus*), трииглата (*Gasterosteus aculeatus*) и деветиглата бодливки (*Pungitius platygaster*) (Джилбърт, 2003).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен вид. Гнезди из цялата страна в различни водоеми, обрасли с тръстика или папур. Повечето от установените гнездови находища са в Горнотракийската низина, Тунджанската низина и по р. Дунав, но най-висока е плътността на вида в Драгоманското и Алдомировското блато в Софийско. По Черноморското крайбрежие е твърде малоброен като гнездящ вид (Янков, отг. ред., 2007; Шурулинков, 2014).

Природозащитният статус на големият воден бик според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен в СПЕС 3. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 70-110 токуващи мъжки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

Зимуващата популация е оценена на 50 – 100 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - флукутираща.

За гнездящата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: А08, D01, F01, F02, F03, F05, H01, J01, J02, G10, G14 и K01.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **1 - 2 двойки**, което представлява **1,4 - 1,8 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **0 - 1 индивид** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

За вида има разработен „План да действие“ за неговото опазване 2014 – 2023 г. По-голямата част от гнездящата популация на вида през зимата мигрира и напуска гнездилищата си. Това важи изцяло за гнездящите птици в западна и северна България. Над територията на цялата страна преминава интензивен миграционен поток на големи

водни бикове, част от които остават да зимуват в страната, главно в зоните с преходно-средиземноморски климат и в крайморските райони, но също така и в равнините с умерен климат.

При теренните проучвания през 2011 г във връзка с Плана за действие, видът не е установен като гнездящ в рибарници Орсоя.

Не е установен и през пролетта на 2020 и 2021 г в границите на защитената зона. Данни за мигриращата численост на вида дават Костадинова, Граматиков (2007) – 0-1 индивид. През пролетта на 2021 не бе установен и по време на миграция, дори и при провокация в късните вечерни часове.

В България големият воден бик е широко разпространен през зимата и се среща в по-голям брой влажни зони отколкото по време на гнездене.

Общата зимна численост в страната се оценява на до 22 индивида (Костадинова, Граматиков 2007; Michev, Profirov 2003), макар че целенасочено преброяване не е извършвано никога.

Видът е силно зависим от наличието на обширни тръстикови масиви и постоянно водно ниво.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигриращата популация: A08, D01, F01, F02, F03, F05, H01, J01, J02, G10, G14 и K01, валидни за зоната са:

- G10 - Незаконен отстрел/убиване;
- G14 – Използване на оловни боеприпаси или риболовни тежести;

Констатирано е също така че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1-2 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици от вида. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ Необходим е ежегоден мониторинг на броя на токуващите мъжки.	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 1 инд. Възможно е нередовно да зимува в тръстиковите масиви на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ.	Подобряване на площта на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
подходящите гнездови местообитания на вида			Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 125 ha Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present, поради липса на подходящи местообитания за вида в СЗЗ;
- Промяна на минималната численост на популацията от 1 на 0 дв., поради липса на редовно гнездене на вида в зоната;
- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „B“ на „C“.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A021	<i>Botaurus stellaris</i>		x	r		2	p		G	C	C	C	C
B	A021	<i>Botaurus stellaris</i>			c		1	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A022 *Ixobrychus minutus* (Малък воден бик)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32 см. Размах на крилето: 42 см.

Темето, тилът, гърбът, крилата и опашката на мъжкия малък воден бик са черни със зеленикав оттенък. Челото и надочната ивица са бели. Двете страни на главата, шията, гърдите и плещите са охреноръждиви. По гърдите има тъмни надлъжни резки. Коремът и подопашката са белезникави. Темето и тилът на женската са черни, а останалите части

от горната страна на тялото - тъмнокафяви с жълтеникави краища на перата. От предната страна на шията има неясни надлъжни резки. Горната страна на главата при младите екземпляри е тъмнокафява, а гърбът - кафяв изпъстрен с белезникави точки. Долната страна на тялото има белезникав цвят с надлъжни тъмнокафяви петна. Мъжкият е по-едър. Младите са жълто-кафяви, с черни надлъжни щрихи.

Характер на пребиваване в страната

В България малкият воден бик е гнездящ и прелетен вид. Пролетната миграция е от март до средата на май, а есенният прелет е от края на август до октомври (Симеонов и др., 1990). Зимува в Африка и около Средиземноморието.

Характерно местообитание

Малкият воден бик обитава блата и езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници и оризища, обрасли с предимно с тръстика (Симеонов и др., 1990). Среща се дори в изолирани малки водоеми с достатъчно тръстика, където да се крие. Изгражда гнездова платформа от тръстика, често издигната над водното ниво, закрепена за тръстиката или ниски храсти. Снася 2 – 7 яйца, има едно поколение годишно през периода май-юли. Предпочитаните местообитания са: 1130, 1150, 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Малкият воден бик се храни предимно рано сутрин и привечер. Храната си търси в тръстикови масиви, по края на водни площи с различни размери и по-рядко на открито (Симеонов и др. 1990). Лови малки рибки, жаби, пиявици, водни насекоми, миди, охлюви и червеи. Рядко напада гнездата на дребни блатни птици и унищожава яйцата и малките им.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С широко и сравнително плътно разпространение по Дунавското поречие, в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и някои котловинни полета в Западна България, на места в Добруджа и по долините на реките Арда, Струма и Места (Янков, отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на малкият воден бик според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен в СПЕС 3. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 1500-4500 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F01, F05, H01, J01, J02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **0 - 10 двойки**, което представлява **0,2 - 0,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **12 индивида**. Няма данни в докладването през 2019 г. за мигриращата популация на вида. Според СФД популацията е с оценка „В“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

По Дунавското крайбрежие видът е широко разпространен, като гнезди дори и в малки влажни зони, канали с водна растителност и др.

Видът е гнездил с добра численост в рибарници Орсоя, когато са функционирали. Рибарници Орсоя са били важно гнездовище на вида – 30-100 двойки (Антонов 1997) и 20 – 30 двойки (Костадинова, Граматиков 2007). Според Матеева и др. (2013) видът е гнездил с численост от 5-10 дв. през 2010 г, след което не е наблюдаван. На 31.05.1998 г. в зоната са наблюдавани 2 птици (Данни от eBird и Профиров, непубликувани данни). Рибарниците постепенно са загубили значението си с пресъхването на басейните. През 2021 г. видът не беше установен в зоната. В самите рибарници, както и по крайбрежието на Дунав няма подходящи гнездови местообитания. Единствено на 14.05.2021 г. в блатото при с. Добри дол бе наблюдавана една женска птица (над 4 км западно от зоната), която през следващите месеци не бе установена.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция с изключение на Антонов 1997 и Костадинова, Граматиков 2007 – 12 индивида. Основна заплаха за вида е унищожаване на местообитанията, замърсяване и браконьерство (Големански, 2011). Това бе установено и по време на теренните проучвания през 2021 г.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата популация: F01, F05, H01, J01, J02, няма валидни за зоната.

Повече от 10 години видът не е наблюдаван в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида. Всичко това ни дава основание да кажем, че зоната не е от значение за гнезденето на вида и поради това предлагаме да **отпадне от стандартния формуляр като гнездящ.**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени до 10 гнездящи двойки. Целевата стойност е определена като средна от СФД. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на размножаващата се популация.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 12 инд. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на	Оводняване на рибарниците или част от

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
на подходящите гнездови местообитания на вида			местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 12 индивида.
- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present, поради липса на подходящи местообитания за вида в СЗЗ;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A022	<i>Ixobrychus minutus</i>			c		12	i		G	B	A	C	A
B	A022	<i>Ixobrychus minutus</i>		x	r		10	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A023 *Nycticorax nycticorax* (Нощна чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: достига до 63 см., а размахът на крилата ѝ - до 110 см.

Оперението е трицветно. Долната страна на врата, гърдите, челото и бузите са бели. Горната страна на главата и гърбът са черни с метален блясък, а останалата част от тялото е сива или сиво-охрена. През размножителния период от тила израстват две дълги лентовидни пера, които през останалите сезони липсват. Има сравнително къси

крака с дълги нокти и червени очи. Няма полов диморфизъм. Горната част на тялото на младите индивиди е тъмнокафява, с ръждиви надлъжни черти и многобройни бели капковидни петна, по които се различава от големия воден бик. Долната част е белезникава с кафяви ивици по гърдите.

Характер на пребиваване в страната

Нощната чапла е гнездящ, прелетен, преминаващ и по изключение зимуващ вид в България (Симеонов и др. 1990). Пролетната миграция е през март-април, а есенната – през август-септември. Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Нощната чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, всички обрасли с изобилна блатна растителност, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва от май и продължава до август, по изключение до септември. Гнезди в самостоятелни, или смесени колонии заедно с други видове чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Единични гнезда не са известни. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездата са разположени предимно в горните етажи или до около 1 м. от водната повърхност (Симеонов и др. 1990). Снася 3 – 5 яйца и има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се предимно с животни - риби, водни охлюви, ракообразни, насекоми, жаби, гущери, гризачи и други малки водни и наземни животни.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони, по р. Арда и Софийското поле (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на нощната чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен е в СПЕС 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 500 – 2500 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – стабилна. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 2500 – 6000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, K01, F26, G01, H01, J02, M08 и G05.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната, вида е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **250 - 300 индивида**, което представлява **5,0 – 10,0 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По Дунавското крайбрежие видът се среща сравнително често, макар след 2010 г да се наблюдава намаляване на числеността.

Според Костадинова, Граматиков (2007) и Матеева и др. (2013), видът не гнезди в границите на защитената зона, но мигрира с численост от 250-300 индивида. Възможно е отделни птици да се срещат в сухите тръстикови масиви в някои от басейните, където се образуват малки локви при пролетните дъждове.

При теренните наблюдения през месеците май и юни 2021 г., както и през април и май 2020 г. в границите на зоната не бяха наблюдавани нощни чапли. Единствено на 14.05.2021 г. в блатото при с. Добри дол бе наблюдавана една птица (над 4 км западно от зоната), която през следващите месеци не бе установена.

Основна заплаха за вида е пресушаването и деградацията на влажните зони (Големански, 2011). Това бе установено и по време на теренните проучвания през 2021 г.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, F26, G01, H01, J02, K01, M08 и G05. Потенциално валидни за СЗ3 „Остров Вардим“ са следните:

- M08 - Наводняване (естествени процеси).
- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища

и т.н. в жилищни или ваканционни зони (в случая за зоната е валидно превръщането им в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 250 до 300 инд. Считаме че стойността е силно завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 123 ha	Птиците се хранят предимно в плитки участъци на басейните в рибарниците, но поради пресушаване на рибарниците няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗ3.	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗ3 ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността на вида от 250 – 300 инд. да се намали до 0 - 10 инд.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>			c		10	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A024 *Ardeola ralloides* (Гривеста чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 см. Размах на крилето: 86 см.

Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през размножителния период имат на главата удължени украсяващи пера с черни ръбове, гърбът е жълто-кафяв, клонът синкав, с черна предна половина, краката са червеникави, кожата около очите е синьо-зелена. През другите сезони клонът, краката и кожата около очите са жълто-зелени. Младите отгоре са кафяви, а отдолу по-светли с кафяви щрихи. Клонът е с жълта основна половина.

Характер на пребиваване в страната

Гривестата чапла е гнездящо-прелетен вид в България (Симеонов и др. 1990). Пролетната миграция е през март-април, а есенната – август до октомври. Зимува в Африка, южно от Сахара.

Характерно местообитание

Гривестата чапла обитава блатата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва към средата на май и продължава до началото на август. Гнезди в смесени колонии. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в долните етажи на дърветата, или до около 1 м. от водната повърхност (Симеонов и др. 1990). Снася 4 – 6 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, земноводни, насекоми и безгръбначни. В изследване на птици от Софийско са установени *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Carasius auratus*, *Cobitis tenia*, *Libellulidae*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Dytiscidae*, *Elateridae*, *Hydrophilidae*, *Chrysomelidae*, *Curculionidae*, *Chilopoda*, *Asellus aquaticus*, *Lumbricidae*. Ловува в ранните утринни часове и особено привечер. Местата за хранене са отдалечени до около 10 км. от гнездовите колонии (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блатата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина и Бургаските влажни зони. Сигурно, но епизодично находище в Софийското поле (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на гривестата чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен е в СПЕС 3. Включен в Червената книга на Р България в категория

„Застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 150 – 550 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също намаляваща. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 600 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **4 - 33 индивида**, което представлява **0,6 - 2,75 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По Дунавското крайбрежие видът се среща сравнително често, макар да гнезди на малко места при проучвания провеждани в последните 15-20 години.

Според Костадинова, Граматиков (2007) видът мигрира през защитената зона – 4 -33 индивида.

При теренните наблюдения през месец април, май и юни 2021 г. и май 2020 г., видът не е наблюдаван.

Липсва друга информация за миграцията на вида през зоната.

Възможно е отделни птици да се срещат в сухите тръстикови масиви в някои от басейните, където се образуват малки локви при пролетните дъждове.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигриращата популация: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05, валидни за зоната са:

- M08 - Наводняване (естествени процеси);

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 4 до 33 инд. Считаме че стойността е силно завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви на	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			зоната.	популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 123 ha	Птиците се хранят предимно в плитки участъци на басейните в рибарниците, но поради пресушаване на рибарниците няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ.	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността на вида да се начали от 4 - 33 инд. на – 0- 4 инд.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A024	<i>Ardeola ralloides</i>			c		4	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A026 *Egretta garzetta* (Малка бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 см. Размах на крилата: 88 – 106 см.

Изцяло бяла птица. Може да се сгречи с голямата бяла чапла. Основните различия са по-малкият размер, тъмният клюн и крака с жълти стъпала, които обаче не се виждат, когато птицата е кацнала във водата. През размножителния сезон има две удължени пера на тила – егретки.

Характер на пребиваване в страната

Малката бяла чапла е гнездящо-прелетен вид в България (Симеонов и др. 1990). Пролетната миграция е от средата на март до май, а есенната – от края на август до октомври. Видът зимува в Африка и Близкия Изток.

Характерно местообитание

Малката бяла чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва от средата на април и продължава до началото на август. Образува различни по големина смесени колонии с други видове чапли, корморани, ибиси и лопатарки. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в средните етажи на дърветата, или до около 1 м. над водната повърхност (Симеонов и др. 1990). Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, жаби и попови лъжички, водни насекоми, земноводни, малки гризачи и др., често в рехави ята от по няколко индивида. В изследване на птици от Софийско са установени *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridbunda*,

Tinca tinca, *Gobio gobio*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Alburnus alburnus*, *Libellula sp.*, *Gryllus demertus*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, Carabidae, Dytiscidae, Hydrophyllidae, Chrysomelidae, Curculionidae, *Geotrupes sp.* Ловува рано сутрин и вечер, по-рядко през останалото време (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони и по р. Арда. С епизодично гнездене в Софийското поле. Често неразмножаващи се индивиди могат да се регистрират и в други райони на страната (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на малката бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България в категория „Почти Застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 500 – 2000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – стабилна. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 3000 – 5000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, F26, M08 и G05.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната, вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **10 - 12 индивида**, което представлява **0,6 – 2,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **14 - 234 индивида**, което представлява **0,5 - 4,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По Дунавското крайбрежие видът е сравнително многоброен. За периода 2010 – 2013 г. числеността на малките бели чапли в 12 дунавски колонии варира между 189 и 421 двойки.

Според Костадинова, Граматиков (2007) видът гнезди в защитената зона – 10-12 индивида.

Не е отбелязана като гнездяща в района на рибарници Орсоя в Червената книга (Големански, 2011) и в Атласа на гнездящите птици в България (Янков, 2007).

При теренните наблюдения през месец април, май и юни 2021 г. и май 2020 г. е наблюдавана малка бяла чапла само веднъж на 11.06.2021 г. в полет над река Дунав. Но тъй като реката не е в границите на зоната, птицата на практика бе извън зоната, както и 3 екз. наблюдавани срещу границата на зоната на 4.07.2021 г. при проучване с лодка по реката.

Числеността ѝ по време на миграция е между 14 и 234 индивида според Костадинова, Граматиков (2007).

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, F26, G01, H01, J02, K01, M08 и G05. Потенциално валидни за СЗЗ „Остров Вардим“ са следните:

- M08 - Наводняване (естествени процеси).

- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони (в случая за зоната е валидно превръщането им в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

Повече от 10 години видът не е наблюдаван като гнездящ в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида. Всичко това ни дава основание да кажем, че зоната не е от значение за гнезденето на.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 10 двойки	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени до 10 - 12 индивида. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2020 и 2021 г. не са установени птици от вида. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 10 гнездящи дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 14 до 234 инд. Числеността е завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през	Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД, предлагаме числеността на популацията да се смени от индивиди в двойки. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността до 234 инд., поради липса на подходящи местообитания за хранене и почивка на вида;
- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present за популацията през размножителни сезон, поради липса на подходящи местообитания за вида в СЗЗ;
- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „B“ на „C“.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A026	<i>Egretta garzetta</i>			c		234	i		G	C	B	C	C
B	A026	<i>Egretta garzetta</i>		x	r	10	12	i		G	C	C	C	C

Специфични цели за A773 *Ardea alba* (Голяма бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 85 – 100 см. Размах на крилата: 145 – 170 см.

Оперението е изцяло бяло. Значително по-едра от малката бяла чапла и с по-дълъг врат. В полет се виждат значително по-дългите ѝ крака. През размножителния период клюнът е с тъмен връх, през останалата част от годината е изцяло жълт.

Характер на пребиваване в страната

Голямата бяла чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от март до средата на април, а есенната – от началото на

септември до края на октомври (Симеонов и др. 1990). Частичен мигрант, зимува в Южна Европа, включително и в България, когато е по-често срещана.

Характерно местообитание

Голямата бяла чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, крайбрежия на големи реки с изобилна растителност. По време на миграция и през зимата е широко разпространена в ниските части на страната, особено в открити райони в близост до по-големи реки и други влажни зони, както и в язовири, микроязовири, рибарници, напоителни и др. Размножителният период започва от началото на март и продължава до началото на юли. Най-често образува малки самостоятелни колонии, по-рядко гнезди по периферията на големите колонии от чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Гнездата са разположени в труднодостъпни тръстикови масиви, или високо по дърветата на заливните гори (Симеонов и др. 1990). Снася 2 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се предимно с риба, по-рядко със земноводни, влечуги, големи водни насекоми и птици (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Много рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. През периода 2013 – 2018 г. е установена да се размножава по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, в езеро Дуранкулак, в Драгоманското блато и в два локалитета в Горнотракийската низина. На повечето места гнезди нередовно. Единствените места, където гнезди ежегодно от 2007 г. насам са Драгоманското блато и ез. Сребърна. През размножителния период закъснели мигранти или летуващи неразмножаващи се птици могат да се наблюдават на много места в Северозападна България, Тракийската низина, по река Искър, в Източните Родопи, покрай река Дунав и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на голямата бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 10 – 50 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 500 – 1000 индивида.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 600 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2013 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M08, F01, J03 и J02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **2 - 70 индивида**, което представлява **0,4 - 7,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Често срещан вид по Дунавското крайбрежие през зимата и по време на миграция. През януари при преброявания по р. Дунав между Сомовит и Силистра са регистрирани между 1 и 26 индивида. Най-много през зимите на 1991 и 2005 г – 26 индивида (Ivanov, 2008).

Докато са функционирали рибарниците се е концентрирала по време на миграция в по-плитките басейни в големи количества, до тяхното замръзване. С пресъхването на рибарниците става все по-рядка. Според Костадинова, Граматиков (2007) видът мигрира в защитената зона – 2-70 индивида, каквато и численост се дава в СФД.

Не е наблюдавана през пролетните месеци на 2020 и 2021 г границите на СЗЗ.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за мигриращата популация: K01, M08, F01, J03 и J02, валидни за зоната са:

- M08 - Наводняване (естествени процеси);

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 2 до 70 инд. Числеността е завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиките масиви на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 10 инд.
- Промяна на кода (code) и научното наименование на вида (scientific name), съобразно актуалната номенклатура от Докладването по Чл. 12 от 2019 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A773	<i>Ardea alba</i>			c		10	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A028 *Ardea cinerea* (Сива чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 84 – 102 см. Размах на крилата: 155 – 175 см.

Най-разпространената и едра чапла в България. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Гърбът и крилата са сиви. Шията отпред и гърдите са с черни надлъжни ивици. Възрастните през размножителния период отгоре са сиви с черни плещи и украсяващи пера на главата, които впоследствие изчезват. Отдолу са безцветни, главата и шията са бели с черни ивици зад очите и по предната част на шията. При младите горната част на главата и шията отстрани са сиви.

Характер на пребиваване в страната

Сивата чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ, постоянен и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от края на февруари до средата на април, а есенната – от края на юли до ноември (Симеонов и др. 1990). Мигрира на юг при тежки зими и замръзване на водоемите. В България зимуват птици от Северна Европа.

Характерно местообитание

Сивата чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви; равнинни и заливни гори; долни и средни течения на по-големи реки с изобилна растителност и богати на риба. По време на миграция и през зимата се среща и в язовири, микроязовири, рибарници, оризища, напоителни канали и др. Размножителният период е от началото на март до края на юли. Гнезди в самостоятелни и смесени колонии. По Дунавското крайбрежие колонии са разположени в гори от бяла топола, бяла върба, и по-рядко хибридна топола и летен дъб (Симеонов и др. 1990). Гнездата са големи, често на върха на дървото. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 5 стомаха са установени: *Arvicola terrestris*, *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Carassius auratus*, *Carassius sp.*, *Gobio gobio*, *Cobites taenia*, *Leuciscus cephalus*, *Libellula sp.*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Neucoris sp.*, *Notonecta glauca*, *Dytiscus sp.*, Hydrophilidae, Curculionidae, *Donacia sp.* (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В самостоятелни или смесени колонии разпръснато из цялата страна, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие и долините на повечето по-големи реки в равнините (Дунавска равнина, Тракийска низина) и ниските части на планините (най-вече в Предбалкана) (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на сивата чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 800 – 1200 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 –

2018 г.) – нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 110 – 330 индивида.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 1000 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2007 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също стабилна.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **3 - 6 двойки**, което представлява **0,4 - 0,5 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **26 - 106 индивида**, което е **23,6 – 32,1 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **0 - 1 индивид**, което е **0,05 – 0,1 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По Дунавското крайбрежие видът е сравнително многоброен. За периода 2010 – 2013 г. числеността на сивите чапли в 12 дунавски колонии варира между 237 и 399 двойки.

Според Костадинова, Граматиков (2007) видът не гнезди в защитената зона. Не е отбелязана като гнездяща в района на рибарници Орсоя в Червената книга (Големански, 2011) и в Атласа на гнездящите птици в България (Янков, 2007).

При теренните наблюдения през месец април, май и юни 2021 г. са наблюдавани сиви чапли няколкократно. На 2.04.2021 г. и на 14.05.2021 г. в зоната е наблюдавана по една птица да се храни в тръстиките и обработваемите площи, както и отводнителния канал южно от зоната. Сиви чапли в полет са наблюдавани между с. Сливата и с. Орсоя, както и в блатото при с. Сливата в което имаше малко вода (14.05.2021 г.)

На 4.07.2021 г. при обхождане с лодка по р. Дунав са наблюдавани 2 птици в полет над реката срещу зоната.

Числеността ѝ по време на миграция се увеличава, като това е най-честия вид чапла в района на р. Дунав и Дунавската равнина (Шурулинков и др. 2005). През октомври и ноември видът е с най-висока численост в рибарници Орсоя. След като рибарниците престават да функционират, басейните постепенно пресъхват, а част от тях се превръщат в обработваеми земи. Това се отразява върху хранителната база на вида. Липсват данни за числеността на зимуващите птици в зоната.

По-нови данни за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания. През 2013 г. в участъка между Връв и Долни Цибър са наблюдавани 2 птици, през 2014 г. – 2, през 2015 г. – 1, 2016 г. – 2 и 2018 г. – 1 индивид. През зимата на 2019 и 2020 г. сиви чапли не са наблюдавани в река Дунав срещу територията на рибарниците.

Основна заплаха за вида е деградацията и пресъхването на рибовъдните стопанства (Големански, 2011). Това бе установено и по време на теренните проучвания през 2021 г.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата, мигрираща и зимуваща популация: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02, валидни за зоната са:

- M07 – Бури, циклони;
- K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики
- B06 - Изсичане на отделни дървета (без гола сеч).

Констатирано е също така Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

Повече от 10 години видът не е наблюдаван като гнездящ в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида. Всичко това ни дава основание да кажем, че зоната не е от значение за гнезденето на вида.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3 двойки	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени до 3 - 6 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2020 и 2021 г. не са установени птици. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 3 гнездящи дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 26 до 106 инд. Числеността е завишена. Нередовно се срещат единични мигриращи птици в тръстиковите масиви на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Според СФД на зоната числеността на зимуващите индивиди е 1. По данни от средно зимните преброявания (СЗП) през 2019 и 2020 г. не са установени съответно инд. в р. Дунав.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на зимната численост на вида в зоната в подходящите местообитания.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 90 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N16 – Широколистни листопадни гори. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 50 ha	Включва обработваемите земи и отводнителния канал южна граница на зоната. Няма други подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата популация на вида в защитената зона считаме, че е необходима следната актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността на зимуваща популация на вида с мин и мах численост 0 – 10 инд.
- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present за размножаващата се популация, поради липса на подходящи местообитания за вида в СЗЗ;
- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация в графа степен на опазване (Con.) от „B“ на „C“.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			c		10	i		G	C	B	C	C
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			w	0	1	i		G	C	B	C	C
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>		x	r	3	6	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A029 *Ardea purpurea* (Червена чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 70 – 90 см. Размах на крилата: 110 – 145 см.

Оперението е ръждивокафяво, често изглеждащо доста тъмно. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през размножителния период са сивокафяви, с украсяващи пера по главата, както и с нежни бели пера по гърба и

гърдите, които липсват през другите сезони. Младите са ръждивокафяви, с черни петна и ивици.

Характер на пребиваване в страната

Червената чапла е гнездящо-прелетен и преминаващ вид в България. Пролетната миграция е от края на март до април, а есенната – от август до началото на ноември (Симеонов и др. 1990). Зимува в Средиземноморието и Африка.

Характерно местообитание

Червената чапла обитава сладководни езера, блата, разливи на реки с тръстикови масиви или заливни гори. Размножителният период е от средата на април до средата на юли. Гнезди в малобройни и разредени самостоятелни колонии, или по периферията на големите смесени колонии от други видове чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Единично гнездящите двойки са изключение (Симеонов и др. 1990). Гнездото е сред тръстика или на дърво. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи, водни безгръбначни и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 14 стомаха са установени: *Microtus arvalis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Gryllus demertus*, Carabidae, Dytiscidae (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядък и малоброен гнездящ и прелетен вид. С разпръснато разпространение в ниските части на страната (Янков отг. ред., 2007). Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. Установена е като гнездящ вид главно по поречието на р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната малки колонии са установени главно в Тракийската низина и една на Драгоманското блато.

Природозащитният статус на червената чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в СПЕС 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 100 – 200 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е неизвестна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 60 – 350 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: К01, М07, F01 и J02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на до **2 двойки**, което представлява **1,0 - 2,0 % от националната популация** (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **3 - 38 индивида**, което представлява **5,0 - 10,8 % от националната популация** (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка

„С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнезди само на няколко места по Дунавското крайбрежие. За периода 2010 – 2013 гнезди само в Сребърна и рибарници Калимок с численост между 3 и 9 двойки.

Данни за гнезденето на вида в рибарници Орсоя дава Матеева и др. (2013) през 2010 г – 1-2 двойки. След 2010 г гнездене не е регистрирано. Според Антонов (1997) и Костадинова, Граматиков (2007) видът гнезди в защитената зона с численост 3-10 двойки и миграционна численост 3-38 инд. Като гнездяща в района на рибарници Орсоя е съобщена в Червената книга (Големански, 2011) и в Атласа на гнездящите птици в България (Янков, 2007), както и според Докладването от 2019 г. На 31.05.1998г. в зоната са наблюдавани 5 мътещи птици (Данни от eBird и Профиров, непубликувани данни).

При теренните наблюдения през месец май и юни 2021 г. видът не е наблюдаван. Не е наблюдавана и през м. юли 2021 г. при теренни проучвания с кораб по река Дунав.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигрираща популация: K01, M07, F01 и J02, валидни за зоната са:

- M07 – Бури, циклони;

Констатирано е също така Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища в пустеещи земи (K02, A31), както и опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

Повече от 10 години видът не е наблюдаван като гнездящ в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида. Всичко това ни дава основание да кажем, че зоната не е от значение за гнезденето на вида.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 двойки	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени до 2 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2020 и 2021 г. не са установени птици. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ	Подобряване на популацията в размер най-малко 2 гнездящи дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 3 до 38 инд. Числеността е завишена. Възможно е нередовно да се	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			срещат единични мигриращи птици в тръстиковите масиви на зоната.	популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 90 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N16 – Широколистни листопадни гори. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – Вътрешни водни тела. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността на мигриращата популация на вида с мин и мах численост 0 – 10 птици.
- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present, поради липса на подходящи местообитания за гнездене на вида в СЗЗ;
- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „B“ на „C“.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A029	<i>Ardea purpurea</i>			c		10	i		G	B	B	C	C
B	A029	<i>Ardea purpurea</i>		x	г		2	p		G	B	C	C	C

Специфични цели за A030 *Ciconia nigra* (Черен щъркел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 90-105 см, тегло 2,4 - 3,6 кг, размах на крилата – 120 - 138 см., дължина на крилото 52-60 см. (Svensson 2013; Štastny, Hudec 2016). Оперението е черно с синкавовиолетов отблясък, коремът е бял. Клюнът и краката са червени, при младите кафеникави. Няма полов диморфизъм, женските са само малко по-дребни от мъжките. Оперението на младите е без синкавовиолетов отблясък. Често използва в полет въздушните термики за да набира височина. При миграция, летуване и зимуване образува големи самостоятелни ята, често надхвърлящи 50 екз.

Характер на пребиваване в страната

Черният щъркел е далечен мигрант. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май. Есенната миграция е от втората половина на август до края на октомври. Късноесенните и зимните скитания са от началото на ноември до края на февруари. В оризищата северно от Пловдив няколко десетки птици редовно зимуват от 1978 г. насам, което е първото известно зимовище на вида в Западна Палеарктика (Големански ред. 2015). Отделни птици или малки групи зимуват нередовно и в други части на Горнотракийската низина. Максималната численост на мигриращите през есента черни щъркели над Бургаския залив през 2011 г. е 1 998 индивида, а за периода 2012 - 2017 г. численостите варират между 3 781 и 6 293 индивида (Michev et al. 2018).

Характерно местообитание

Гнезди в равнинни, полупланински и планински широколистни гори, скални комплекси, проломи на реки, ждрела. Най-често в дъбови и дъбово-липови гори, рядко габъррови и букови. Много рядък в иглолистни гори в планините, обикновено в борови. Храни се по реки, язовири, микроязовири, рибарници, оризища, влажни ливади, ниви и др.

Гнездовия хабитат включва всички типове горски местообитания у нас, с изключение на горите от клек, бяла и черна мура (местообитание с код 95A0), смърч (код 9410) и келяв габър. Но трябва да се има предвид, че за гнезденето на черния щъркел средната възраст на гората не трябва да бъде под 60 години. Обикновено самите гнезда са в долове, дерета, разположени в короната на по-стари дървета. Горските местообитания разположени на надморска височина над 1000 м. са субоптимални за вида.

Хранене

Храни се предимно с риба, земноводни, едри околводни безгръбначни, понякога и с дребни бозайници, влечуги и новоизлюпени малки на наземно гнездящи птици (Stamp, Simmons 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Включен в Червената книга на България като уязвим (Големански В. Ред. 2015). Според Petkov et al. (2006) гнездовата популация на вида е 300-320 двойки. Тази численост не е актуална и вече със сигурност се е повишила значимо над това ниво. Понастоящем популацията се оценява на 600-900 гнездящи двойки (Докладване на България по чл.12) и е разпространен в цялата страна. Тенденцията в гнездовата численост на популацията и в разпространението у нас е положителна. Масово гнезди в низинни и нископланински гори в ЮИ България – в Тунджанската хълмиста низина (70-80 дв.), Сакар и Източните Родопи (Стойчев и др. 2008; Даскалова и др. 2020). Многоброен и в Източна Стара планина, Поломието и Лудогорието. В Западна България по-малоброен, повече двойки там гнездят в Северозападна България и Предбалкана. В горите над 1000 м. е рядък и спорадично разпространен. По Дунавските острови е

сравнително рядък и малоброен – установен е да гнезди на 11 острова, но в прилежащите части на Дунавската равнина е по-чест като общата численост в крайдунавския район е оценена на 80-150 дв. (Cheshmedzhiev et al. 2019).

Съгласно докладването през 2019 г краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Според нашите данни и краткосрочната тенденция показва увеличение. Посочени са следните заплахи: земеделски дейности, генериращи точкови замърсявания на повърхностните води, както и спортни и туристически дейности извън населените места и туристическите зони. Всъщност вида страда най-силно от горскостопанските дейности при които се унищожават гнездовия му хабитат, възниква значително безпокойство и дори се отсичат дървета с гнезда. Други негативни фактори са изграждането на ВЕЦ по реките, създаването на нови и разширяването на стари каменни кариери, сблъсъците с електропреносната мрежа, изграждането на ветрогенератори, незаконния отстрел в района на рибовъдни стопанства и язовири.

Черният щъркел се опазва също така и като **мигриращ вид** с численост 2 000-11 000 индивида (Michev et al. 2011, Mateeva, Iankov 2013). Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: отводняване, рекултивация и преобразуване на влажни зони, блата, и др. в селищни или туристически зони; електропреносна и комуникационна мрежа (кабели).

В Червената книга (Големански ред. 2015) е посочено като заплаха замърсяването на влажните зони, преследване в рибни стопанства и др.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **1 - 45 индивида**, което представлява **0,05 - 0,4 % от националната мигрираща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Пролетната миграция на вида започва в началото - средата на март. Миграцията продължава до края на май. Есенната миграция е от средата на август до средата на октомври. Черните щъркели мигрират на широк фронт над цялата страна, като по-интензивен прелет се наблюдава в западната част на Добруджа и в централната и западна част на Дунавската равнина.

Костадинова, Граматиков (2007) дават информация за числеността на мигриращата популация на вида в защитената зона – 1 - 45 индивида, като същата численост е записана и в СФД. Ято от 53 птици е наблюдавано при рибарници Орсоя през 2001 г (Матеева, Янков, 2003). При теренните проучвания през 2021 г. видът е наблюдаван на 14.05.2021 г. в полет над реката западно от защитената зона.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за мигрираща популация, валидни за зоната са отводняването и преобразуването на влажните зони. Констатирано е също така че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г те са напълно сухи, а през 2020 и 2021 г е установено че част от територията е превърната в обработваеми земи. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07, G10).

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Според СФД на зоната числеността на мигриращите индивиди е между 1 и 45.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната в подходящите местообитания. Поддържане мигриращата популация поне 1 инд. чрез подобряване на екологичното състояние в зоната, поддържане добро състояние на растителността.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 200 ha	Включва обработваемите площи и влажните ливади в зоната. Останалата част от зоната и територията на рибарниците са почти напълно пресушени и не са хранително местообитание за вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида.

6. Необходимост от промени в СФД за С33 BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A031 *Ciconia ciconia* (Бял щъркел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 95 – 110 см. Размах на крилата: 180 – 218 см.

Оперението е бяло, като само маховите пера са черни. При възрастните клонът и краката са яркочервени, докато при младите те са кафеникавочервени. В полет шията е изпъната. Представителите на двата пола са идентични на външен вид, с тази разлика, че мъжките са по-големи от женските. Видът е синантропен и представителите му гнездят в селища или в непосредствена близост до тях. Изграждат гнездата си върху комини, стълбове от електропреносната и електроразпределителната мрежа, покриви, паметници и все по-рядко върху стари изсъхнали дървета.

Характер на пребиваване в страната

Белият щъркел е гнездящо-прелетен, преминаващ и по изключение зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от началото на март до към средата на април, а есенната – от началото на август до края на септември (Симеонов и др. 1990). Зимата прекарва в Африка, южно от Сахара. Отделни индивиди остават и през зимните месеци у нас, основно в района на Бургаските езера и по оризищата около Пловдив.

Характерно местообитание

Белият щъркел обитава населени места в близост до влажни зони от естествен или изкуствен произход; влажни ливади, мочурища, блата, обработваеми площи, рибарници, микроязовири, язовири и др. водоеми. Видът гнезди в почти цялата страна с изключение на гъстите горски масиви и местата с надморска височина над 1270 м. Белият щъркел е най-многочислен и с най-висока плътност (29 – 61 двойки на 100 кв.км.) в Софийското и Самоковското поле, по долината на река Марица и прилежащите

хълмисти райони с много изкуствени водоеми, долното течение на реките Искър, Струма и Тунджа, на места край река Дунав и около Бургаските езера (Чешмеджиев, 2016). Размножителният период е от началото на април до края на юли. Гнезди поединично, но понякога и на малки групи (Симеонов и др. 1990). По време на VII Международно преброяване на белия щъркел в България (2014 – 2015 г.) в България са установени общо 6981 гнезда, от които 5874 са разположени на електрически стълбове, 201 гнезда – върху дървета, 445 гнезда – на комини и 287 гнезда – на покриви (Чешмеджиев, 2016). Снася най-често 2 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, и 7140 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се със земноводни, влечуги, риби, водни насекоми, личинки, червеи, скакалци, дребни гризачи, по изключение и дребни птици и др. (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен гнездящ синантропен вид. Белият щъркел гнезди почти в цялата страна с изключение на гъстите горски масиви и местата с надморска височина над 1270 м. Видът е най-многочислен и с най-висока плътност (29-61 двойки на 100 кв. км) в Софийското и Самоковското поле, по долините на река Марица и прилежащите хълмисти райони с много изкуствени водоеми, долното течение на реките Искър, Струма и Тунджа, на места край р. Дунав и около Бургаските езера. Най-много заети гнезда (4841 или 83%) са разположени между 0 и 400 м н.в. Добруджа е сред местата, където видът почти отсъства, въпреки подходящата надморска височина, вероятно поради липсата на водоеми и подходяща хранителна база. По време на VII Международно преброяване на вида (2014-2015 г.) в България са установени общо 6981 гнезда. От тях 5825 са заети от размножаващи се двойки. Най-много от тях са в областите Пловдив, София и Хасково. Общината с най-много заети щъркелови гнезда е Самоков – с 198 гнезда, следвана от община Петрич (188 гнезда) и община Тунджа (154 гнезда). Населените места с най-много щъркелови гнезда са: село Драгушиново (община Самоков) – 51 гнезда; село Кулата (община Петрич) – 42 гнезда; село Белозем (община Раковски) – 38 гнезда; село Белчин (община Самоков) – 31 гнезда; град Съединение (област Пловдив); град Хаджидимово (област Благоевград); село Звиница (община Кърджали); село Караджалово (община Първомай) и село Равно поле (община Елин Пелин) имат по 29 гнезда. Средната плътност на щъркелите в страната (брой гнездящи двойки на 100 кв.км.) е 5,25 двойки на 100 кв.км. За сравнение по време на VI Международно преброяване (2004 – 2005 г.) плътността е била 4,3 двойки (Чешмеджиев, 2016).

Природозащитният статус на белия щъркел според IUCN е LC (Least Concern). Включен в SPEC 2. Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на 5700 – 6000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – флукуираща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 250 000 – 500 000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A03, E01, C03, G05, A02, D06, C01, D02 и J02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **8 двойки**, което представлява **0,1% от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **40 - 60 индивида**, което представлява **0,01 - 0,02 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнезди повсеместно в населените места. В границата на защитената зона не попада населеното място – с. Орсоя. При теренните наблюдения през месец май 2021 г. видът е наблюдаван няколкократно, включително да се храни в защитената зона. Установен в зоната и при цялостно проучване по р. Дунав през м. юли 2021 г. – един екз в полет. Информация за гнездене на вида в зоната не се съобщава в литературните източници. През 2020 и 2021 г. са установени от нас гнезда на вида в населените места, както и в с. Сливата и Добри дол, или извън тях, като всички са извън границите на защитената зона. Наблюдавани са единични екземпляри да се хранят в отводнителния канал, който е южна граница на зоната. Възможно е евентуално 1-2 двойки да гнездят на изоставени съоръжения, ел стълбове или единични дървета в западния край на зоната.

Есенната миграция при вида започва рано, още в началото на август. Есенната миграция е по-интензивна от пролетната, като образува големи ята, от няколко хиляди птици. След първата десетдневка на септември миграцията при вида рязко спада. Единични птици са наблюдавани при рибарници Орсоя (Матеева, Янков, 2003). Няма конкретни данни за миграцията на вида през защитената зона. Миграцията на вида е съсредоточена основно в Източна България и по-конкретно в Западна Добруджа.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: А03, Е01, С03, G05, А02, D06, С01, D02 и J02. От тях няма потенциално валидни за СЗ „Рибарници Орсоя“.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 8 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени гнездящи двойки.	Запазване стойността на гнездовата популация в зоната от поне 1 двойка
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 40 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена стойност от 40 до 60 инд.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 40 инд. чрез поддържане и възстановяване благоприятното състояние на влажните

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
				ливади и рибарниците. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигриращата численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 24 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N23 – Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти).	Увеличаване и съхраняване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 200 ha	Включва обработваемите площи и влажните ливади в зоната. Останалата част от зоната и територията на рибарниците са почти напълно пресушени и не са хранително местообитание за вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездяща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността на популацията на вида с мин и макс численост 0 – 2 двойки.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			г		2	р		G	C	B	C	C

Специфични цели за A032 *Plegadis falcinellus* (Блестящ ибис)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 см. Размах на крилата: 88 – 105 см.

Оперението е тъмно, пурпурно-кафяво със зелен метален отблясък по крилата. През есента и зимата възрастните имат светли точки по главата и шията. Клюнът е дълъг и извит надолу.

Характер на пребиваване в страната

Блестящият ибис е гнездящо-прелетен и преминаващ вид в България. Пролетната миграция е от началото на март до средата април, а есенната – от август до началото на ноември (Симеонов и др. 1990). Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Блестящият ибис обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, заливни гори и храсталаци от върба, оризища, рибарници, напоителни канали, микроязовири влажни ливади, разливи на реки и др. Размножителният период е от началото на май до края на юли. Най – често образува смесени колонии с различни видове чапли, корморани и

лопатарки. Гнездата са разположени в труднодостъпни тръстикови масиви, или заливни гори, както и високо по дърветата в равнинните дъбови гори (Симеонов и др. 1990). Снася 3 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с насекоми, водни безгръбначни, земноводни и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 4 изследвани стомаха са установени: *Dytiscidae*, *Hydrophilus sp.*, *Culicidae*, *Araneae*, *Planorbis planorbis*, *Radix auricularia*, *Rana ridibunda* (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди в смесени колонии с корморани, чапли и лопатарки по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С изолирани гнездовища по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина и Бургаските влажни зони. Редовно гнезди единствено в ез. Сребърна и в ЗМ „Пода“ край гр. Бургас.

Природозащитният статус на блестящия ибис според IUCN е LC (Least Concern). Включен в SPEC 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 50 – 400 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – намаляваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 500 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: А26, А30, А31, F26 и F05.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **2 индивида**, което представлява **0,2 – 0,4 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Информация за миграция на вида в зоната дава Костадинова, Граматиков (2007) – 0-2 инд. Рядък мигрант за Дунавската равнина и поречието на р. Дунав. По-често е наблюдаван през пролетната миграция (Шурулинков, 2005).

Липсват други данни за миграция на вида в зоната. Не е наблюдаван видът при теренните наблюдения през 2020 и 2021 г.

За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: А26, А30, А31, F26 и F05. Потенциално валидни за СЗ „Рибарници Орсоя“ са следните:

- А31 - Отводняване на земи за използването им за земеделски цели;
- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони.

Констатирано е също така че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г. те са напълно сухи, а през 2021 г. е установено че част от територията е превърната в обработваеми земи. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката с различни комерсиални цели (Н04) и лов (G07 и G10).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена стойност от 0 до 2 инд.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез възстановяване водните нива на рибарниците Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най-малко 125 ha. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A034 *Platalea leucorodia* (Бяла лопатарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 80 – 93 см. Размах на крилата: 120 – 135 см.

Оперението при възрастните е бяло, с жълто петно на гърдите и характерна „грива“ на тила. Клюнът е характерен, дълъг с лопатовидно разширение на върха. Младите имат черни върхове на крилата. В полет вратът е изправен, за разлика от чаплиите.

Характер на пребиваване в страната

Бялата лопатарка е гнездящо-прелетен и по изключение зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от март до края на април, а есенната – от август до края на септември (Симеонов и др. 1990). Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Бялата лопатарка обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, заливни и равнинни гори, речни разливи, влажни ливади, рибарници, а по време на миграции се среща и в солници, тузли, микроязовири и др. Размножителният период е от края на април до края на юни. Гнезди в самостоятелни или смесени колонии заедно с чапли,

корморани и блестящи ибиси. Гнездата са разположени по-често в тръстикови масиви и храсталаци от бяла и сива върба, на бяла топола и др. (Симеонов и др. 1990). Снася 3 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с водни насекоми, ракообразни, рибки, дребни земноводни и др. (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати гнездови находища в смесени колонии от чапли и корморани по поречието на река Дунав и в единственото сигурно находище по Черноморието - блатото Пода край Бургас (Янков отг. ред., 2007), което е част от Специално защитена зона „Комплекс Мандра-Пода“. По поречието на река Дунав гнезди предимно на острови, а по-рядко в блата (в СЗЗ „Сребърна“, СЗЗ „Комплекс Калимок“, СЗЗ „Комплекс Беленски острови“) (Shurulinkov et al. 2019). В различните райони колониите често променят своето местоположение, което води до известни колебания в разпространението.

Природозащитният статус на бялата лопатарка според IUCN е LC (Least Concern). Включен в SPEC 2. Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 80 – 150 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също флукутираща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 500 – 1000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A31, J02, F03 и F26.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **1 - 50 индивида**, което представлява **0,2 – 5,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Малочислен, локално гнездящ вид по р. Дунав. Гнезди в смесени колонии с чапли и корморани. В миналото е гнездил предимно по Дунавското и Черноморското крайбрежие. През 1960 г. изчезва като гнездящ, след което бавно възстановява колониите си по Дунав. Между 2010 и 2013 г. лопатарките са гнездили по Дунав в девет колонии с численост между с 89 и 147 двойки.

Костадинова, Граматиков (2007) дават численост на мигриращата популация на вида в защитената зона – 1-50 инд.

При теренните проучвания през 2020 и 2021 г. видът не е наблюдаван в защитената зона.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната с изключение на Костадинова, Граматиков (2007) откъдето е взета числеността в СДФ – 1 – 50 индивида.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата популация: A31, J02, F03 и F26, валидни заплахи за зоната са:

- A31 - Отводняване на земи за използването им за земеделски цели;
- F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони.

Констатирано е също така че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г те са напълно сухи, а през 2021 г е установено че част от територията е превърната в обработваеми земи – заплахи A31, B01 и K02. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката (H04) и лов (G07 и G10).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 – 10 инд	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 1 до 50 инд. Приемаме че стойността е завишена. Липсват подходящи местообитания.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме намаляване на числеността на вида при мин и мах численост от 1-50 инд. на 1 – 10 инд.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A034	<i>Platalea leucorodia</i>			c	0	10	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A036 *Cygnus olor* (Ням лебед)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 140-160 см, тегло 5,5 -22,5 кг, а размахът на крилата – 200-240 см. Оперението е изцяло бяло. Клюнът е червен, в основата си черен. Краката са черни. Няма полов диморфизъм, но се наблюдава възрастов. Младите индивиди са сивокафяви, със сив клюн с черна основа. От водата излита тежко, набирайки скорост с продължително разбягване по водната повърхност. При летенето се чува ясен звук от

размахването на крилата. Най-често мигрира на семейни групи, но често в районите на зимуване формира големи ята, обикновено смесени с патици и лиски.

Характер на пребиваване в страната

Немият лебед у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. През зимата големи ята от този вид долитат от север и се концентрират главно по Черноморското крайбрежие, р. Дунав и някои от по-големите вътрешни водоеми. Пролетната миграция е от февруари до средата на април. Есенната миграция е от септември до декември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, язовири, рибарници, изоставени баластриери и стари речни корита. По-рядък и в крайбрежната водна растителност на по-големи бавно течащи реки. Гнезди главно в сладководни и по-рядко бракични водоеми. Понякога гнезди и в почти напълно обрасли с водна растителност водоеми, дори и с малки размери.

По време на миграция и зимуване се среща и в бързотечащи реки, в плитководни участъци на р. Дунав, в лагуни, солени езера, както и в морето.

Подходящи местообитания за гнездене са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Храни се главно с водна растителност – най-вече водорасли, включително и семена по дъното. В малки количества яде и водни безгръбначни – ракообразни, насекоми и мекотели. Понякога се храни и из посеви със зимна пшеница и други култури (Cramp & Simmons eds. 1977)

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е рядък, разпространен по Дунавските езера, блата и рибарници, по езерата по Черноморското крайбрежие, в редица обрасли с водна растителност рибарници и язовири в Горнотракийската низина, както и в малък брой подобни водоеми в Дунавската равнина, включително и в стари речни корита (Янков ред. 2007; Дерелиев, Иванов 2015; Даскалова, Шурулинков 2020; П. Шурулинков, Р.Цонев – непубликувани данни). Според Червената книга на България у нас гнездят 12 - 36 двойки с тенденция на увеличение. Понастоящем числеността на вида у нас е в рамките на 80 - 120 двойки. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 20 - 50 двойки, което вече не е актуално. Тенденцията и в числеността и в разпространението е положителна. В докладването е посочено, че краткосрочната тенденция на разпространението на вида у нас (2000-2018 г.) е стабилна, но всъщност и тя показва увеличение. За този период немият лебед се появи в редица нови локалитети главно в Горнотракийската низина и Дунавската равнина (Shurulinkov et al. 2019; Даскалова, Шурулинков 2020)

Немият лебед зимува в цялата страна, във водоеми под 1200 м.н.в. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море и в крайморските езера – Поморийско, Атанасовско, яз. Мандра, ез. Дуранкулак, Шабленска тузла и др. Ята от по 10-50 екз. зимуват и във редица вътрешни язовири и поречията на реките Марица, Янтра, Тунджа, Огоста, Искър, Вит и др. Числеността на зимуващите у нас неми лебеди според Докладването по чл.12 е 1000 - 4100 екз. Няма ясна тенденция, числеността е флукутираща. През по-сурови зими броят на зимуващите лебеди е значително по-висок отколкото при меки зими.

По време на миграция немият лебед също може да се срещне из водоеми в цялата страна. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 500 - 1200. Всъщност няма никакви системни и стандартизирани проучвания в това направление и числеността по време на миграция остава неизвестна.

В Червената книга (Дерелиев, Иванов 2015) са посочени като заплахи отравянето с оловни съчки и тежести, безпокойство, отстрел, унищожаване и деградация на местообитания, замърсяването на влажните зони, преследване в рибни стопанства и др. Често пъти местообитанията се засягат от умишлени пожари в тръстиковите и папурови масиви. Отрицателно въздействие оказват и осушаването на влажни зони –особено рибарници и язовири, което понякога се случва дори и през гнездовия период на птиците.

Сред естествените лимитиращи фактори са масовите случаи на разпространение на птичи грип при немия лебед в някои години и гибелта на индивиди поради тежки зимни условия.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и зимуващ.

Гнездящата популация се оценява на **1 двойка**, което е **2,0 – 5,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД **зимуващата популация** на вида се оценява на **до 1 индивид**, което е **0,02 - 0,1 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По време на миграциите и зимуването е по-чест. Обикновено пристига по водоемите в района след по-големи застудявания – обикновено в края на ноември-началото на декември. Зимува с по-голяма численост при по-студени зими и остава до края на март-средата на април (Шурулинков, 2005). Мигрира по цялото поречие на р. Дунав.

Като гнездящ в рибарници Орсоя видът не е съобщаван в литературата, но е отбелязан като гнездящ в СФД.

Гнездене на вида е регистрирано в блатото при с. Добри дол – 1 двойка през 2006 г., 2010 и 2013 г. (Shurulinkov et al. 2019), което е на около 4 км западно от границата на защитената зона. При теренните наблюдения през 2020 и 2021 г. видът не беше установен нито в рибарници Орсоя, нито в съседните блата при с. Сливата и с. Добри дол.

По-конкретни данни за числеността на вида по време на миграция липсват. Антонов (1997) и Костадинова, Граматиков (2007) не дават числености на мигриращи неми лебеди в района на СЗ Рибарници Орсоя.

При средно-зимното преброяване през 2019 г и 2020 г. не са наблюдавани птици в участъка на р. Дунав срещу границите на зоната.

От заплахите за вида, валидни за зоната са оказват осушаването на влажни зони – особено рибарници, както и безпокойството, отстрела и деградация на местообитания.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През зимата и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав. Границата на зоната не обхваща речното корито.

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи от наличието на воден стълб в басейните на зоната.	Подобряване на популацията в размер най-малко 1 гнездяща дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г.	Поддържане на популацията >1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон.	Подобряване на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „В“ на „С“.

Species			Population in the site							Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	N	P	T	Size		Uni	Cat	D.qual	A/B/C/D	A/B/C		
							Mi	Ma				Pop.	Con	Iso	Glo
B	A036	<i>Cygnus olor</i>		x		r		1	p		G	C	C	C	C
B	A036	<i>Cygnus olor</i>				w		1	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A041 *Anser albifrons albifrons* (Голяма белочела гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 65 - 78 см., тегло между 1,4 и 3,3 кг. размах на крилете около 130 – 165 см.

Няма изразен полов и сезонен диморфизъм. По-дребна от сивата гъска. При възрастните бялото петно на челото не достига окоото. Надопашието и подопашието бели. Гърдите и коремът сивокафяви със светли окраища на перата. Гърбът и кръстът са тъмносиви. Клюнът е розов с жълтеникави основи на гребена и долния полуклюн.

Нокътът бял. Краката жълтооранжеви. Ирисът тъмнокафяв. При младите липсва бялото петно на челото и коремът е без черни петна. Клюнът е сивожълт или сиворозов със сивочерен нокът. Краката жълти до сивожълти. Издава висок, звънлив крясък.

Характер на пребиваване в страната

Голямата белочела гъска е мигриращ и зимуващ вид в България. Есенната миграция е основно от втората половина на октомври и началото на ноември. Пролетният прелет започва през февруари и приключва до края на март (Нанкинов и др. 1997). Често образува смесени ята и с други видове гъски.

Характерно местообитание

По време на размножителния период голямата белочела гъска обитава райони от лесотундрата с богата мрежа от реки и езера. По време на миграции и през зимните месеци се среща край реки, езера, блата и изкуствени водоеми, които са в близост до обработваеми площи със зимници (Нанкинов и др. 1997). Нощува в блата, езера, язовири, по-рядко в реки и крайбрежни морски води. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

По време на миграциите и зимуването видът се храни главно по обработваемите площи със зимници, както и с разпиляна и неприбрана от нивите царевича (Нанкинов и др. 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен вид в страната през зимните месеци. Основните зимовища на голямата белочела гъска у нас са Бургаските езера, езерата Шабла и Дуранкулак, поречието на река Дунав (и по конкретно при Специално защитените зони Свищовско-Беленската низина, Златията и Сребърна), както и някои от по-големите вътрешни язовири.

Природозащитният статус на голямата белочела гъска според IUCN е LC (Least Concern). Включен е в Приложение 2 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2а и 4 на ЗБР. Ловен обект.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуващата популация е оценена на 20 000 – 450 000 индивида. Краткосрочната тенденция на зимуващата популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 5400 – 400 000 индивида.

За мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: А02, А06, С02, С03, D01, Е01, F03, F05, D05, Е04 и G02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е зимуващ. Зимуващата популация на вида се оценява на **0 - 1 индивид** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът е често срещан през зимата в р. Дунав, на места с висока численост. В периода 1977-1996 г. е най-многобройната в България водолубива птица със средна численост около 138 000 индивида. По поречието на р. Дунав се концентрират около 7 % от зимуващите гъски (Michev, Profirov, 2003).

При средно-зимните преброявания през 2019 и 2020 г. видът не е наблюдаван в участъка от р. Дунав срещу рибарници Орсоя.

Числеността на гъските силно варира в зависимост от метеорологичните условия. По-висока е в години с по-студени зими и по-ниско водно ниво.

Няма литературни данни за наличие на вида през зимата в зоната. За мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: А02, А06, С02, С03, D01, E01, F03, F05, D05, E04 и G02. От тях няма потенциално валидни за СЗ3 „Рибарници Орсоя“.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През зимата и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав. Границата на зоната не обхваща речното корито.

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г.	Поддържане на популацията >1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 47 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N12 – Обширни зърнени култури.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 47 ha

6. Необходимост от промени в СФД за СЗ3 ВG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за А043 *Anser anser* (Сива гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 74-90 см, тегло 2,4 - 4,6 кг, размах на крилата – 147 - 180 см. (Cramp, Simmons 1977; Svensson 2013). Оперението е сивокафяво, с бяла подопадка. Гърбът е по-тъмен. Предната част на крилата отгоре е по-светло сива, дори сивобяла. Клюнът е оранжев, краката розови. Птиците от популации обитаващи Сибир и СИ Европа са с розов клюн (подвидът *A. anser rubrirostris*). Няма полов диморфизъм. Доста гласовита, издава звуци подобни на домашните гъски. Най-често мигрира и зимува на големи ята.

Характер на пребиваване в страната

Сивата гъска у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират ята и се концентрират на недостъпни места за линеене – например в делтата на р. Дунав и по някои недостъпни пясъчни коси в река Дунав. През есента и зимата големи ята от този

вид долитат от север и североизток и се концентрират главно по Северното Черноморско крайбрежие, по р. Дунав и по-рядко и в по-малък брой по Южното Черноморие и в някои от по-големите вътрешни водоеми. В тези ята има и индивиди от подвида *A. anser rubrirostris*. Пролетната миграция е от началото на февруари до началото на април. Есенната миграция е от средата на октомври до декември, най-забележима през ноември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци. У нас гнезди само в сладководни водоеми. Понякога гнезди и в почти напълно обрасли с водна растителност водоеми.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в плитководни участъци на р. Дунав, в сладководни езера, блата, мочурища, големи язовири, в лагуни, в бракични и дори солени езера. Много често през деня се храни в нивите покрай водоемите избрани за нощувка и почивка. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Сивата гъска се храни с растителна храна – водорасли, зелени части и корени на различни видове висши водни растения, листа на върби, трева, поници на пшеница и други култури, семена. По-често се храни на сушата край водоемите (Cramp, Simmons eds. 1977). В хранителния спектър на вида в Чехия са установени 35 вида растения (Stastny, Hudec 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е рядък, разпространен у нас само в Крайдунавските влажни зони от Никопол на изток и в езерата Дуранкулашко и Шабленско по Северното Черноморие (Янков ред. 2007; Иванов, Дерелиев 2015; Shurulinkov et al. 2019). Според Червената книга на България у нас гнездят 20 - 30 двойки с тенденция за намаление. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 15 - 25 двойки без ясно изразена тенденция и със стабилно разпространение. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 4 - 14 двойки (Shurulinkov et al. 2019).

Сивата гъска зимува в цялата страна, но главно по р. Дунав и в крайморска Добруджа. Зимните ята рядко надхвърлят 100 екз. Среща се редовно и в Бургаските езера. Във вътрешните водоеми зимува спорадично и нередовно. Числеността на зимуващите у нас сиви гъски според Докладването по чл.12 е между 50 и 700 екз. Няма ясна тенденция, числеността е флукуираща.

По време на миграция сивите гъски преминават главно по Черноморския бряг и по течението на р. Дунав. По-рядко спират и в някои от по-големите вътрешни водоеми, по-често в Северна България. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 100-2500. Специални проучвания по този въпрос не са публикувани. През лятото концентрациите на линеещите сиви гъски по дунавските острови достигат до 500-1000 екз. и явно произхождат от гнездилищата както у нас така и в Румъния.

В Червената книга (Иванов, Дерелиев 2015) са посочени като заплахи за сивата гъска прекомерното обрастване с тръстика и папур на водоеми, непостоянен и неблагоприятен воден режим, безпокойство от рибари и ловци, браконьерството и отсичането на стари върбови гори на о. Персина. Освен това местообитанията на вида се засягат от умишлени пожари в тръстиковите и папурови масиви. Отрицателно въздействие оказват и осушаването на влажни зони – особено рибарници и язовири, което понякога се случва дори и през гнездовия период на птиците.

При докладването по чл.12 са посочени като заплахи използването на повърхностни и подземни води за напояване в земеделието, осушаването на водоеми за селскостопански нужди и промяната на предназначението на земите.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е размножаващ и мигриращ. Гнездящата популация на вида се оценява на **1 - 3 двойки**, което е **6,7 – 12 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация на вида се оценява на **1 - 4 индивида**, което е **0,1 – 0,2 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът е често срещан през зимата в р. Дунав. В периода 1977-1996 г. средна численост е около 790 индивида, като по-голяма част от зимуващата популация се концентрира по поречието на р. Дунав (Michev, Profirov, 2003). При ниски температура и високи водни нива птиците напускат района (Ivanov, 2008).

При средно-зимните преброявания през 2019 и 2020 г в р. Дунав, видът е бил с численост съответно 463 и 333 птици, но не е наблюдаван в участъка на рибарници Орсоя.

Липсват други данни за наличие на вида в зоната. При теренните проучвания през 2020 и 2021 г. не беше наблюдаван в зоната и близките до зоната блатата.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През зимата и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав. Границата на зоната не обхваща речното корито.

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи от наличието на воден стълб в басейните на зоната.	Поддържане на популацията в размер най-малко 1 гнездяща дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 1-4 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 1 инд. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ	ha	Най-малко 172	Изчислена на база данните взети от СФД като % на	Поддържане на подходящото гнездово

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
на подходящите гнездови местообитания на вида		ha	местообитание N06, 12 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth и обширни зърнени култури.	местообитание в размер най-малко 172 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 172 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06, 12 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth и обширни зърнени култури.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 172 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „B“ на „C“.
- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колона NP – non present, поради липса на подходящи местообитания за гнезденето на вида в СЗЗ;

Species			Population in the site							Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	N P	T	Size		Uni t	Cat .	D.qual .	A/B/C/D		
						Mi n	Ma x				Pop.	Con .	Iso .
B	A043	<i>Anser anser</i>		x	r	1	3	p		G	C	C	C
B	A043	<i>Anser anser</i>			c	1	4	i		G	C	B	C

Специфични цели за A048 *Tadorna tadorna* (Бял ангъч)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 55-67 см, тегло 562 -1650 гр., размах на крилата – 110 – 133 см. (Cramp, Simmons 1977; Svensson 2013). Главата е черна със зеленикав отблясък. Шията, гърдите и страните на тялото са бели. В долната част на гърдите има ръждива препаска. Гърбът в средата е бял, а отстрани черен. Черни са и първостепенните махови пера, а крилното огледало е тъмнозелено. Клюнът е червен, при мъжките с изразен израстък през пролетта. Краката са оранжеви. Младите се отличават лесно от възрастните по редица детайли на оперението. Клюнът при тях е сив.

Гнезди в земни дупки, често на лисици или язовци. През прелета и зимата обикновено се среща на ята, често самостоятелни, а понякога смесени с патици от род *Anas*, червени ангъчи, неми лебеди или гъски.

Характер на пребиваване в страната

Белият ангъч у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. Пролетната миграция е от началото на март до края на април. Есенната миграция е от края на август до края на ноември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на вида са различни солени, бракични и сладководни водоеми. Обикновено гнезди по дигите в солените езера или рибарници или по брега, винаги в земни дупки.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони - в р. Дунав, в по-големите вътрешни реки, в сладководни езера, блата, рибарници, големи язовири, в лагуни, в бракични и свръхсолени езера /солници/. Редовно мигрира и над морето, но не предпочита да каца там. Най-големи концентрации се наблюдават в крайморските солени и бракични езера по време на миграцията. Тогава ятата бели ангъчи достигат до няколко стотин птици, а в някои езера общата численост на вида надхвърля 1000 - 1500 екз.

Хранене

Белият ангъч се храни главно с водни безгръбначни – мекотели, ларви на насекоми и ракообразни. У нас в солените езера яде и солнични рачета – *Artemia salina*. Намира храната си най-вече в тинята на водоемите. В по-малки количества се случва да яде и дребни рибки, червеи и растителна храна – главно водорасли, както и зелени части и семена на водни растения. Понякога яде и ларви на хириномиди (Cramp, Simmons 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид има доста ограничен ареал у нас и е доста малоброен. Гнездови находища има главно в крайните източни райони на страната - в езерата Атанасовско, Поморийско и Шабленско, Шабленската тузла, ез. Вая, яз. Тънково, яз. Церковски (Янков ред. 2007; Daskalova, Shurulinkov 2010; Профиров 2015б). В миналото – до 70-те години на 20-ти век е гнездил и по р. Дунав (Nankinov et al. 1997), но няма по-нови данни доказващи гнезденето му там. В Централна и Западна България гнездовите находища са на единични двойки и са нередовни. Според Червената книга на България у нас гнездят 30 - 65 двойки. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 30 - 60 двойки. Популацията е с неизвестна тенденция, а разпространението е посочено като стабилно.

Белият ангъч зимува в цялата страна, но главно по южното Черноморско крайбрежие, където формира значителни концентрации в крайморските езера. Във вътрешните водоеми зимуват малки групи птици или отделни индивиди. Числеността на зимуващите у нас бели ангъчи според Докладването по чл.12 е между 750 и 9000 екз. Краткосрочната тенденция е на увеличение, а дългосрочно - числеността е подложена на флукуации. В по-топли зими остават да зимуват по-голям брой бели ангъчи и в по-голям брой водоеми. С глобалното затопляне на климата тенденцията за увеличаване на зимуващите у нас бели ангъчи е лесно обяснима.

По време на миграция белите ангъчи преминават през цялата страна като спират в удобни плитководни язовири, разливи, рибарници и други водоеми. Според докладването по чл. 12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 1000 - 6300. Специални проучвания по този въпрос не са публикувани. Във вътрешността на страната пролетната миграция на вида е много по-изразена и многочислена от есенната.

В Червената книга на България (Профиров 2015б) като заплахи за белия ангъч са посочени загубата на хабитати заради застрояване на Черноморското крайбрежие, еутрофикацията и осушаването на водоеми, увеличаването на числеността на чакала. Други установени от нас заплахи са браконьерския отстрел, включително през гнездовия период, безпокойството от страна на рибари и ловци, умишлените пожари в тръстиките и папурови масиви, преследването и прогонването на птиците от рибовъдните стопанства.

При докладването по чл.12 са посочени като осушаването на водоеми, пътното строителство, промяната на предназначението на земите, недостъпност на някои от подходящите хабитати за птиците, замърсяване на водите, изграждането и функциониране на язовири. Трябва да се има предвид обаче, че немалко от находищата на вида в различни сезони са точно в язовирите.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация на вида се оценява на **0 - 7 индивида**, което е **0,1 – 0,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Наблюдаван е рядко по време на пролетния прелет по р. Дунав (Иванов, 1979). В участъка Връв – Долни Цибър през зимата на 2014 г. са наблюдавани 2 птици, както и 44 птици през 2018 г. При средно-зимните преброявания през 2019 г. са наблюдавани 19 птици в р. Дунав, но няма наблюдения срещу участъка на зона „Рибарници Орсоя”. Липсват други данни за концентрация на вида в зоната.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. През зимата и по време на миграция видът може да се срещне само в р. Дунав. Границата на зоната не обхваща речното корито.

Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 7 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 7 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 7 инд. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A050 *Anas penelope* (Фиш)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-51 см., тегло 400 - 1090 гр., а размахът на крилата – 71-86 см (Cramp, Simmons eds. 1977; Svensson 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е ръждивокафява със златисто чело. Маховите и гърбът са светлосиви, коремът-бял. Гърдите са розови. Подопашиято – черно-бяло. Крилното огледало е с голямо бяло петно, а в основата зелено с черни кантове. Женската със защитно ръждивокафяво оперение.

Гласовит, често издава характерен позив. Обикновено мигрира и зимува на големи ята. Фишовете редовно излизат в нивите и в тинята покрай водоемите и търсят храна там през деня и през нощта. Видът е ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

У нас фишът е зимуващ и мигриращ вид. През зимата големи ята долитат от северните части на Европа и се концентрират главно по големите вътрешни язовири, крайморските езера, в морето и по-големите реки, включително в р. Дунав. Пролетната миграция е от средата на февруари до първите дни на май. Есенната миграция е през октомври-декември. В по-голямата част от страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща и в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав, както и в морето. Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите. Среща се редовно и в планински язовири като яз. Батак. По време на пролетната миграция каца във всякакъв тип водоеми, дори в микроязовири.

Хранене

Храни се с водна растителност – водорасли и др., със зелени части на висшата водна растителност, с рапица и поници на пшеница, листа на други култури, живовлек и семена. Животинска храна поглъща само случайно (Cramp, Simmons eds. 1977; Stastny, Hudec 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Фишът зимува в цялата страна, във всякакъв тип водоеми. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море – в районите на езерата Шабленско и Дуранкулашко, в Атанасовското езеро, в Поморийското езеро, яз. Мандра, Варненското и Белославското езеро. Големи концентрации от няколкостотин екземпляра, а понякога и над 1000 се наблюдават и в яз. Пясъчник, яз. Жребчево, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец, яз. Батак, яз. Искър и в река Дунав. Числеността на зимуващите у нас фишове според Докладването по чл.12 е 1000 - 7500 екз. Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са неизвестни, отбелязани „с флуктуации“.

По време на миграция фишът е многочислен. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 1000 до 3000 индивида. Тази численост няма нищо общо с реалното положение тъй като тя е подценена дори ако се касаеше за един единствен водоем – Атанасовското езеро край Бургас. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция. Тази численост едва ли би била по-малка от 5000 -15 000 екз.

При докладването по чл.12 като заплахи за фиша са посочени екстракцията на петрол и природен газ и замърсяването на водите. Едва ли първият от тези фактори има някакво сериозно значение в България. Всъщност заплахите за вида са съвсем други –

прекомерният отстрел, включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство.

Сред естествените лимитиращи фактори са резките промени във времето през зимата – застудяване и валежи, водещи до поледици и бързо замръзване на водоемите и околните земи при което немалко фишове загиват.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация на вида се оценява на **0 - 20 индивида**, което е **0,7 – 2,0 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът е често срещан през зимата, но по р. Дунав е с по-ниски числености. В периода 1977-1996 г. средна численост около 1808 индивида, като по-голяма част от зимуващата популация се концентрира по черноморието и Южна България (Michev, Profirov, 2003).

При средно-зимните преброявания през 2019 са наблюдавани 105 птици в р. Дунав, а през 2020 г. – 424, но няма наблюдения срещу учръка на зона „Рибарници Орсоя”. Липсват други данни за концентрация на вида в зоната.

Възможно е малки ята нередовно да ползват каналите или временни локви в защитената зона като укритие и място за почивка по време на пролетната миграция. На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 0 – 20 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 0 до 20 инд.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г. Поддържане на мигрираща популация най-малко 1 инд. чрез подобряване състоянието на водите в зоната и оводняване на басейните.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида чрез оводняване на басейните.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A051 *Anas strepera* (Сива патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 46-56 см., тегло 470- 1300 гр., размах на крилата – 78-95 см. (Cramp, Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, със сивокафява глава и черна опашка. Крилното огледало е съчетание на черно, бяло и ръждиво. Клюнът е тъмносив, а краката жълти. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира малобройни ята през прелета и зимата. Защитен вид, включен в Червената книга на България.

Характер на пребиваване в страната

Сивата патица у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене – например по влажните зони около р. Дунав. През есента и зимата ята от този вид, често са смесени с други видове патици, долитат от по-северни популации. Ятата на сивата патица у нас рядко надхвърлят 50 екз.

Пролетната миграция е от края на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на сивата патица е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, малки обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и затони по дунавските острови.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в плитководни участъци на р. Дунав, в сладководни езера, блата, мочурища, големи язовири, в лагуни, в бракични и дори солени езера. Подходящи местообитания са са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Сивата патица се храни с растителна храна – водорасли, зелени части и корени на различни видове висши водни растения, а понякога и трева, поници на пшеница и други култури, които намира покрай водоемите. Понякога отнема храна на други видове - лиски, червеноклюни потапници, звънарки. Животинска храна – водни безгръбначни - ядат само в някои случаи малките до 3 седмична възраст (Cramp, Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е малочислен, разпространен у нас само в крайдунавските влажни зони, по дунавските острови, в някои крайморски езера, в Драгоманското блато и в редица язовири в Горнотракийската низина (Янков ред. 2007; Петков 2015а; Shurulinkov et al. 2019). По-рядко, отделни двойки гнездят нередовно и в някои язовири в Дунавската равнина. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 30 - 51 двойки (Shurulinkov et al. 2019). В източната част на Горнотракийската низина (без крайморските водоеми) са установени да гнездят 15-30 двойки (Даскалова и др. 2020). Според Червената книга на България у нас гнездят 30-50 двойки с тенденция за намаление (Петков 2015а). Тази численост както се вижда от представените по-нови данни вече не е актуална и е силно занижена. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 80 - 120 двойки без ясно изразена тенденция и със стабилно разпространение. Тази численост според нас правилно отразява размера на популацията у нас. Наличните данни обаче показват, че

числеността и разпространението, поне в краткосрочен план (2000-2018 г.) имат позитивна тенденция.

Сивата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации дори в големите езера рядко надхвърлят 100 екз. Зимува редовно в Бургаските езера, Варненското и Белославското езеро, езерата Шабленско и Дуранкулашко, в много от язовирите във вътрешността на страната. Числеността на зимуващите у нас сиви патици според Докладването по чл.12 е между 160 и 660 екз. Няма ясна тенденция, числеността е флукутираща.

По време на миграция сивите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 40-800 екз. Специални проучвания по този въпрос не са публикувани. През лятото концентрациите на линеещите сиви патици в крайдунавски влажни зони достигат няколко стотин екземпляра.

В Червената книга (Петков 2015а) като заплахи за сивата патица са посочени унищожаването на местообитания и безпокойството по време на гнездовия сезон. Действително много от ценните местообитания на вида покрай Дунав понастоящем са унищожени или са в твърде незадоволително състояние -рибарници Орсоя, рибарници Орсоя и др. Там осушаването на водоемите, липсата на връзка с р. Дунав и постоянните палежи на тръстиката са довели до пълна деградация на местообитанията за вида. Друг негативен фактор е незаконния отстрел на вида. Сечта на дървета по дунавските острови и покрай затоните също въздейства негативно върху гнездовата популация на сивата патица.

При докладването по чл.12 единствената посочена заплаха за гнездовата популация на вида е модификацията на водния режим на влажните зони. За зимуващата популация са посочени замърсяването на водите, добива на нефт и газ и промяната предназначението на земите.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация на вида се в СФД е дадена с две стойности (?). Оценена е на **4 – 6 и 0 - 7 двойки** (в СФД 2008 г. е дадена стойност 5-20 двойки), което е около **5,0 % от националната популация (оценка „С“)**. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация на вида се оценява на **20 - 112 индивида**, което е **14,0 – 50,0 % от националната популация (оценка „С“)**. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Рибарници Орсоя са били гнездовище на вида, но след осушаването на рибарниците и превръщането на част от тях в обработваеми земи видът изчезва като гнездящ. Матеева и др. (2013) съобщават за гнездене на вида към 2010 г. – 4-7 двойки. След тази година няма данни за гнездене. Към настоящия момент също няма данни за гнездене на вида в зоната. Възможно е гнездене в каналите около с. Добри дол и Сливата. В отводнителния канал при с. Сливата една двойка беше наблюдавана от нас на 2.04.2021 г.

На 31.05.1998 г. в зоната са наблюдавани 31 птици (Данни от eBird и Профиров, непубликувани данни). Рибарниците постепенно са загубили значението си с пресъхването на басейните. През 2021 г. видът не беше установен в зоната. В самите

рибарници, както и по крайбрежието на Дунав няма подходящи гнездови местообитания.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция

Заплаха за гнездовата популация на вида е модификацията на водния режим на влажните зони, което с пълна сила важи за зона „Рибарници Орсоя”.

Повече от 10 години видът не е наблюдаван в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида. Всичко това ни дава основание да кажем, че зоната не е от значение за гнезденето на вида и поради това предлагаме **да отпадне от стандартния формуляр като гнездящ.**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 4 двойки	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 4-6 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 4 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 20 - 112 инд. Цифрата е силно завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви или каналите на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 –водни тела. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
				водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 5 индивида.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A051	<i>Anas strepera</i>			c		5	i		G	C	C	C	C
B	A051	<i>Anas strepera</i>		x	r		6	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A052 *Anas crecca* (Зимно бърне)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 34-38 см, тегло 163 - 500 гр., а размахът на крилата – 53-64 см (Cramp, Simmons eds., 1977). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е ръждивокафява със зелена ивица отстрани. Маховите и гърбът са светлосиви, коремът-бял. Гърдите са светли с тъмнокафяви петънца. Подопашието е жълтеникаво. Крилното огледало е зелено. Женската със защитно ръждивокафяво оперение. Гласовит, често издава Характерен позив който представлява късо подсвиркване. Обикновено мигрира и зимува на големи ята. Ятата често са смесени с други видове патици – най-често зеленоглавки и фишове.

Характер на пребиваване в страната

У нас зимното бърне е зимуващ и мигриращ вид. Отделни двойки остават и през гнездовия период и вероятно гнездят у нас, но през последните две десетилетия няма наблюдения доказващи със сигурност гнездене. През зимата е многочислен вид. Големи ята долитат от северните части на Европа зимуват по р. Дунав, по Черноморските езера и блата, в големи и малки вътрешни водоеми, а значителна част (особено при по-студено време) и във вътрешните реки. Пролетната миграция е от средата на февруари до края на април. Есенната миграция е от края на август до ноември.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв Характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав (пясъчни коси, устия на реки). Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите, като много често се храни в тинята. През гнездовия период обитава сладководни и полусолени блата и езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Храни се както с растителна храна – главно семена, така и с животинска. Животинският компонент на храната преобладава през лятото. От водната растителност предпочита семена на водни растения, а по-рядко яде и самите водорасли. Яде също миди, ларви на двукрили – например хирономиди, водни бръмбари и дървеници, ракообразни и прешленести червеи (Cramp, Simmons eds., 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида в по-далечно минало са били главно на Атанасовското езеро край Бургас, покрай р. Дунав, в Драгоманското блато и бившето Стралджанско блато (Нанкинов и др., 1997, Michev et al., 2004, Янков отг. ред., 2007). В последните 20 години двойки или малки групички от възрастни птици са наблюдавани през лятото също в крайдунавските влажни зони, на места в Дунавската равнина, в Драгоманското блато (Янков отг. ред., 2007, Shurulinkov et al., 2013, Shurulinkov et al., 2019a). При Докладването по чл.12 е съобщена численост на гнездовата популация у нас от 10-25 дв., с флукутации, макар реално да няма доказано гнездене напоследък.

Зимното бърне зимува в цялата страна, във всякакъв тип водоеми. Най-значителните зимни концентрации са в крайморските езера и големите вътрешни язовири в южна България (Пясъчник, Копринка, Батак и др.). В тези водоеми зимуващите концентрации често надхвърлят 1000 - 1500 екз. Числеността на зимуващите у нас зимни бърнета според Докладването по чл.12 е 1500 - 7300 екз. Тази цифра е в известна степен занижена поради недоброто отчитане на реките при СЗП, а там често зимуват немалко зимни бърнета. Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са флукутиращи.

По време на миграция зимните бърнета са също така многочислени. Образуват концентрации от стотици индивиди дори в микроязовири. Според Докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 3000 до 10000 индивида. Тази численост е занижена. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция.

Според Докладването по чл.12, като заплахи за гнездовата популация на зимното бърне е посочена модификацията на хидрологичния режим на водоемите. Тук може да се включи строителството на малки ВЕЦ по реките, което придобива масов характер през последните десетилетия, корекциите, дигирането, изправянето на речните корита. За вида през зимата са посочени като заплахи екстракцията на петрол и природен газ, замърсяването на водите и промяната на предназначението на земите. Добивът на петрол и газ у нас няма никакво значение тъй като такъв на практика няма. Заплахите са вида през зимата са прекомерният отстрел, включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство, осушаването на влажни зони и паленето на масивите с висша водна растителност.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, като популацията се оценява на до 4 двойки, което представлява 0,13 - 0,4 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ, като популацията се оценява на 4 - 40 индивида. Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), няма оценка на вида. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е добро

(оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът не е посочен като гнездящ и мигриращ (Костадинова и Граматиков, 2007).

Често срещан пролетен и обикновен есенен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 859 инд., а през есента – 5060 инд. (Dimitrov et al., 2005).

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. не са установени индивиди от вида в зоната (Матеева и Янков, 2013).

Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната. Съобщава се за 30 инд. - 01.2013 г. и 4 инд. - 01.2016 г.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г., не дават данни за наблюдавани птици в района на зоната.

Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав са преброени общо 448 зимни бърнета в 21 локалитета, а през 2020 г. – 617 екз. в 15 локалитета, като не са наблюдавани птици от вида в зоната и близо до нея.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на гнездене и миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Повече от 10 години видът не е наблюдаван в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида. Всичко това ни дава основание да кажем, че зоната не е от значение за гнезденето на вида и поради това предлагаме да **отпадне от стандартния формуляр като гнездящ.**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 4 дв.	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени до 4 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ.	Поддържане на популацията в размер най-малко 4 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 4 - 40 инд. Цифрата е силно завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви или каналите на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	малко 1 инд. Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗ3	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗ3 ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 4 индивида.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A052	<i>Anas crecca</i>			c		4	i		G	C	B	C	C
B	A052	<i>Anas crecca</i>		x	r		4	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A053 *Anas platyrhynchos* (Зеленоглава патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50-65 см., тегло 750- 1570 гр., размах на крилата – 81-98 см. (Cramp, Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, с черен гръб, тъмнозелена глава и тъмнокафяви гърди. Крилното огледало е синьовиолетово с чернобели кантове. Клюнът е жълт, краката оранжеви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира големи ята през прелетата, линеенето и зимата. Ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

Зеленоглавата патица у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене. През есента и зимата големи, хилядни ята от този вид, често смесени с други видове патици, долитат от по-северни популации.

Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. През зимата въпреки замръзването на водоемите голяма част от зеленоглавите патици остават у нас и прекарват тук до пролетта.

Характерно местообитание

Зеленоглавата патица е много пластичен вид по отношение на гнездовото си местообитание. Гнезди в и около всякакъв тип водоеми, често и доста далеч от тях – на няколко стотин метра. Най-често гнезди в сред водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, реки, малки обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и равнинни дъбови, ясенови или брястови гори покрай реките. Обича и стари речни корита обрасли с тръстика или папур. Среща се дори около напоителни канали.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в сладководни езера, блата, мочурища, всякакви по размер язовири, реки, в бракични и солени езера.

Подходящи гнездови местообитания за вида са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Зеленоглавата патица има твърде широк хранителен спектър включващ голямо разнообразие от растителни и животински храни. Семена и зелени части на околводни и сухоземни растения яде главно в есенно-зимния период и ранна пролет. Яде и различни видове висши водни растения. Понякога се храни и в житните и други /рапица, ориз/ посеви, особено нощем. Животински храни яде повече през пролетта и лятото. Животинската храна включва двукрили /главно хирономиди/ и техните ларви, едnodневки, ракообразни, бръмбари, водни кончета, ручейници, правокрили, миди (Cramp, Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в цялата страна, докъм 1500 м.н.в. Като гнездящ вид е многочислен и повсеместно разпространен из влажните зони (Янков ред., 2007). В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на около 84-148 двойки, като това не включва гнездящите двойки в крайречните гори и в затоните по островите (Shurulinkov et al., 2019). Посочена е положителна тенденция в числеността. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация в страната се оценява на 2500 - 4500 двойки без ясно изразена тенденция и със стабилна численост и разпространение.

Зеленоглавата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации често надхвърлят 2000 - 3000 екз. във водоеми като Атанасовското езеро, Шабленското езеро, ез. Дуранкулак, яз. Жребчево, яз. Огоста, яз. Горни Дъбник, ез. Сребърна, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец и др. Числеността на зимуващите у нас зеленоглави патици според Докладването по чл.12 е между 30 000 и 80 000 екз. Няма ясна тенденция, числеността е стабилна, а в дългосрочен план - флукутираща.

По време на миграция зеленоглавите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 5000 – 10 000 екз. Тази численост е твърде занижена, особено на фона на зимната численост, която нерядко не е

максималната сезонна численост за страната. Специални проучвания по този въпроса за броя на мигриращите зеленоглави патици у нас не са провеждани.

При докладването по чл.12 не са посочени никакви заплахи за вида по време на гнездовия период. Всъщност за вида отрицателно действащи фактори са отводняването на влажни зони, черпенето на водни ресурси за напояване, речните корекции и дигирането на реките, резките промени в нивото на язовири, вътрешни реки и р. Дунав в резултат на работата на хидротехнически съоръжения, безпокойството в местата за гнездене и браконьерския отстрел. Хабитатите на вида са застрашени и от палене на пожари. Крайречните гори са подложени на поголовна сеч.

Според докладването по чл.12 от 2019 г. единствените посочени заплахи за вида по време на миграция и зимуване са екстракцията на нефт и газ и промяната предназначението на земите. Първата от тези заплахи не съществува на наша територия. Втората е свързана със загубата на разливи, рибарници и някои земи на Черноморието като хабитати на вида. Освен това следва да се отбележат прекомерният отстрел, браконьерството, безпокойството в местата за хранене и почивка от страна на ловците, тежките зимни условия.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **до 10 двойки**, което е **0,2 – 0,4 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на **116 - 1160 индивида**, което е **2,3 – 11,6 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **0 - 3 индивида**, което е **0,004 – 0,01 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Рибарници Орсоя са били място за гнезденето на вида, но след осушаването на рибарниците и превръщането на част от тях в обработваеми земи след 2010 г. видът изчезва като гнездящ. Според Матеева и др. (2013) в зона са гнездили 5 - 10 двойки през 2010 г., след което не е установен. Към настоящия момент евентуално гнездене на вида в зоната е възможно в каналите по границата на зоната. През 2021 г. при теренните наблюдения видът беше установен в южния отводнителен канал до границата на зоната – 1 двойка на 11.05.2020 г и във втори басейн – две мъжки зеленоглави патици на 14.05.2021 г.

През м. юли при теренни проучвания с кораб по река Дунав не са наблюдавани зеленоглави патици в реката в границите на зошитената зона.

В периода 1977-1996 г. е най-многобройната зимуваща патица в България със средна численост около 94 600 индивида. Най-голяма част от птиците се концентрират по поречието на р. Дунав (Michev, Profirov, 2003).

При ниски водни нива общия брой на зеленоглавите патици достига 80 -90% от зимуващите птици по реката. При средни и високи нива тяхната численост спада до 50 – 75% от числеността на птиците. (Ivanov, 2008).

При средно-зимните преброявания са установени следните числености на вида в участъка Врџв – Долни Цибър – 2013 г. – 1488 екз., 2014 г. – 6595 екз., 2015 г. – 2354

екз., 2016 г. – 5302 екз., 2018 г. – 880 екз. През 2019 и 2020 г при среднозимните преброявания видът не е наблюдаван в участъка на рибарници Орсоя Липсват публикувани други данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция. Възможно е малки ята нередовно да ползват каналите или временни локви в защитената зона като укрите и място за почивка по време на пролетната миграция.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на С33 е констатирано, че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г те са напълно сухи, а през 2021 г е установено, че част от територията е превърната в обработваеми земи – заплахи А31, В01 и К02. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката (Н04) и лов (G07 и G10).

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени до 10 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. е установена една гнездящи двойки в южния отводнителен канал на границата на зоната. Целевата стойност следва да е не повече от 1 – 2 двойки. Възможно е да гнезди в каналите около зоната. Рибарниците вече са неподходящо място за вида.	Целенасочен мониторинг за установяване на размера на популацията до 2025 г.. Поддържане на гнездова популация поне 1 двойка чрез поддържане на водните нива в каналите около рибарниците, където е възможно гнездене на вида, възстановяване и поддържане на водното ниво в някои от басейните на рибарниците
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 116 до 1160 инд. Тази численост е недействителна към момента и в сегашното състояние на рибарниците.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г. Поддържане на популацията от поне 2 инд. чрез подобряване на екологичното състояние и качество на водите в зоната, оводняване на рибарниците и поддържане на водното ниво.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 0 – 3 инд.	Според СФД на зоната числеността на зимуващите индивиди е между 0 и 3. По данни от средно зимните преброявания (СЗП) през 2019 и 2020 г. не са	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на зимната численост на вида в зоната в подходящите

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			установени птици в този участък на р. Дунав. Необходимо е подобряване на екологичното състояние и качество на водите в зоната.	местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 163 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и N12 - Обширни зърнени култури. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон.	Поддържане на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова и мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 2 двойки.
- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 2 – 20 индивида.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			p		2	p		G	C	C	C	C
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			c	2	20	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A054 *Anas acuta* (Шилоопашата патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 51-66 см. (без опашката), тегло 550 - 1300 гр., а размах на крилата – 79-95 см (Cramp, Simmons eds. 1977). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата, шията и гърдите – бели. Маховите и гърбът са светлосиви, коремът - бял. Подопашието е жълтеникаво и черно. Крилното огледало е синьозелено с широк бял заден ръб. Женската е със защитно светлосивокафяво оперение. Обикновено мигрира и зимува на ята. Най-големите зимни концентрации са в Средиземноморието. Ятата често са смесени с други видове патици.

Характер на пребиваване в страната

У нас шилоопашатата патица е зимуващ и мигриращ вид. Отделни двойки остават и през гнездовия период и вероятно гнездят у нас, но през последните две десетилетия

няма наблюдения доказващи със сигурност гнездене. В миналото, преди 1990 г., видът макар и много рядко, е гнездил със сигурност в страната (Янков отг. ред., 2007). Като най-редовно гнездилище се посочва Атанасовското езеро. През зимата и прелета е сравнително чест и локално многочислен вид. Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. Във вътрешността на страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в плитководни участъци на р. Дунав (пясъчни коси, устия на реки). Предпочита по-плитките части на язовирите, около устията на реките в тях. През гнездовия период обитава сладководни блата, в солени и сладководни езера, в рибарници. Подходящи местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Храни се както растителна храна така и с животинска. От водната растителност се храни с водорасли и висши водни растения – както със семена така и със зелените им части. Животинската храна включва миди, ларви на двукрили –например хирономиди, бръмбари, ларви на ручейници, ларви на водни кончета, скакалци, миди, червеи, ракообразни, вкл. артемия, ларви и яйца на земноводни, дребни жабки и рядко –дребни рибки (Cramp, Simmons eds., 1977, Stastny, Hudec 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида в по-далечно минало са били главно на Атанасовското езеро край Бургас, покрай р. Дунав, в Драгоманското блато, в язовир Пет могили, Сливенско (Нанкинов и др., 1997; Michev et al., 2004, Янков отг. ред., 2007). В последните 20 години двойки са наблюдавани през лятото на различни места в страната, но гнездене не е доказано (Янков отг. ред., 2007, Shurulinkov et al., 2007). Според Атласа на гнездящите птици в България у нас гнездят 0-5 двойки шилоопашати патици (Янков отг. ред., 2007).

Шилоопашатата патица зимува в цялата страна, но най-много в езерата по Южното Черноморско крайбрежие, където се събират стотици, а понякога и хиляди шилоопашати патици. Най-значителните зимни концентрации са в Атанасовското и Поморийското езеро, м. Пода, Узунгерен, понякога и в другите крайморски езера в Бургаско. Далеч по-малки ята, рядко надхвърлящи 10 екз., зимуват и във вътрешността на страната – по р. Дунав, в ез. Сребърна, в по-големите язовири в Южна България (Пясъчник, Жребчево, Батак, Розов кладенец, Ц. Церковски, Овчарица и др.). Числеността на зимуващите у нас шилоопашати патици според Докладването по чл.12 е 300 – 1000 екз. Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са флукуиращи. Всъщност в дългосрочен план, от 1980 г. досега, се наблюдава значително намаление на зимуващите у нас шилоопашати патици. Това се потвърждава и от някои дългосрочни проучвания като се посочва, че в миналото зимната численост на вида у нас е надхвърляла 6600 екз, а само в Софийско е имало концентрации от над 1000 екз. (Нанкинов и др., 2004; Michev, Profirov, 2003).

По време на миграция, шилоопашатите патици достигат дори и по-високи числености у нас, особено във вътрешността на страната, отколкото през зимата. Образуват се концентрации от стотици индивиди в плитководни пролетни разливи и в редица язовири и рибарници. Според Докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 300 до 1800 индивида. Тази численост е занижена. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на

миграция. Мигриращите шилоопашати патици спиращи у нас също намаляват през последните 20-30 години.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г. заплахи за зимуващата популация на шилоопашатата патица са екстракцията на петрол и природен газ, промяната на предназначението на земите и развитието на туризма и рекреацията в крайбрежните зони около водоемите. Добивът на петрол и газ у нас няма никакво значение тъй като такъв на практика няма. Заплахите за вида през зимата са прекомерният отстрел, включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство, осушаването на влажни зони и паленето на масивите с висша водна растителност. Същите заплахи са валидни и за периодите на пролетна и есенна миграция на вида.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ, като популацията се оценява на 7-12 индивида, което представлява 0,66 - 2,33 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът не е посочен като мигриращ (Костадинова и Граматиков, 2007).

Рядко срещан пролетен и късен есенен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 414 инд., а през есента – 131 инд. (Dimitrov et al., 2005).

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. не са установени индивиди от вида в зоната (Матеева и Янков, 2013).

Не да извършвани теренни проучвания през миграционния период на 2021 г. в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г., не дават данни за наблюдавани птици в района на зоната.

През зимата шилоопашатата патица е рядка и малобройна по р. Дунав, като се среща поединично или на малки групи до 5 - 10 екз., рядко и по няколко десетки птици. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав шилоопашати патици са видяни на две места - 5 и 1 екз., а през 2020 г. – 66 екз. в 3 локалитета. При по-топли зими количествата на зимуващите по р. Дунав шилоопашати патици са по-големи тъй като много от тези птици не достигат традиционните си масови зимовища в Гърция, Турция и Южното ни Черноморие, а остават северно от тях.

Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата	Брой индивиди	Най-малко 7 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост 7-12 индивида. Понастоящем	Да се извърши целенасочен мониторинг за

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
популация			рибарниците са пресъхнали и по тази причина смятаме, че зоната не може да изпълнява ролята си на място за концентрация на вида по време на миграция.	установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha

6. Необходимост от промени в СФД за BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не се налагат промени за този вид.

Специфични цели за A055 *Anas querquedula* (Лятно бърне)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 37-41 см., тегло 250- 550 гр., размах на крилата – 59-67 см. (Cramp, Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия главата е кафява с ясно изразена бяла ивица през окото. Гърдите са светлокафяви, коремът бял, маховите отгоре светлосиви. Гърбът е кафяв с пъстрини. Крилното огледало е зелено. Клюнът е светлосив, а краката тъмносиви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира многобройни ята през прелета и при линеене. Ловен обект. Включен в Червената книга на България.

Характер на пребиваване в страната

Лятното бърне у нас е гнездящ, прелетен вид, а също преминаващ по време на миграция. След гнездовия период местните птици формират ята и се концентрират на недостъпни места за линеене.

Пролетната миграция е от края на февруари до средата на май. Есенната миграция е от началото на август до първите дни на октомври. Пролетната миграция е много по-силно изразена във вътрешността на страната в сравнение с есенната.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на лятното бърне са масивите от висша водната растителност - тръстика, папур, камъш в и по периферията на блата, езера, малки обрасли с водна растителност язовири, стари речни корита и рибарници. Понякога гнезди и в наводнени върбалаци покрай реките и в затони по дунавските острови.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в езера, блата, малки и големи язовири, реки, плитководни участъци на р. Дунав, в крайморски лагуни, бракични и солени езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005). В същите местообитания се концентрират и много от мигриращите летни бърнета, но някои ята кацат и в реки, язовири и рибарници без тръстикови масиви.

Хранене

Лятното бърне се храни с растителна и животинска храна – водорасли, семена, зелени части и корени на различни видове висши водни растения /вкл. тръстика, водна

леща, острица, дзука, водни лилии, лютичета и др./ Животинската храна е разнообразна и включва различни водни безгръбначни – водни дървеници, водни бръмбари, ларви и възрастни на водни кончета, ручейници, хириномиди, мекотели, ракообразни, прешленести червеи, яйца и ларви на жаби, малки рибки. Малките патенца ядат около 90% животинска храна (Cramp, Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид у нас се среща в цялата страна, но е малочислен и с редица нередовни находища (Янков ред., 2007; Петков 2015б, Shurulinkov et al., 2019, Даскалова и др., 2020). Повече находища и по-висока численост видът има в крайдунавските влажни зони, в Бургаските езера и на места в Горнотракийската низина. В Дунавската равнина и Софийско гнезди рядко и с ниска численост (Нанкинов и др., 2004, Shurulinkov et al., 2007, Shurulinkov et al., 2013).. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 38 - 81 двойки като силно зависи от нивата на р. Дунав през пролетта (Shurulinkov et al., 2019). В източната част на Горнотракийската низина (без крайморските водоеми) е определена очаквана гнездова численост от 14-16 двойки (Даскалова и др. 2020). Според Атласа на гнездящите птици в България (Янков ред., 2007) у нас гнездят 100 - 350 двойки летни бърнета. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 340 - 530 двойки без ясно изразена тенденция, със стабилна численост и разпространение. На ез.Сребърна е установена тенденция на намаление на гнездовата численост на вида през последните 20 години (Shurulinkov et al., 2019).

По време на миграция летните бърнета преминават над цялата страна. Ятата са многочислени и често надхвърлят 200 - 300 екз. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 100 - 500 екз., без да е посочена тенденцията. Тази оценка няма нищо общо с действителността. Само през пролетният прелет над България прелитат и спират за почивка хиляди летни бърнета. За по-точното установяване на миграционната им численост са нужни специализирани проучвания. За периода 1970 -2005 г. е налице явно намаление в миграционната численост на този вид в Софийско (Нанкинов и др., 2004), а по наши наблюдения този процес продължава и след това и обхваща и други части на страната.

В Червената книга (Петков 2015б) като заплахи за лятното бърне са посочени унищожаването и увреждането на местообитания и безпокойството по време на гнездовия сезон. Много от ценните местообитания на вида покрай Дунав, а във вътрешността на страната, понастоящем са унищожени или са в твърде незадоволително състояние - рибарници Мечка, рибарници Орсоя и др. Друг негативен фактор е прекомерния, а често и незаконен лов на вида. Установени са много случаи на браконьерски лов на летни бърнета през пролетта. Сечта на дървета по дунавските острови и покрай затоните, а и по теченията на вътрешните реки, също въздейства негативно върху гнездовата популация на вида.

Според докладването по чл.12 заплахи за вида са промяната на предназначението на земите, пресушаването на водоеми и превръщането им в туристически и рекреационни зони и провеждането на спортно-туристически дейности в нерегулирани имоти.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация на вида се оценява на **до 10 двойки**, което е **1,9 – 2,9 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация на вида се оценява на **7 - 290 индивида**, което е **7,0 – 58,0 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Рибарници Орсоя са били място за гнезденето на вида, но след осушаването на рибарниците видът изчезва като гнездящ Според Матеева и др. (2013) в зона са гнездили 9 двойки през 2010 г, след което не е установен. Към настоящия момент няма данни за гнездене на вида в зоната. През 2021 г. при теренните наблюдения видът не беше установен. През м. юли 2021 г., при теренни проучвания с кораб по река Дунав не са наблюдавани птици в реката в границите на защитената зона.

Антонов (1997) и Костадинова, Граматиков (2007) не дават видът да гнезди или мигрира в рибарниците.

Липсват данни за прелета на вида в защитената зона.

Възможно е отделни птици нередовно да ползват каналите или временни локви в защитената зона като укритие и място за почивка по време на пролетната миграция.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на С33 е констатирано че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г те са напълно сухи, а през 2021 г е установено че част от територията е превърната в обработваеми земи – заплахи А31, В01 и К02. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката (Н04) и лов (G07 и G10).

Повече от 10 години видът не е наблюдаван в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида.

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция и размножаване са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 5 дв.	Определена на база средната от СФД. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици от вида. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ.	Подобряване на популацията в размер най-малко 5 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 7 - 290 инд. Цифрата е силно завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви или каналите на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 5 индивида.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A055	<i>Anas querquedula</i>			c	0	5	i		G	C	C	C	C
B	A055	<i>Anas querquedula</i>		x	r	0	10	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A056 *Anas clypeata* (Клопач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 42-52 см., тегло 300 - 1000 гр., а размах на крилата – 70-84 см. (Cramp, Simmons eds., 1977; Svensson 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е тъмнозелена, гърдите – бели. Шията е доста къса. Страните на тялото и корема са ръждивокафяви, гърбът – черен. Предната част на крилата отгоре е светлосиня. Крилното огледало е зелено-бяло. Женската е със защитно светлосивокафяво оперение. Клюнът е лопатовидно разширен и при двата пола. Обикновено мигрира и зимува на ята. Видът е ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

У нас клопачът е малочислен и нередовно гнездящ вид, а също така зимуващ и мигриращ. Местните двойки не остават да зимуват в гнездовищата. Случаите на доказано гнездене както в миналото така и в по-ново време са единични. Вероятно част от наблюдаваните през лятото индивиди не се размножават. През прелета е сравнително чест и локално многочислен вид. Пролетната миграция е от втората половина на март до средата на май. Есенната миграция е от началото на август до ноември. Във вътрешността на страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната. През зимата е малоброен, остава да зимува в по-големи ята само в Бургаските езера.

Характерно местообитание

През гнездовия период обитава сладководни блата и езера, рибарници, малки обрасли с растителност язовири. Подходящи местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в плитководни участъци на р. Дунав, по-рядко и във вътрешните реки и в микроязовири. Предпочита по-плитките части на язовирите, около устията на реките в тях.

Хранене

Храни се и с растителна и с животинска храна. Предпочита планктонни ракообразни, малки мекотели, насекоми и техните ларви, семена и растителни части. Обича ларви на ручейници, водни дървеници, водни кончета, двукрили насекоми, бръмбари, семена на водни растения, особено камъш и острица, потамогетон и др. По-рядко яде прешленести червеи, паяци, яйца и попови лъжички на жаби, малки рибки и вегетативни части на водни растения (Cramp, Simmons eds., 1977, Stastny, Hudec, 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида след 1990 г. са предимно по р. Дунав – на о. Персин, ез. Сребърна, рибарници Хаджидимитрово и др., в Драгоманското блато, където сигурно гнездене е доказано през 2003 г., и потвърдено през 2005 г., в Атанасовското езеро, ез. Вая и м. Пода край Бургас (Нанкинов и др., 1997, Янков ред., 2007, Nikolov 2004, Shurulinkov et al., 2007, Shurulinkov et al., 2019). Според Атласа на гнездящите птици в България у нас гнездят 12 - 25 двойки клопачи (Янков ред., 2007). Според докладването по чл.12 гнездовата популация на вида у нас е в рамките на 20 - 50 двойки, без изразена тенденция. Много от гнездилищата на вида нямат постоянен характер и зависят силно от водните нива.

Клопачът зимува в цялата страна, но най-много в езерата по Южното Черноморско крайбрежие, където се събират стотици птици от този вид. Най-значителните зимни концентрации са в Атанасовското и Поморийското езеро, ез. Вая, м. Пода. Далеч по-малки ята, рядко надхвърлящи 10 екз., зимуват и във вътрешността на страната – главно в Южна България – язовирите Пясъчник, Розов кладенец, Ц. Церковски, Овчарица, както и в езерата по Северното Черноморие. Числеността на зимуващите у нас клопачи според Докладването по чл.12 е 700 - 3000 екз. Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са на намаление.

По време на миграция клопачите достигат значително по-високи числености у нас, особено във вътрешността на страната, отколкото през зимата. Образуват се концентрации от стотици индивиди в плитководни пролетни разливи и в редица язовири и рибарници. Според докладването по чл.12 понастоящем числеността на вида по време на миграция е в рамките на 2000 до 7000 индивида.

Според докладването по чл.12 от 2019 г. заплахи за зимуващата популация на клопача са екстракцията на петрол и природен газ и развитието на туризма и рекреацията в крайбрежните зони около водоемите. Добивът на петрол и газ у нас няма

никакво значение тъй като такъв на практика няма. Заплахите са вида през зимата са прекомерният отстрел, включително с незаконни средства и в защитени територии и, безпокойството от ловци, рибари и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство, осушаването на влажни зони и паленето на масивите с висша водна растителност. Същите заплахи са валидни и за периодите на пролетна и есенна миграция на вида.

За гнездовата популация на вида при докладването по чл.12 е посочена само една заплаха – промяна на предназначението на земите – превръщането им в земи за застрояване. Всъщност заплахи за вида са също осушаването на влажни зони, главно рибарници и малки язовири през гнездовия период, подпалването на масивите от тръстика и папур, незаконния отстрел, сечта на крайречна дървесна растителност, замърсяването на водите с опасни химически вещества.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ.

Гнездящата популация на вида се оценява на до **1 двойка**, което е **2,0 – 10, % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация на вида се оценява на **10 - 50 индивида**, което е **0,5 – 0,7 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

През 2010 г. една двойка е гнездила в рибарници Орсоя (Матеева и др., 2013), след което не е установен. Към настоящия момент няма данни за гнездене на вида в зоната. През 2021 г. при теренните наблюдения видът не беше установен. През м. юли 2021 г., при теренни проучвания с кораб по река Дунав не са наблюдавани птици в реката в границите на защитената зона.

Антонов (1997) и Костадинова, Граматиков (2007) не дават видът да гнезди или мигрира в рибарниците.

В периода 1977-1996 г. е често срещан зимуващ вид в България със средна численост около 2 310 индивида. Най-голяма част от птиците се концентрират по южното Черноморие (Michev, Profirov, 2003).

Липсват данни за прелета на вида в защитената зона.

Възможно е отделни птици нередовно да ползват каналите или временни локви в защитената зона като укритие и място за почивка по време на пролетната миграция.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗ3 е констатирано че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г те са напълно сухи, а през 2021 г е установено че част от територията е превърната в обработваеми земи – заплахи А31, В01 и К02. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката (Н04) и лов (G07 и G10).

Повече от 10 години видът не е наблюдаван в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида.

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1 гнездяща двойка. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ. Необходимо е да се възстановят местообитанията на вида, за да може видът да гнезди в зоната.	Подобряване на популацията в размер на най-малко 1 дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 10 - 50 инд. Цифрата е силно завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви или каналите на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 5 индивида.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A056	<i>Anas clypeata</i>			c		5	i		G	C	C	C	C
B	A056	<i>Anas clypeata</i>		x	r		1	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A059 *Aythya ferina* (Кафявоглава потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 42-49 см., тегло 0,800 – 1,200 кг., размахът на крилата - 67-77 см. В брачно оперение при мъжките главата и шията са ръждиво-кафяви. Гушата, предната част на гърдите са черни. Гърбът и страните на тялото са пепелносиви. Кръстът е по-тъмен, а надопашнето – черно. Клюнът е сиво-черен. Женските като цяло са сивокафяви. Гърди, теме и шия по-тъмни с кафеникав нюанс. Неясни бледи и тъмни петна по главата. Със светла ивица зад окото.

През зимата мъжките са с тъмно сиво-кафяви гърди и задница и по-мръсно кафява глава. При женските оперението през зимата е като при брачното оперение, но по-тъмна по гърба.

При младите оперението е като възрастните женски в извънбрачно оперение. Поедноцветни са отгоре, без светла ивица зад окото. Страните на тялото сиво-кафяви със светли напетнявания (Svensson, 2009, Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Есенната миграция започва в началото на септември, но се осъществява главно през октомври и ноември. Пролетния прелет е през февруари и март, когато се среща по-често по р. Дунав. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди от Средна Европа, Европейска Русия, Украйна, Беларус и Западен Сибир. Значително по-многочислена през зимата, особено по Южното Черномоското крайбрежие. По р. Дунав и вътрешните за страната водоеми зимуват незначителни числености от вида.

Гнезди най-често във висока блатна растителност, близо до водата. Гнезди единично. Гнездото е на земята покрито със сухи треви и пух. Снася 8–10 яйца, от средата на май до средата на юни, които мъти 24-28 дни. Младите линейт в края на юли и началото на август. Започват да летят след 50-55 дни. Полова зрялост настъпва на едногодишна възраст. (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012, Големански и др. (ред), 2011).

Характерно местообитание

Обширни, дълбоки и открити водоеми, с големи водни огледала и растителност по периферията. При миграция и зимуване обитава разнообразни влажни зони, включително големи езера и язовири. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храната е от водни безгръбначни (ларви на насекоми) и семена, и части на водни и водолюбиви растения (Големански и др. (ред.), 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението е групово и разпръснато, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие, където са основните гнездови находища: ез. Сребърна, Бургаските влажни зони и най-вече Пода и Комлушка низина. През отделни години единични двойки гнездят в Тракийската низина, Дунавската равнина, Софийското поле, на места в Западна България и по долината на р. Арда. (Янков отг. ред., 2007). В посочените основни гнездовища и във Варненско–Белославския комплекс гнездят до няколко десетки двойки (до над повече от 50 в Пода и Комлушката низина), но в повечето от останалите се размножават само единични двойки. В години с малко валежи и ниско водно ниво на водоемите числеността по-малка и много от двойките не пристъпват към гнездене. (Големански, 2011).

Включен в Приложение 2А на Директивата за птиците. Според IUCN видът е уязвим – VU (Vulnerable). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 80 – 250 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е нарастваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: F01, J02.

Зимуващата популация е оценена на 17 000 – 31 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукутираща, променлива.

Мигриращата национална популация е оценена на 15 000 – 100 000 индивида.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **12 двойки**, което е **4,8 – 15,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на **100 - 261 индивида**, което е **0,3 – 0,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **0 - 1 индивид**, което е **0,003 – 0,005 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът е гнездил в рибарници Орсоя през 2006 и 2010 г, след което вече не гнезди заради осушаването на рибарниците (Shurulinkov et al., 2019). Според Матеева и др. (2013) в зона са гнездили 8 - 12 двойки през 2010 г, след което не е установен. Към настоящия момент няма данни за гнездене на вида в зоната. През 2021 г. при теренните наблюдения видът не беше установен.

През м. юли 2021 г. при теренни проучвания с кораб по река Дунав не са наблюдавани птици в реката в границите на защитената зона.

В периода 1977-1996 г. е многобройна зимуваща патица в България със средна численост около 16 883 индивида. (Michev, Profirov, 2003).

През 2019 и 2020 г. при среднозимните преброявания видът не е наблюдаван в участъка на рибарници Орсоя.

Възможно е отделни птици нередовно да ползват каналите или временни локви в защитената зона като укритие и място за почивка по време на пролетната миграция.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на С33 е констатирано че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г те са напълно сухи, а през 2021 г е установено че част от територията е превърната в обработваеми земи – заплахи А31, В01 и К02. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката (Н04) и лов (G07 и G10).

Повече от 10 години видът не е наблюдаван в зоната. Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида.

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция и размножаване, са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 12 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в С33	Подобряване на популацията в размер най-малко 1 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците..
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 100 - 261 инд. Цифрата е силно завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви или каналите на зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата и зимуващата популация до 2025 г. Поддържане на популацията най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи гнездови местообитания на вида в зоната. Видът е силно зависим от постоянно водно ниво в рибарниците през размножителния период. От 1998 г рибарниците не съществуват, а от 2010 г са напълно сухи. Към момента част от тях са превърнати в обработваеми земи.	Оводняване на рибарниците или част от тях и възстановяване на местообитанията на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 5 индивида.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A059	<i>Aythya ferina</i>			c		5	i		G	C	C	C	C
B	A059	<i>Aythya ferina</i>			w		1	i		G	C	A	C	C
B	A059	<i>Aythya ferina</i>		x	r		12	p		G	C	C	C	C

Специфични цели за A060 *Aythya nyroca* (Белоока потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 38-42 см., тегло 0,550 – 0,590 кг., размахът на крилата - 60-67 см. В брачно оперение мъжките са изцяло с тъмнокестеняво оперение, по-тъмно по гърба. Тясно тъмна яка, която рядко е видима. С бяло подопашие и бяло око. Женските са тъмнокафяви с червеникав оттенък на главата. Бяло подопашие. Окоето е тъмно. При младите оперението е като възрастните женски, с тъмно око, но по-убитокафяв цвят на оперението. По-малко бяло подопашно петно. (Svensson, 2009, Симеонов и др., 1990).
Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и рядко зимуващ вид за страната. Сезонни прелети извършва от септември до ноември и от началото на февруари до средата на април. Предпочита сладководни езера и блата с много тръстика, камъш и подводна растителност. По време на прелет се задържа по различни водоеми, предимно по откритите водни пространства. Някои двойки мътят и малки заблатени участъци, стари корита и устия на реки.

Гнезди сред гъсти тръстикови масиви, върху натрупани стари стебла от тръстика, върху плаващи острови, на брега на водоемите и рядко в хралупи. Гнездото е покрито със сухи растения и пух. Снася между 4 и 14 яйца, но най-често техния брой е 7 - 9. Снася в края на април и през май, мътенето продължава 25 - 27 дни. Младите започват да летят след 55 - 60 дни. Полова зрялост настъпва на едногодишна възраст. (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012, Чешмеджиев, Петков, 2014).

Характерно местообитание

Предимно по-плитки рибарници, блата и микроязовири с мозаечно разположена растителност или големи тръстикови масиви с малки водни огледала и канали, с полегати брегове и тинести плитчини и хидрофитна растителност. По време на миграции – разнообразни влажни зони. При зимуване – езера, язовири и малки морски заливи по Черноморското крайбрежие. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Белооката потапница се счита за предимно растителнояден вид. При анализ на стомашно съдържание са установени различни растения и водорасли. Освен растения в хранителния спектър влизат и много насекоми и други безгръбначни животни, както и дребни гръбначни – безопашати земноводни (*Anura*) и риби (*Pisces*) (Чешмеджиев, Петков, 2014).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В миналото белооката потапница е описвана като един от най-многобройните видове от семейство Патицови (*Anatidae*) и едва през 1994 г. е включена в списъка на световно застрашените видове. От първите десетилетия на ХХ в. местообитанията на вида са подложени на системно унищожение поради пресушаване на влажните зони и превръщането им в обработваеми земи, а по-късно – и поради замърсяване на водите. Видът е бил ловен обект и ежегодно част от птиците са били отстрелвани. Това са основните причини за намаляването му както в световен мащаб, така и у нас (Чешмеджиев, Петков, 2014).

Към момента разпространението на вида е групово и разпръснато, главно покрай р. Дунав и прилежащите райони на Дунавската равнина, Черноморското крайбрежие, Тракийската низина и Софийското поле. Най-значими гнездовища: ез. Сребърна, рибарници Хаджи Димитрово, Калимок, о. Белене, Дуранкулашкото и Шабленското езеро и Драгоманското блато. Разпространението се влияе силно от водното ниво в гнездовите водоеми, някои от които през отделни години пресъхват. Често при изчезване на дадено находище се появяват нови наблизо. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN европейската популация на вида е слабо засегнат – LC (Least Concern), а в световен мащаб видът е почти застрашен – NT (Near threatened). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 120 – 400 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: F01, M08, M07, J02, D03, F02, H01.

Зимуващата популация е оценена на 2 – 40 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е нарастваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 320 – 4 000 индивида.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и преминаващ. Гнездящата популация се оценява на **0 - 10 двойки**, което е **2,5 – 8,3 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценя на **48 - 79 индивида**, което е **2,0 – 15,0 % от националната** популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Има данни за гнездене на вида в рибарници Орсоя до 2010 г. На национално ниво числеността на двойките белооки потапници показва увеличение през последните 20 години. Около 46% от националната популация гнезди по р. Дунав (Shurulinkov et al., 2019). В рибарници Орсоя се наблюдава значителен спад в популацията на вида. През 90-те години на ХХ век са гнездили 20 - 30 двойки (Антонов, 19997), докато през 2006 г., те са били 13 двойки (Shurulinkov et al., 2019). Според Матеева и др. (2013) в зона са гнездили 8 - 10 двойки през 2010 г, след което не е установен. Костадинова, Граматиков (2007) дават численост на популацията – 12 - 30 двойки.

На 31.05.1998 г. в зоната са наблюдавани 7 птици (Данни от eBird и Профиров, непубликувани данни). На 11.05.2020 г. в южния отводнителен канал на границата на зоната наблюдавахме две птици (една двойка), без да бъде установено сигурно гнездене. Теренното проучване през 2020 и 2021 г. установи че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. През май и юни 2021 г. видът не е установен на територията на защитената зона.

През м. юли 2021 г., при теренни проучвания с кораб по река Дунав не са наблюдавани птици в реката в границите на защитената зона. Възможно е все още 1 - 2 двойки да са останали да гнездят в отводнителните канали по границата на зоната.

Антонов (1997), а по-късно Костадинова, Граматиков (2007) дават мигрираща численост на вида в рибарници Орсоя от 48 - 79 инд.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. По време на пролетна миграция отделни индивиди може да се срещнат във временни локви в северния край на басейните или да ползват каналите като укритие и място за почивка по време на миграция.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата популация: F01, M08, M07, J02, D03, F02, H01, валидни за зоната са:

- M07 - Бури, циклони;
- M08 - Наводняване (естествени процеси).

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано че рибарниците постепенно са изгубили значението си като влажна зона след прекратяването на дейността си. След 2010 г те са напълно сухи, а през 2021 г е установено че част от територията е превърната в обработваеми земи – заплахи А31, В01 и К02. Констатирано е ежегодно опожаряване на тръстиката (Н04) и лов (G07 и G10).

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция и размножаване са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени до 10 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през	Подобряване на популацията в размер на най-малко 2 дв. чрез поддържане на водните нива в каналите около рибарниците, където е

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			гнездовия период на 2020 г. е установена една двойка в южния отводнителен канал на границата на зоната., а през 2021 г. не са наблюдавани птици от вида. Целевата стойност следва да е не повече от 1 – 2 двойки. Възможно е да гнезди в каналите около зоната. Рибарниците са неподходящо място вече за вида.	възможно гнездене на вида, възстановяване и поддържане на водното ниво в някои от басейните от рибарниците. Целенасочен мониторинг за установяване на размера на популацията до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 116 до 1160 инд. Тази численост е недействителна към момента и в сегашното състояние на рибарниците. Необходимо е подобряване на екологичното състояние и качество на водите в зоната, оводняване на рибарниците и поддържане на водното ниво.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова и мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 2 двойки.
- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 10 индивиди.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A060	<i>Aythya nyroca</i>			r		2	p		G	C	C	C	C
B	A060	<i>Aythya nyroca</i>			c		10	i		G	C	C	C	C

Специфични цели за A061 *Aythya fuligula* (Качулата потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 40-47 см., тегло 0,450 – 0,950 кг., размахът на крилата - 65-72 см. В брачно оперение мъжките са характерни с тъмно (почти черно) оперение с рязко очертани правоъгълни бели страни. Главата е черна със син или пурпурен метален блясък. Перата на тила са удължени като образуват добре обособена качулка. Окото е жълто. Женските са с тъмнокафяво оперение с по-малка качулка и бяло петно в основата на надклюнието. Страните на тялото са по-бледи с размити тъмни петна. Окото е тъмножълто. В извънбрачно оперение мъжките са с къса качулка, страните на тялото са мръсно кафяви, черните части на брачното оперение са с кафяв нюанс. При младите оперението е като възрастните женски, но с по-светла глава и светло бежово в основата на човката. Окото е кафяво (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Многочислена мигрираща и зимуваща птица за страната. Есенния прелет е от септември до ноември, а пролетния от началото на февруари до края на април. По р. Дунав прелета през есента е по-слабо изразен, от колкото през пролетта, като през есента най-висока е числеността през ноември, след което спада със замръзването на крайдунавските блата. В района на Бургас числеността ѝ от началото на миграцията се увеличава до края на януари.

Зимува предимно по Черноморското крайбрежие. Средно в страната са зимували около 5000 птици, но в последните години числеността ѝ намалява, като средно зимуват около 2500 – 3000 индивида. Концентрира се по Южната Черноморие и по-малко по Северното и по р. Дунав.

Отделни птици и двойки са наблюдавани и през размножителния период в ез. Сребърна, Шабленското езеро, около Бургас, Дяволска река, яз. Доспат и др. Възможно е отделни двойки да се размножават нередовно в дунавските влажни зони. Видът се размножава в Румъния с 20 до 50 двойки. У нас засега няма потвърдено гнездене на вида.

Характерно местообитание

Предимно по-дълбоки езера и блата с богата водна растителност. По време на миграции и през зимата, в морски заливи по Черноморското крайбрежие и язовири. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са основно 1110, 1130, 1150, 1160, 3130, 3150 и 3270 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с животинска храна: дребни мекотели, личинки наносекоми, ракообразни, дребна риба. Търси храната си обикновено на дълбочина до 3–4 м, но понякога се гмурка и до 14 м.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През размножителния период разпръснати изолирани находища има по Дунавското крайбрежие и прилежащите му части на Дунавската равнина, Черноморското крайбрежие, Софийското поле и Тракийската низина. Наблюдавани отделни двойки и единични или малък брой летуващи птици (до 19 екз. през 1996 г. в Мандренското езеро), като общата численост на индивидите не надхвърля няколко десетки птици (Янков отг. ред., 2007). По време на прелет се среща по водоемите в цялата страна. Зимува предимно по Черноморското крайбрежие.

Включен в Приложение 2А на Директивата за птиците. Според IUCN вида е слабо засегнат – LC (Least Concern). Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) зимуващата популация е оценена на 1079 – 5628 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За зимуващата популация са посочени следните заплахи: F02, G01, G05.

Мигриращата национална популация е оценена на 1000 – 25 000 индивида.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ, като популацията се оценява на 8 - 15 индивида, което представлява 0,06 - 0,8 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът не е посочен като мигриращ (Костадинова и Граматиков, 2007).

Рядко срещан пролетен и есенен мигрант и обикновен зимен в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 2880 инд., а през есента – 3075 инд. (Dimitrov et al., 2005).

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. не са установени индивиди от вида в зоната (Матеева и Янков, 2013).

Изследванията на Shurulinkov et al., (2019) показват, наблюдавана птици източно от зоната на 18.06.20210 г.

Не са извършвани теренни проучвания през миграционния период на 2021 г. в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната. Съобщава се за 5 инд. наблюдавани на 6.11.1996 г.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г., не дават данни за наблюдавани птици в района на зоната.

През зимата качулатата потапница се среща редовно, но в малък брой по р. Дунав. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав са преброени 130 качулати потапници в 4 локалитета, а през 2020 г. – 236 екз. в 4 локалитета. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 8 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост 8-15 индивида. Понастоящем рибарниците са пресъхнали и по тази причина смятаме, че зоната понастоящем не може да изпълнява ролята си на място за концентрация на вида по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени	Увеличаване на площта на подходящите

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
хранителни местообитания на вида			приблизително от нас на Google earth. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	хранителни местообитания на вида. Възстановяване на водното ниво в някои от басейните на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не се налагат промени за този вид.

Специфични цели за A125 *Haliaeetus albicilla* (Морски орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 80-85 см. и размах на крилата – 215-225 см. Едър орел с широки дълги крила. Горната страна на тялото е сиво-кафява, а главата и шията – светложълти. Опашката е къса, слабо клиновидна, при възрастните е бяла, а при младите – тъмна. При полет първостепенните махови пера са разтворени като пръсти. Среща се поединично или на двойки, често в близост до водоеми (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид, със зимуващи предимно млади птици от по-северни райони (делтата на р. Дунав). От началото на 90-те години на миналия век се наблюдава бавно възстановяване на популацията, най-вече по р. Дунав (сега има най-малко 12 двойки, 6 от които на българска територия). По Черноморското крайбрежие засега има само 3 двойки. Новост е задържането на двойка във вътрешността на страната при яз. „Ивайловград“ (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). Общата численост на гнездящите и потенциално гнездящи двойки е 23, като по Дунавското крайбрежие са 11 дв., а в Тракия и Източните Родопи – 9 дв. (Todorov et al., 2015). През зимата числеността се увеличава за сметка на скитащи и разселващи се млади птици основно от делтата на р. Дунав и се колебае вероятно между 30 и 40 индивиди. През януари 2005 г. по р. Дунав между Сомовит и Силистра са отбелязани 25 птици. Двойката има няколко гнезда, построени главно на бяла топола, които сменя през отделните години (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). В Дунавската делта (Sándor et al., 2014) е установена гнездова плътност от 0,048 дв./км². В Германия териториите на птиците варират между 2,7 и 669,7 км² (Krone and Treu, 2018).

Характерно местообитание

Крайбрежия на морета, реки и езера, богати на риба и водоплаващи птици, с високи и удобни за гнездене дървета при надморска височина от 0 до 140 м. През зимата обитава и места около изкуствени водоеми – язовири, рибарници и др. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0, 92A0, а за търсене на храна – 3130, 3140, 3150, 3160, 1110, 1130, 1150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, водоплаващи птици, дребни бозайници и др.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С отделни гнездовища, съсредоточени покрай р. Дунав и по Черноморското крайбрежие, а отделни находища – и по долното течение на р. Арда. Част от двойките по Дунавското крайбрежие през отделни години гнездят на румънския бряг. В редица

квадрати установен с ниска степен на достоверност за гнездене и вероятно се касае за скитащи или не гнездящи индивиди (Иванов и др. в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 1 Рядък. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 23 – 45 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е увеличаваща се. Посочените са следните заплахи и влияния: A02, B02, B03, C03, D02, E01, F03, H01, J03, L07.

Зимуващата популация е оценена на 20 – 35 индивида (за периода 2013 - 2018 г.). Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Тук са посочени същите заплахи както при гнездовата популация.

Мигриращата национална популация е оценена на 10 – 40 индивида (за периода 2001-2018 г.). Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: C03, D02, E01, F03, D06.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно Стандартния формуляр за данни (СДФ), видът се опазва в зоната като зимуващ с до 1 индивид, което е **2,86 – 5 % от националната зимуваща**. За размер и плътност на популацията с оценка „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Публикуваната информация за гнезденето на вида за периода 2006 - 2012 г., сочи общата численост на гнездящите и потенциално гнездящи двойки за България е 23, а в Тракия и Източните Родопи – 9 дв., 11 двойки за река Дунав. (Todorov et al., 2015). Наблюдава се задържането на двойка във вътрешността на страната при яз. „Ивайловград“ (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015).

В периода 2011 г. – 2012 г. са поставени сателитни предаватели на 2 млади морски орли от българската популация по поречието на Дунав. Проследяването им показва, че птиците по време на след гнездовите си скитания се придържат основно по поречието на река Дунав и крайречните влажни зони, като рядко навлизат в Дунавската равнина във вътрешните водоеми, показва, че младите птици не се отдалечават много от района на гнездене и не извършват значителни придвижвания дори през втората година на живота си. Скитания и миграции осъществяват главно възрастни птици (Матеева и др., 2013).

Не е направено теренно проучване през 2021 г. за зимния период.

Данните от eBird за юни 2020 г., не дават данни за наблюдавана една птица в зоната.

Данните от <https://observation.org> не дават данни за наблюдения на птици в зоната.

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания през 2019 и 2020 г.

През зимния период на 2019 г. са наблюдавани 11 индивида по поречието на река Дунав, като няма наблюдавани птици в и около зоната. През зимния период на 2020 г. са наблюдавани 6 индивида по поречието на река Дунав, като не са наблюдавани птици от вида в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на зимуване, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025, да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида. На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на зимуване са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Според СФД на зоната максимална стойност на зимуващите индивиди е 1 инд. Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия и най-вече от температурните стойности през януари.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на зимуващата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 123,5 ha	Обхваща всички езера и стоящи води, канали, както и влажните зони около тях вкл. такива в които видът е намиран. Изчислена е на подходящите местообитания за хранене в зоната. Вида често се храни и извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 123,5 ha

6. Необходимост от промени в СФД за С33BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата зимуваща и постоянна концентрираща на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за зимуваща популация следва да се промени критерий С за размер и плътност на популацията от С на В (което е 2 – 15 % от националната зимуваща популация).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			w		1	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A081 *Circus aeruginosus* (Тръстиков блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50 - 55 см., размах на крилата: 120 - 130 см. Това е най-едрият блатар. Има полов и възрастов диморфизъм. Женската и младото са едноцветни, тъмни, със светла глава, а мъжкият отгоре кафяв със сива опашка и тъмни върхове на крилата. Лети с бавен, плавен махов полет, понякога планира (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ. С петнисто и разпръснато разпространение в ниските части на по-голямата част от страната, по-

концентрирано в централната част на Тракийската низина, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, на места по Черноморското и Дунавското крайбрежия и прилежащите им райони и в Софийското поле. Отделни изолирани находища и на други места в страната. През периода след 1985 г. националната популация показва постепенно възстановяване. Преобладават единично гнездящи двойки, но са познати и малки гнездови колонии. Гнездото е трудно достъпно, разположено ниско сред гъста блатна растителност (Мичев и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Хранене

Предпочитана храна са водоплаващи и блатни птици (белочела водна кокошка, зимно бърне, зеленоглава патица, калугерица, малък червеноног водобегач), бозайници (воден плъх), земноводни и влечуги (водна жаба, обикновена водна змия) (Симеонов и др., 1990).

Характеристика на местообитанието

В България гнезди в блата, в растителност по периферията на водоеми и крайречни и приизворни мочурища, а през последните години наблюдаван и в посеви и други (едногодишни) тревни култури. Установен да гнезди както в приморски, крайречни и вътрешни естествени влажни зони, така и в изкуствени водоеми, като рибарници, микроязовири и язовири. Гнездата си разполага предимно в тръстикови масиви. Разпространен на надморска височина до 600 м. По време на миграции и зимуване обитава различни естествени и изкуствени влажни зони в ниските части на страната (Симеонов и др., 1990). Проучване в Португалия разкрива, че важно местообитание са тръстиковите масиви, в които се случва гнезденето и изхранването. Факторите, допринасящи за качеството на местообитанието са сезонните наводнения, които предпазват гнездата от сухоземни хищници; гъстотата и височината на тръстиката, предпазваща от вятър; наличието на храна (дребни бозайници и птици) (Alves et al., 2014). Най-често тръстиковия блатар ловува на разстояние около 3 км от гнездото, т.е. гнездовата територия на 1 дв. е около 28 км². Предпочита да ловува в обработваеми земи, в които растенията са с височина до 10 см. (Cardador, Manosa, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков, отг.ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern). Включен е в Червената книга на Р България (2011) в категория „застрашен“.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2019 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 220 и 260 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (1980 - 2018 г.) е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: A02, A03, A04, C03, D02, F03, J01, J02, J03, M07.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва и като **мигриращ** с численост 3300 – 5000 индивида. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, A03, A04, F03, F26, D06.

В Червената книга (2015) основните посочени заплахи за вида са пресушаване и деградация на естествените влажни зони със стоящи води. Използването на отрови за борба срещу гризачи; безпокойство от рибари.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на до **1 двойка**, което представлява 0,4 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД на зоната вида е също **мигриращ**, като популацията се оценява на **1-4 индивида**, което представлява 0,03 – 0,1 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнезди по поречието на р. Дунав и притоците ѝ, но не е наблюдаван в зоната (Шурулинков и др., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на гнездене с 0 - 2 двойки и по време на миграция с 1 - 4 индивида.

По Дунавското крайбрежие вида гнезди основно в по-големите влажни зони като са установени между 25 и 40 дв. Установена е двойка и в рибарници Орсоя. Вида е отчетен и в близко разположеното блато между с. Сливата и с. Добри дол. (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). През 2010 г. в защитената зона е наблюдавана една гнездяща двойка (Матеева и др., 2013).

По време на теренното проучване през май и юни 2021 г. не са установени птици от вида в зоната.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли, е наблюдаван 1 инд. в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г., не дават данни за района и около зоната.

Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. Миграцията на тръстиковия блатар през страната е на широк фронт като интензивен е прелета в източните части на Лудогорието и централните части на Дунавската равнина. По време на миграция вида е обикновен, като по време на есенния прелет дори е многоброен в централните части на Дунавското крайбрежие (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019).

Състоянието на зоната към момента, пълното пресушаване на рибарниците и опожаряването на тръстиката, водят до необратима загуба на местообитания за вида.

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция и размножаване са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездова популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	В СФД за гнездовата популация на вида в зоната е посочена численост 1 дв. По Дунавското крайбрежие вида гнезди основно в по-големите влажни зони. Установена е двойка и в	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			рибарници Орсоя (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). През 2010 г. в защитената зона е наблюдавана една гнездяща двойка (Матеева и др., 2013). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Необходимо е включване на зоната по време на Средно-зимното преброяване на водолюбивите видове птици всяка година.	
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 1-4 инд. Миграцията на тръстиковия блатар през страната е на широк фронт като по-интензивен е прелета в източните части на Лудогорието и централните части на Дунавската равнина. По време на миграция вида е обикновен, като по време на есенния прелет дори е многоброен в централните части на Дунавското крайбрежие (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: характеристика на гнездовите местообитания	ha	Най-малко 200 ha	Гнездата си разполага предимно в обширни тръстикови масиви. Важни фактори са височината и гъстотата на тръстиката. Разполагат гнездата в места, които не се заливат при сезонните наводнения.	Запазване на тръстиковите масиви в рамките на защитената зона.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанието за търсене на храна;	ha	Най-малко 2800 ha	Ловува най-често на разстояние 3 км от гнездото, т.е. площта на една гнездова двойка е около 28 км ² . Височината на растенията/културата в обработваемите земи, където ловува трябва да е под 10 см. По време на миграции и зимуване обитава различни естествени и изкуствени влажни зони в ниските части на страната, в близост до които има полета с едногодишни тревисти култури, мочурища и ливади, където ловува дребни бозайници и птици.	Поддържане на подходящи земеделски култури (пшеница, люцерна) в близост до обширни тръстикови масиви, тъй като в първите търси храна, а във вторите гнезди.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“
Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A082 *Circus cyaneus* (Полски блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45-50 см., размах на крилата – 110-120 см. Средно голяма граблива птица с дребно тяло, дълги тесни крила и дълга, права опашка. Полетът е плавен с бавни махове на крилата. Често лети ниско над земята, увисва във въздуха, като слабо размахва повдигнати нагоре крила. Мъжкият се отличава от останалите блатари по широката ивица на над опашката. Женската и младото са трудно различими от другите видове – бялата ивица на над опашката е малко по-широка и добре очертана и размерите на тялото са по-големи (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ, зимуващ и вероятно гнездящ вид. Пролетния прелет е от началото на март до средата на април, а есенният – от началото на август до края на ноември. Сега през размножителния период има наблюдения в Горнотракийската низина, Дунавската равнина и Добруджа, но без доказателства за гнездене. Възможната гнездова популация в страната се оценява на 0–6 двойки. Броят на зимуващите в България индивиди през отделните години варира от няколко десетки до няколко стотици. Гнездото е на земята, сред гъста тревна или блатна растителност, храсталаци, житни култури (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Тревни съобщества – ливади, пасища, обработваеми земи, стоящи сладководни водоеми с постоянен или сезонен характер, широки речни долини (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). В Ирландия е установена гнездова плътност между 0,25 и 4,24 дв./100 км² (Wilson et al., 2017). Според Madders (2003) полският блатар в Шотландия предпочита тревисто-храстови местообитания, които са богати на неговата плячка – тъмната полевка, *Microtus agrestis* и ливадна бърбрия, *Anthus pratensis*. Подходящи местообитания са ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110 - 6520), а може би и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140 - 7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През размножителния период се храни основно с дребни бозайници (полевки, мишки) и птици, в по-малка степен с насекоми (скакалци), влечуги и земноводни, през зимата и с мърша (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Установен в Тракийската низина, района на бившето Стралджанско блато, Северното Черноморско крайбрежие и Дунавската равнина. Отделни индивиди и двойка са наблюдавани няколкократно през периода 1994 – 1996 г. между селата Къшин, Къртожабене и Търнене, Плевенско. Брачни игри при 2 двойки са регистрирани на 09.06.1997 г. до с. Оризово, Пловдивско. На 31.05.2002 г. са наблюдавани 2 отделни птици, съответно до гр. Раковски и до с. Момино село, Пловдивско (Игнатов в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа видът е „почти застрашен“ - NT (Near Threatened), а в света е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern). Включен в SPEC 3 Изтощен. Включен в Червената книга на Р България със статус „критично застрашен“ CR (Critically Endangered).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 480 – 700 индивиди. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: А01, А02, D02, F03, D06.

Зимуващата популация е оценена на 250 – 400 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: А01, А02р С03, D02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на **1 - 4 индивида**, което представлява 0,2 – 0,6 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД на зоната вида е също **зимуващ**, като популацията се оценява на **1 индивид**, което представлява 0,2 – 0,4 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Миграцията на полския блатар през страната е на широк фронт, но по-голяма част от птиците преминават през източната част на страната (Матеева и Янков, 2013). В средна Дунавска равнина най-висока е числеността на вида през есенния прелет – от края на октомври до декември. Среща се повсеместно в полските райони (Шуруликов и др., 2005). Видът (1 инд.) е наблюдаван при с. Сливата, западно от рибарниците през април 2011 г. (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019).

По време на Средно-зимното преброяване през 2019 г. видът е наблюдаван на 5 места по поречието на р. Дунав. Установени са общо 5 индивида, като никое от наблюденията не са в близост до рибарници Орсоя. През 2020 г. видът е установен само на три места като най-западното наблюдение е при Сомовит. По поречието на р. Дунав полският блатар е доста чест през зимата (Шуруликов и др., 2005). Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, няма текущи наблюдения на вида в СЗ рибарници Орсоя, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 1-4 инд. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
				численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Популация: Размер зимуваща популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за зимуващата популация на вида в зоната е посочена численост до 1 инд. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на зимуване. Необходимо е включване на зоната по време на Средно-зимното преброяване на водолубивите видове птици всяка година.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанията за търсене на храна	ha	Най-малко 347	Изчислена на база на открити типове местообитания – най-често полета със зимни култури, ливади, пасища, където ловува дребни бозайници и птици в зоната.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция и зимуване, в размер на най-малко 347 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за А084 *Circus pygargus* (Ливаден блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 42 - 47 см., размах на крилата – 110 - 115 см. Мъжкият наподобява полски блатар, но горната страна на тялото е по-тъмна, коремът е с надлъжни ръждиви шарки. Крилото отгоре с черна ивица и върховете на първостепенните махови пера са черни, а отдолу изглежда раирано. Женската и младото при полет практически не се различават от степния блатар. Почива като останалите блатари на земята (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо - прелетен, преминаващ и зимуващ вид. Сега гнезденето е доказано за редица райони от Западна България (включително Софийското поле), долината на Марица и Югоизточна България. Територии с най-висока гнездова плътност са Дервентските възвишения, районът на яз. „Малко Шарково“, Ямболското и Старозагорското поле. По време на прелет се среща из цялата страна, по-често по Черноморското крайбрежие. През зимата са наблюдавани рядко единични индивиди. Пролетния прелет е от средата на март до края на април, а есенният от средата на август до края на октомври (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Разнообразни влажни зони (включително влажни ливади, блата, торфища), към които проявява силно изразена привързаност. В България често гнезди в обработваеми площи,

най-често засети с пшеница. Извън размножителния сезон връзката с влажните зони значително отслабва. Гнезди поединично или в разредени колонии. Мигрира поединично или по двойки, особено през есента, понякога формира малки ята с други ястребови птици при пресичане на големи водни площи (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015). Изследванията в Моравия (чешка Република) установяват гнездова плътност от 0,67 до 8,69 дв./100 км², като гнездовата плътност може да достигне до 12,8 дв./100 км² поради полуколониалния начин на гнездене на вида. Най-предпочитаното място за гнездене е зимната пшеница, където са разположени 78% от гнездата. От наблюдаваните 222 двойки (1991 - 2013 г.), 34% гнездят индивидуално, а 65,7% - полуколониално. Най-често полуколониите са съставени от 2 - 5 двойки. Средното разстояние между гнездата в полуколониите е 221,4 м.; по време на отглеждане на малките височината на растителността около гнездото е обикновено между 60 и 100 см. Гнездата са разположени в земеделски блокове с площ между 6,1 и 97,5 ха и обикновено се намират в покрайнините на блока (Porrach et al., 2013). Подходящи местообитания за гнездене са обработваеми земи със зимна пшеница, а по време на миграция също селскостопански площи с житни култури и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110 - 6520), а може би и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140 - 7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с яйца и малки на наземно гнездящи птици, гризачи, малки зайци, гущери, едри насекоми (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в цялата страна. по-плътно заета почти цялата територия на Югоизточна България между Сакар и Източна Стара планина, с изключение на гористия район на Странджа. Разпръснато в Добруджа, Софийското поле и други места. Равномерно ниска на по-голямата част от заетата територия (по-малко от 10 дв./кв.). С най-висока плътност в района между р. Тунджа и Бургаската низина, където в някои квадрати гнездят повече от 10 – 15 дв. Там се размножава в рехави колонии (Ангелов и др., в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездова популация на вида се оценява на 300 – 350 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Посочените са следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A06, D02, C03, F03, J01, K03.

Мигриращата популация е оценена на 500 – 1100 индивида. Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, D06.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ, като популацията се оценява на до 2 индивида, което представлява до 0,2 – 0,4 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Миграцията на ливадния блатар през страната е на широк фронт като по-интензивен е прелета в Добруджа и централните части на Дунавската равнина. По време на пролетната миграция на 2011 г. е отчетен 1 инд. (за целия миграционен сезон) при с. Сливата, западно от рибарници Орсоя (Матеева и Янков, 2013; Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). В средна Дунавска равнина се среща рядко по време на прелет (Шурулинков и др., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на миграция.

По време на теренното проучване през май и юни 2021 г. не са установени птици от вида в зоната.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли не са установени птици от вида в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г., не дават данни за района и около зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост до 2 инд. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 индивиди. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанията за търсене на храна	ha	Най-малко 213 ha	Изчислена на база на открити типове местообитания – влажни ливади, обработваеми земи и пасища, където ловува дребни гризачи и птици.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция в размер най-малко 213 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за А402 *Accipiter brevipes* (Късопръст ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 30 – 37 см. Размах на крилата: 63 – 76 см. Подобен на малкия ястреб, но за разлика от него има черни върхове на крилата, които го правят лесен за определяне. Ирисът е тъмен. Бузите също. Има полов и възрастов диморфизъм. Младите са тъмнокафяви отгоре с леко по-тъмни върхове на крилата. Отдолу са с надлъжни капковидни ивици и петна по страните на тялото и отдолу по крилото. С ясна вертикална ивица на гърлото (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България късопръстият ястреб е гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Зимува в Африка. Гнезди по дървета. Гнездото е рехаво, разположено близо до ствола на височина 6-12 м. (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Късопръстият ястреб се среща в разредени широколистни гори, зелесени речни долини, групи дървета сред открити пространства (Симеонов и др. 1990). Ловува и в открити терени, и в селскостопански площи. Изследване направено в Русия (Федосов, 2013) показва, че дървесната растителност на гнездовите участъци, непременно са в съседство с открити пространства, тъй като основната храна на късопръстия ястреб – гущери предпочита слънчеви, добре затоплени зони. Някои от предпочитаните местообитания са 91E0, 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни пойни птици (основно врабчета), мишевидни гризачи, гущери и насекоми.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е с ясно изразена привързаност към речни долини, която определя цялостното му разпространение в страната (Янков отг. ред., 2007). У нас се среща основно по поречията на големите реки Арда, Марица, Тунджа, Струма, Дунав, техните притоци и по Черноморието.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на късопръстият ястреб според IUCN е LC (Least Concern). Видът е включен в SPEC 2. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 190 – 470 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 1100 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: А02, В02, F03, D02 и А08.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **0-1 двойка**, което представлява до 0,2 – 0,5 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът е с ясно изразена привързаност към речни долини, която определя цялостното му разпространение в страната (Янков отг. ред., 2007). В средна Дунавска равнина е рядък гнездящ вид, които гнезди в дъбови, дъбово-липови и крайречни гори главно в близост до р. Дунав и по-рядко във вътрешността (Шурулинков и др., 2005). Проучвания по поречието на р. Дунав в периода 2005-2018 г. установяват вида в рибарници Орсоя (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Най-вероятно гнезди в крайбрежните широколистни гори, в които влизат и тополовите насаждения. Тъй като не беше открита информация относно големината на гнездовата територия на късопръстия ястреб, ще използваме информация за територията на малкия ястреб, които е най-близък до късопръстия по размери. При малкият ястреб гнездовата територия е 2,8 кв. км. (280 ха). Следователно в зоната не може да гнезди повече от 1 двойка.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездова популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	Определена на база СФД и теренните наблюдения през 2020 и 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Местообитание на вида: площ на подходящите места за гнездене	ha	Най-малко 90 ha	Оценени са на база процентното участие на местообитание N16-широколистни гори в СФД на зоната. В зоната не може да гнезди повече от една двойка.	Запазване на крайречните насаждения по поречието на р. Дунав, които осигуряват подходящи местообитания за гнездене на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите места за търсене на храна	ha	Най-малко 237 ha	В зоната откритите местообитания са изчислени на база % участие на следните типове местообитания в зоната: N10, N12 и N08.	Поддържане на открити местообитания в зоната, подходящи за търсене на храна на вида.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A403 *Buteo rufinus* (Белоопашат мишелов)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 50 - 65 cm, размах на крилата – 126 – 155 cm (Cramp, Simmons eds., 1980; Svensson, 2013). Има три цветови фази на оперението – тъмна, светла и ръждива. Последните две са застъпени у нас. Птиците от светлата фаза имат светложълто до жълтеникаво-ръждиво оперение. Ръждивите птици са по-тъмно ръждивокафяви. При всички опашката е светложълта, белезникава, едноцветна. “Гащите“ са тъмнокафяви до черни. Профилът на крилата в полет е V-образен. Краката са жълти (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид. Пролетният прелет е от края на март до края на април, а есенният - от края на август до края на октомври. По-

често се установяват единични мигранти сред разредени ята на други дневни грабливи птици. При по-студени зими вероятно и възрастните мигрират на къси разстояния. Гнезди на скали и на дървета, по-рядко и на стълбове на далекопроводи (метални). Гнездата на дървета са на единични или ивици дървета сред полето, най-често са на тополи.

Характерно местообитание

Гнезди в открити местообитания - степи, ливади, ниви с единични или групи дървета и храсти пръснати сред тях. Често пъти в хълмисти области с мозаично пръснати храсти и единични дървета. Обича степни и ливадни местообитания в близост до скалисти речни каньони, скални венци, суходолия и др. скални форми, където устройва гнездата си. Понякога гнезди в каменни кариери. Избягва гъсти и компактни горски комплекси или ако се среща там е винаги в периферията им. Среща се както в низините така и в хълмисти и предпланински райони, до около 900 м.н.в. По време на миграция, скитане и зимуване се среща във всякакви типове открити местообитания, често недалеч от гнездото си. Milchev (2009) установява гнездова плътност на вида от 0,8 до 2,8 дв./км в дефилета на югоизточна България.

Хранене

Белоопашатият мишелов има твърде широк хранителен спектър. Храни се с дребни бозайници – лалугери, хомяци, полевки, слепи кучета, къртици и др., с влечуги – змии и гущери, с различни видове врабчоподобни птици, жаби, едри насекоми (Cramp, Simmons eds., 1980; Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Белоопашатият мишелов гнезди в цялата страна, с изключение на високопланинските райони и на обширните компактни горски масиви в Странджа, Лудогорието и някои части на Западна България. Най-висока численост има в Горнотракийската низина, Дунавската равнина, Поломието, Добруджа, Сакар, Източните Родопи (Шурулинков и др., 2005, Янков ред., 2007, Стойчев и др., 2008, Ватев и др., 2015, Даскалова и др., 2020).

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус според IUCN е LC (Least Concern) както за света, така и за Европа. Видът е включен в СПЕС 3 - Уязвим. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездова популация се оценява на 500-600 двойки, а краткосрочната тенденция е на намаление. Дългосрочната тенденция обаче е на значително увеличение. Действително през последните 10-15 години е налице тенденция на намаление на вида в редица райони, особено в Северна и Западна България.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 850 – 900 индивида.

В Червената книга на България (Ватев и др., 2015) като заплахи за белоопашатия мишелов са посочени деградацията на биотопите, залесяването, смъртност от далекопроводи, „употреба на препарати“. При докладването по чл.12 са посочени голям брой заплахи свързани с промяна на предназначение на земите, превръщането на пасищата в гори, изоставянето на пасищата и обрастването им, преустановяване на пашата, хидроенергийното строителство, развитието на спортно-туристическа инфраструктура, застрояване. Освен това следва да добавим и заплахи като незаконния отстрел, загиването на птици от сблъсъци с автомобили, отравянето с отрови за борба с наземни хищници и др.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на **0-4 индивида**, което представлява до 0,4 – 0,5 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В средна Дунавска равнина видът е често срещан по време на миграция, в близост до местата за гнездене (Шурулинков и др., 2005). В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. в зоната е установен 1 мигриращ индивид през август (Матеева, Янков, 2013).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на местообитанията за търсене на храна	ha	Най-малко 237 ha	Ловува в открити местообитания. В зоната откритите местообитания са изчислени на база % участие на следните типове местообитания в зоната: N10, N12 и N08.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A094 *Pandion haliaetus* (Орел рибар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 55 - 60 см., размахът на крилата – 155 - 165 см., тегло 1200 - 2000 гр. При възрастните оперението отгоре е тъмнокафяво, с изкл. на бялото теме, а отдолу – белезникаво с черни петна в основата и по върховете на първостепенните махови пера; главата е с малка качулка. В реещ и планиращ полет има характерен начупен профил (подобно на чайка), по който лесно може да се отличи от другите по-едри грабливи птици (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Пролетна миграция - февруари- април и есенна миграция - август- декември (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Разнообразни естествени и изкуствени влажни зони със стоящи или течащи води, предимно по блата и езера и много рядко край големи, богати на риба рибарници. Основно изискване към местообитанието е наличие на значителни хранителни ресурси

(предимно риба) в съчетание с подходящи места за гнездене (стари дървета в заливни гори, стълбове на далекопроводи и др.). При търсене на храна се отдалечава до 10–20 km. (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3260 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Стенофаг. Храни се с риба (99% от диетата му) с тегло 150 – 300 гр. и дължина около 25 – 35 см. При мътна вода не може да си набавя храна и лови жаби, мишевидни гризачи, зайци, земноводни, други птици и малки влечуги. В България храната е изследвана от гушите и стомашното съдържание на 6 екз. Установени са остатъци от 4 шарана, 4 костура, 2 скобара, 1 червеноперка и 2 водни жаби (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение покрай язовири и рибарници, главно в Тракийската низина, Източните Родопи, Западна и Източна Стара планина. Отделни находища с пониска степен на достоверност и по Дунавското крайбрежие (между о. Белене и ез. Сребърна) и долините на реките Струма и Места. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3. Включен е в Червената книга на България със статус- критично застрашен CR. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 0 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A07, A09, B02, D02, F03, G01, H01, A08.

Мигриращата национална популация е оценена на 100 – 150 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: D02, F03, F26.

3. Състояние в специална защитена зона BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на до 1 **индивид**, което представлява до 0,6 - 1 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина видът е рядък мигрант (Шурулинков и др., 2005). В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. е установено, че в Дунавската равнина най-голям брой речни орли са наблюдавани при с. Ореш, което е на 20 км западно от о. Вардим (Матеева и Янков, 2013). В периода 2005 - 2018 г. вида редовно е бил наблюдаван по време на пролетната и есенната миграция при Вардим (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019).

По време на есенна миграция са наблюдавани по поречието на р. Дунав и Дунавската равнина, но не е наблюдаван в зоната (Шурулинков и др., 2005).

По време на теренното проучване през май и юни 2021 г. не са установени птици от вида в зоната.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли, най-близко установените птици до зоната са 1 инд. западно на гр. Тутракан.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., показват 1 инд. западно от зоната през април месец 2021 г.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г. не дават данни за района зоната и около нея. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция и зимуване, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г., да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популацията	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В настоящия СФД е посочена численост от 1 инд. В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. е установено, че в Дунавската равнина най-голям брой речни орли са наблюдавани при с. Ореш, което е на 20 км западно от о. Вардим (Матеева и Янков, 2013). В периода 2005-2018 г. вида редовно е бил наблюдаван по време на пролетната и есенната миграция при Вардим (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019).	Поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 1 инд. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи места за търсене на храна	ha	Най-малко 123 ha	Изчислена на база % на откритите водни площи (N06 – 26%) след изваждане на общата сухоземна площ на местообитанията и на широколистната естествена гора. Зависи от наличието на воден стълб в басейните на С33. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на С33	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 123 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за С33BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A097 *Falco vespertinus* (Вечерна ветрушка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 27 - 33 см., размахът на крилата – 70 - 74 см. Дребна граблива птица с големина колкото обикновената ветрушка. Крилата дълги и остри. При възрастните краката са оранжеви или оранжево червени. Мъжкият е тъмносив до черен, с ръждивочервена задна част на корема и подопашката. При женските плещите и опашката са тъмносиви, а главата и тялото отдолу – ръждивокафяви (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен. Пролетният прелет е април-май, а есенният от края на август до октомври. По време на прелет образува и големи ята от 150 - 200 инд., най-значимото

място за концентрация по време на есенната миграция в Европа е Атанасовското езеро, където са регистрирани до 3100 инд. По време на есенната миграция се среща по-често по Черноморското крайбрежие, нос Емине (223 инд.), курорта Албена, нос Калиакра, Ломовете, Луда Камчия, Кресна, Пловдив, Софийската котловина, долното течение на река Арда, Котленска планина. Най-висока миграционна активност има през втората половина на септември (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012, Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Открити местообитания, оградени с малки гори, групи дървета и обработваеми площи с единични дървета и малки горички, разредени гори с обширни поляни, пасища, ливади, предимно с лесостепен характер, обширни земеделски местообитания, където предпочитат култивирани мозайки с наличие на угар, пасища или люцерна. Използва изградени гнезда на *Corvus frugilegus*, *Pica pica*, *Corvus corone cornix*, *Buteo sp.* (Симеонов и др., 1990; Palatitz et al., 2015). През размножителния период индивидуалната хранителна територия при женските е 38 - 322 ха, а при мъжките - 310 - 3467 ха (по Daskalova, Shurulinkov, 2018).

Хранене

Вечерната ветрушка е универсален хищник, най-често срещаната му плячка са безгръбначни, земноводни и дребни бозайници. През размножителния период, се храни със следните групи - насекоми (10,2 % – 40 %), земноводни (3,8 % – 23,2 %), влечуги (8,8 % – 38 %), птици (9,4 % – 12,2 %), бозайници (7,6 % – 61,5 %) (Zoltán, László, 1988). По време на есенната миграция (Кипър) храненето е изключително с насекоми – 99,9% (Alivizatos, Kassinis, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Предимно в откритите равнинни части на Северна и Източна България, по-групирано в Добруджа и в района на Златията. Разпръснати непостоянни единични гнездовища в ниските части на Южна България (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3. Включен е в Червената книга на България със статус- критично застрашен CR. Според IUCN – NT (Near Threatened), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 0 – 15 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A07, C03, D02, F03, J01, D06.

Мигриращата национална популация е оценена на 5000 – 16000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A07, F03, D06.

3. Състояние в специална защитена зона BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е също **мигриращ**, като числеността на популацията е посочена – 10 - 10 индивида, което представлява 0,06 - 0,2 % от националната популация. Оценката на популацията е категория „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на миграция.

По време на теренното проучване през май и юни 2021 г. не са установени птици от вида в зоната.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли, не са установени птици от вида в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около зоната. Съобщават се за 2 наблюдавани индивида през май месец 1998 г. в зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г., не дават данни за района и около зоната.

Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В средна Дунавска равнина видът се среща по време на пролетния и по-рядко на есенния прелет. Наблюдавани са 2 инд. до с. Вардим по време на есенната миграция през 2000 и 2001 г. (Шурулинков и др., 2005). По време на пролетната миграция на 2017 г. при Вардим са отчетени 43 инд., а по време на есенната – 9 инд. (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популацията	Брой индивиди	Най-малко 10 инд.	В настоящия СФД е посочена миграционна численост от 10 индивида. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на хранителните местообитания по време на миграция	ha	Най-малко 323 ha.	Изчислена на база % на общата сухоземна площ на подходящите местообитанията в зоната след изваждане на откритите водни площи (N06 – 26%). Вида използва разнообразни местообитания за търсене на храна, вероятно често и извън зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 323 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A118 *Rallus aquaticus* (Крещалец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 23 - 28 см., размахът на крилата – 38 - 45 см. Възрастните отгоре са кафяви с черни ивици, главата отстрани и долната част на тялото са пепелявосиви, а слабините – черни с бели препаски. Клюнът е дълъг, прав и червен с черен връх, краката и пръстите са дълги и кафеникави. Двата пола са различни (женският е по-дребен и с

по-къс клон). Няма сезонни различия. Младите отдолу са охристи. Отличава се от пъструшките по дългия клон и характерния кръсък. (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен вид, постоянен само около Бургас и долината на р. Марица при Свиленград; постоянен в Софийското поле, също и в Розовата долина и в Средна гора. Вероятно е прелетен вид само за Северна България, а постоянен за Южна България. През зимата числеността му нараства за сметка на зимуващи птици от други части на ареала, но преки доказателства липсват (Симеонов и др., 1990). Обитава целогодишно разнообразни стоящи и течащи водоеми с гъста растителност и надморска височина до около 1200 м. (Мичев и др., 2012).

Характерно местообитание

Постоянна влажна зона със неподвижна или бавно движеща се прясна или бракична вода сладководни блата, устия на реки, незамръзващи водоеми, планински ливади с гъста, висока растителност и изобилна растителност, която може да включва обикновена тръстика (*Phragmites australis*), папур (*Typha latifolia*), ирис (*Iris germanica*), лепка (*Sparganium erectum*) или острици (*Carex hirta*) (Симеонов и др., 1990, Taylor, van Perlo, 2000).

Според Jenkins et al., 1995, за среден Уелс абсолютната плътност се оценява на 14 птици/ха.

Според Jedlikowski et al., 2014, за Североизточна Полша за 16 водни обекта средната плътност е 0,75 двойки/ ха. Гнезди в блатисти места с висока, гъста растителност, изграждайки гнездото си малко над нивото на водата от *Typha spp.*, *Carex spp.*, *Hierochloe odorata*, *Alisma plantago-aquatica* и др.

Хранене

Крещалците са всеядни. Хранят се с пиявици, червеи, коремоноги, малки ракообразни, паяци и широка гама от сухоземни и водни насекоми и техните ларви. Малки гръбначни животни като земноводни, риби, птици и бозайници могат да бъдат убити или изядени като мърша. Растителната храна, която се консумира повече през есента и зимата, включва пъпки, цветя, издънки и семена на водни растения (Taylor B. and van Perlo, 2000).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато в равнинните части на цялата страна в зависимост от наличието на влажни зони с водолубива растителност. по-групирано по Черноморското крайбрежие, покрай р. Дунав и другите по-големи реки, Тракийската низина, Софийското поле и др. Поради особеностите на поведението му, които изискват специфични методи за установяване и преброяване, реалното му разпространение може да е по-широко от представеното. Най-значими са гнездовищата в Драгоманското блато, бившето Стралджанско блато и Дуранкулашкото езеро. Разпространението стабилно, без значителни промени през различните години (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 на Директивата за птиците и Приложение 3 на ЗБР. Не е включен в СПЕС. Не е включен в Червената книга на България. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 2000 – 4000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е мигриращ, като популацията се оценява на 6-9 индивида, Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), няма оценка на вида. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът не е посочен като мигриращ (Костадинова и Граматиков, 2007).

Рядко срещан пролетен и есенен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 17 инд., а през есента – 12 инд. (Dimitrov et al., 2005).

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. не са установени индивиди от вида в зоната (Матеева, Янков, 2013).

Не са извършвани теренни проучвания през миграционния период на 2021 г. в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната. Съобщава се за 1 инд. наблюдаван на 22.09.2006 г.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават данни за наблюдавани птици в района на зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 6 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост 6-9 индивида. Понастоящем рибарниците са пресъхнали и по тази причина смятаме, че зоната понастоящем не може да изпълнява ролята си на място за концентрация на вида по време на миграция. Необходимо е възстановяване и оводняване на част от рибарниците.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 126 ha	Изчислена на база на използваните характерни местообитания N06 – 26 % в рамките на СЗ, взети от СФД.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 126 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не се налагат промени за този вид.

Специфични цели за *A120 Porzana parva* (Средна пъструшка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 18 - 20 см., размахът на крилата – 34 - 39 см. Двата пола отличими един от друг. Сезонни различия само при мъжкия. Мъжкият отгоре е ръждивокафява с големи черни петна и бели резки; бузите, шията и долната част на тялото са синьо-сиви, а по слабините има белезникави препаски. Клюнът и краката са зеленикави. Женската отдолу е светлокафява и има сива надочна ивица. Младите наподобяват женските, но надочната ивица е кафява и отдолу са с кафяви препаски. От декември до май всяка пъструшка с ръждивокафява долна страна на тялото би трябвало да е женска средна пъструшка (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен вид с фрагментирано разпространение. По Черноморското крайбрежие долита през април. Сроковете за миграцията в Розовата долина са март и октомври, а в Софийското поле — март и септември — началото на октомври. Токуването на мъжките е от средата на април до средата на първата десетдневка на юни. По време на миграции се среща рядко по морски крайбрежия (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012, Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Значителни по площ водоеми, сладководни и полусолени блата, обширни мочурища и мочурливи ливади, оризища, торфени блата и влажни ливади по периферията им предимно обрасли с гъста тръстика и папур. Обширни, рехави тръстикови масиви, изпъстрени с малки водни огледала и плаваща водна растителност; отводнителни канали. Гнездата са разположени на водната повърхност или над нивото на водата сред тръстиката. Изградени са от тънки стъбла и листа на тръстика, *Typha spp.*, *Carex spp.*, *Phragmites australis*, *Alisma plantago-aquatica*, *Glyceria maxima* (Симеонов и др., 1990; Jedlikowski et al. 2014; Червена книга на Р България, 2015). Според Jedlikowski et al., 2014, за Североизточна Полша за 14 водни обекта средната плътност е 1.07 двойки/ха. Дълбочината на водата при гнездата варира между 40 и 90 см (средно 63 см) (Stermin et al., 2011).

Хранене

Хранят се предимно с водни насекоми и дребни безгръбначни- червеи, паяци, насекоми и охлюви - както и семена от водни растения и по-рядко - вегетативни части водни насекоми и дребни безгръбначни (Ciach, 2004; Червена книга на Р България, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати изолирани гнездовища, основно по Дунавското и Черноморското крайбрежие и Софийското поле, но и в бившето Стралджанско блато, Тракийската низина, Чокльово блато и др. В редица находища гнезди неперидично, включително в наглед много подходящи биотопи (Драгоманско блато, рибарници Орсоя, Чокльово блато). Поради потайния начин на живот и кратък период на токуване е възможно някои находища да са останали неустановени. Най-значимо гнездовище е Дуранкулашкото езеро – Орлово блато. На второ място по значимост като цяло е Дунавското крайбрежие, особено рибарниците Мечка и Калимок. Във вътрешността на страната важно гнездовище са рибарници Петърч. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен е в Червената книга на България със статус- критично застрашен CR. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 300 – 600 брой пеещи мъжки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: J03.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, но числеността не е оценена. Оценката на популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД **мигриращата** популация се оценява на **1 - 1 индивид**. Видът не се докладва като мигриращ по чл. 12 на Директива за птиците, ето защо не може да оценим 1 индивид какъв процент представлява от националната преминаваща популация. Оценката на популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът е със скрит начин на живот като мъжкият токува главно през тъмната част на денонощието. Видът се установява, че присъства в дадена територия най-често по токуването на мъжките индивиди през май и юни. Видът е чут в рибарници Орсоя (Delov, 2000). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние.

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на гнездовия период.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли 2021 г., не са установени птици от вида в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около нея.

Данните от <https://observation.org> за 2021 г., не дават данни за зоната и района около нея.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Бургаските влажни зони средната пъструшка е много рядък мигрант (Dimitrov et al., 2005). Понастоящем рибарниците са пресъхнали, но когато се задържа вода през пролетта и есента вида използва рибарниците по време на миграция.

Няма други публикувани данни за гнезденето на вида в защитената зона. Необходими са проучвания в защитената зона по определена методика, за да се установи дали видът гнезди понастоящем в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 токуващ мъжки	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) не е посочена численост на токуващите мъжки. Необходими са проучвания в защитената зона по определена методика, за да се установи дали видът гнезди понастоящем в зоната. Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 токуващ мъжки чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците. Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на броя на токуващите мъжки до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост 1 индивид. Понастоящем рибарниците са пресъхнали но, когато се задържа вода през пролетта и есента вида използва рибарниците по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 276 ha	Изчислена на база % на на подходящите гнездови и хранителни местообитания, като е извадена общата сухоземна площ в зоната.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 276 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „В“ на „С“.

Species			Population in the site							Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	N P	T	Size		Uni t	Cat .	D.qual .	A/B/C/D	A/B/C			
						Mi n	Ma x				Pop.	Con .	Iso .	Glo .	
B	A120	<i>Porzana parva</i>		x	r			0	p		G	C	C	C	
B	A120	<i>Porzana parva</i>			c	1	1	i			G	C	B	C	C

Специфични цели за A122 *Crex crex* (Ливаден дърдавец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 27 - 30 см., размах на крилата: 46 - 53 см. Оперението му е подобно на това на пълпъдъка, но има характерни тухленоръждиви пера по крилата. Води скрит начин на живот, като рядко излита, а през повечето време остава в гъстите треви. Обаждането му се чува предимно нощем и наподобява „крекс-крекс“, което се повтаря многократно. Малките са изцяло с черен пух и напускат гнездото почти веднага след излюпването си (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен и преминаващ вид за страната. Миграцията по Черноморското крайбрежие е през април и септември – октомври. Размножителния период е от края на април до юни. Миграцията на вида е от средата на април като продължава до средата на май. Есенната миграция започва през последната декада на август и продължава до края на октомври. Отделни екземпляри се задържат и до края на ноември. През есента миграцията е по-интензивна и то главно по протежението на Черноморското крайбрежие. Най-важното за вида място по време на миграцията е нос Калиакра, където стационарират голям брой птици. Образува смесени ята с пълпъдъка (Симеонов и др., 1990; Delov, 1995; Делов в Големански гл. ред., 2015).

Характеристика на местообитанието

През гнездовия период видът обитава силно овлажнени (хигрофилни) и средно овлажнени (мезофилни) високотревни ливади в низините между 500 и 1800 м н. в., като в планините достига в някои места и до 2500 м надморска височина (в Национален парк „Пирин“). Най-съществено значение за вида имат ливадите, доминирани от тревите ливадна метлица (*Poa pratensis*), ливадна лисича опашка (*Alopecurus pratensis*) и острици (*Carex* sp.). От съществено значение е височината на тревната покривка – между 10 и 176 см., средно 68,6 см. Гнезди предимно във влажни ливади с единични храсти и поточета или мочурища, често на склонове, тревни съобщества по влажни терени до течащи води или стоящи пресни води. По-рядко в урбанизирани райони, посеви и други (едногодишни) тревни култури и пустеещи земи (Янков отг. ред., 2007). Гнезди на земята, поединично в ливади с висока и гъста тревна растителност. Мътенето на яйцата и храненето на малките се поемат предимно от женската. Мъжките са силно териториални. Площта на индивидуалните участъци е средно 8,9 ха (Големански гл. ред., 2011; Симеонов и др., 1990). Видът избягва сухолюбиви и нискотревни съобщества, като в такива местообитания може да се установи само по време на миграция. Подходящи вероятно са местообитания с кодове 6430, 6440, 6510 и 6520 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Ливадния дърдавец е зоофаг – предимно ентомофаг (храни се с насекоми), като предпочита едрите насекоми – скакалци, твърдокрили, кожокрили и др. В хранителния му спектър влизат и значително количество голи охлюви, а също и дъждовни червеи. По време на миграция вида се храни и със семена на плевели и житни растения.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Понастоящем има мозаечно разпространение предимно в Западна България. По значимите находища се намират в Софийско-около 850 токуващи мъжки, Западна Стара планина и Централен Балкан - 1500, Понор планина - 120, по линията Трън-Брезник- до границата- 250. Сравнително малоброен е по Дунавското и Черноморското крайбрежие, Добруджа и Източни Родопи (Delov et al., 1995; Delov, 1998; Delov, Jankov, 1997).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 2. Включен в Червената книга на България като уязвим VU.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), видът се опазва само като **гнездящ** с популация между 2000 и 4500 токуващи мъжки. Краткосрочната популационна тенденция (2000 - 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (1980 - 2018 г.) също е намаляваща. Посочени са следните заплахи: A02, A03. В Червената книга (2015) основните посочени заплахи и въздействия са разрушаване на местообитанията - разораване на ливади, ранно косене, палежите на стърнищата, интензификация на земеделието, прекомерно използване на инсектициди, лов.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **3 двойки**, което представлява 0,06 – 0,15 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ е посочена гнездова численост от 3 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007).

В средна Дунавска равнина е рядък и малочислен гнездящ, прелетен вид. (Шурулинков и др., 2005). Сравнително малоброен е по Дунавското крайбрежие.

По време на теренното проучване през юни месец 2021 г. , видът не беше отчетен.

Данните от eBird и observation.org за 2020 и 2021 г., не дават данни за наблюдавани птици в района на зоната.

Необходими са бъдещи целенасочени теренни изследвания за установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3 двойки	В ОВМ (2007) като гнездящи са посочени 3 двойки, също като в настоящият СФД. В средна Дунавска равнина е рядък и малочислен гнездящ, прелетен вид. (Шурулинков и др., 2005). Сравнително малоброен е по Дунавското крайбрежие. Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Необходими са бъдещи целенасочени теренни изследвания за установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 3 гнездящи двойки. Провеждане на мониторинг за установяване на текущата гнездова численост на вида в подходящите местообитания в зоната.
Местообитание на вида: характеристика на гнездовите местообитания	ha	Най-малко 152 ha	Изчислена на база % на подходящите гнездови и хранителни местообитания, като ливади, мочурища и тревни съобщества.	Поддържане на площта на местообитанията на вида

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Необходими са повече от 9 ha. за един мъжки индивид. площ на сенокосни ливади, които не са разположени по била. Необходим е специален режим на косене в местообитанията - от центъра към периферията на блока или самото косене да се извършва след края на юли. Забрана за разораване на ливадите в рамките на СЗЗ.	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A123 *Gallinula chloropus* (Зеленоножка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32 - 35 см., размах на крилата: 50 - 55 см. Главата, вратът, шията и гърдите са черно-сиви. Горната страна на тялото маслинено кафява. Коремът е тъмносив. Челната пластинка яркочервена. Краката са жълтеникаво-зелени. Двата пола трудно отличими един от друг. Плува, като в такт с движението на краката си поклаща главата. Подплашена бяга по водната повърхност като си помага с крилата (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид по Черноморското крайбрежие и в Тракия и прелетен в останалата територия на страната. Миграцията по Черноморското крайбрежие е март-април и септември-октомври. Както в миналото, така и сега е широко разпространена гнездяща птица във влажни зони от всякакъв размер и характер. Размножителния период е от април до август.

Характеристика на местообитанието

Обитава разнообразни влажни зони както в равнините, така и в планините до към 1000 м. надморска височина (Симеонов и др., 1990). Гнезди в растителност по периферията на водоеми във влажни зони с различен характер и размери. Гнездото е разположено сред папур или тръстика. Изградено е от сухи стъбла на тръстика и листа от папур. Проучване проведено в различни местообитания в Полша, установява, че всяка двойка защитава гнездова територия по протежение на водоема в размер на 60-180 м. Най-предпочитаните от зеленоножката водоеми имат следните характеристики: имат малка площ и са плитки (5-100 см); имат широка ивица от крайбрежна растителност, като в най-голямо количество трябва да е папура (*Typha* sp.) (Семпулик, 1993). В езерото Ери в САЩ гнездовата плътност варира между 0,2 и 4,6 дв./1 ха. Плътността на гнездящите индивиди е най-голяма в полупостоянни наводнени влажни зони с теснолистна крайбрежна растителност, с изобилие от потопена водна растителност, като съотношението между откритите водни площи и тези с растителност е 1:1 (Brackney, Bookhout, 1982). Подходящи вероятно са местообитания с кодове 3130, 3140, 3150, 3160, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

В стомасите на 14 изследвани птици през декември и януари са намерени *Coleoptera* – ларви, *Dytiscidae* – ларви, *Hydrophilidae*, *Cerambycidae*, *Chrysomelidae*, *Zebrina detrita*, *Cyperus* sp., *Bitomus* sp., *Ceratophilum* sp., *Sarganium* sp. и др. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение в равнинните и низинните части на цялата страна, най-широко покрай р. Дунав и в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие, по поречията на по-големите реки. На места и в по-ниските части на планините, в преобладаващо гористи (Странджа) или сухи каменисти (Източни Родопи) райони, където гнезди и в много малки влажни зони с блатна растителност (Янков, отг. ред., 2007). В равнините и планините се среща до 1000 м надморска височина (Симеонов и др., 1990).

Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC. Не е включен в SPEC категориите. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 5000 – 12 000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е стабилна. Не са посочени заплахи и влияния.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ (постоянен)**, като популацията се оценява на до **10 двойки**, което представлява до 0,08 – 0,2 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е също **мигриращ**, като числеността на популацията е посочена – 47-47 индивида. Видът не се докладва като мигриращ по чл. 12 на Директива за птиците, ето защо не може да оценим какъв процент представлява от националната преминаваща популация. Оценката на популацията е категория „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина е многочислен и повсеместно разпространен гнездящ, преминаващ и зимуващ вид. Размножава се във всички влажни зони, в които има тръстика или папур, включително и в такива без голяма открита водна площ. (Шуруликов и др., 2005). Видът не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техният воден режим не се поддържа. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Поради тази причина бяха наблюдавани много малък брой целеви видове: *Anas platyrhynchos*, *Ardea cinerea*, *Ciconia ciconia*, *Lanius collurio* и *Circus aeruginosus*. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 10 двойки	В СФД за гнездовата популация на вида в зоната е посочена численост до 10 дв. Видът не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 10 гнездящи двойки чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа.	Необходими са целеви изследвания на вида в зоната за установяване текущата гнездова численост.
Местообитание на вида: Подходящи гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 123 ha	Обитава разнообразни влажни зони (както малки, така и големи) с крайбрежна растителност (папур, тръстика), с изобилие от потопета водна растителност, като съотношението между откритите водни площи и тези с растителност е 1:1. Надморска височина – от 0 до 1000 м.	Запазване и увеличаване на площта на блатното местообитание с потопена растителност чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 123 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 123 ha чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A125 *Fulica atra* (Лиска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 36-42 см., тегло 0,6 - 1,2 кг., а размахът на крилата - 70-80 см. Оперението е сиво-черно, матово, със синкав оттенък по корема. На челото има бял, рогов израстък, вратът е сиво-черен, а шията - черна. Има възрастов диморфизъм. Младите индивиди са сиви или тъмнокафяви и бялото петно на челото липсва. Клюнът при възрастните екземпляри е млечнобял, а при младите тъмносив. От водата излита тежко, набирайки скорост с тичане по водната повърхност. Често излиза на брега (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен (за южна България), гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др., 1990). По време на миграционния период ята от лиски могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по крайбрежието на Черно море. Птиците напускат местата на гнездене през август и първата половина на септември, а на пролет пристигат края на февруари, началото на март месец. По Черноморието, зимуващи птици се наблюдават от август до март (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Гнезди по периферията на водоеми, различни по характер и размери блата, стоящи пресни води (обрасли с водолюбива растителност плитки части на язовири и микроязовири, рибарници, водоеми в баластриери, стари речни корита), както и в лагуни, стоящи бракични води, по-рядко в крайбрежната растителност на течащи води – предимно по-големи реки. Важно условие е наличието на открито водно огледало, избягва изцяло обраслите с блатна растителност водоеми. След 1990 г. все по-голямо значение за вида придобиват изкуствени водоеми – рибарници, баластриери, язовири

(Янков отг. ред., 2007). Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Обикновено територията е в рамките 0,1 – 0,5 ха с крайбрежие от 40 – 50 m (BWPI, 2006). Разстоянието между гнездата 30-50 m (Симеонов и др. 1990). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с растителна храна *Ceratophyllum* sp., *Myriophyllum* sp., *Nymphaea* sp., водорасли (*Enteromorpha* sp.), по-малко количество скариди, насекоми, дребни мекотели, червеи, пиявици, хайвер, жаби, много рядко с дребна риба, яйца и новоизлюпени птици.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение в равнинните и низинните части на страната. Най-плътно гнезди в Дунавската равнина (особено покрай р. Дунав и някои от по-големите острови, по поречието на по-големите реки, в рибарници и язовири), в Тракийската низина (по реките Марица, Тунджа и притоците им и в други влажни зони), по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле. Изолирани гнездовища и в Лудогорието, по поречието на реките Струма, Арда, Места, в Странджа, Западните Родопи и др. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – NT (Near Threatened). Включен в СПЕС 3. Не е включен в Червената книга на България. Обект на лов в страната, но не е много популярен.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 1700 – 3000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) флукутираща. Посочени са следните заплахи и влияния: F01, F06.

Зимуващата популация е оценена на 30 000 – 82 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) намаляваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 10 000 – 50 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на до **35 двойки**, което представлява до **1 - 2 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД **мигриращата** популация се оценява на **450-800 индивида**, което е **1,6 – 4,5 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на до **1 индивид**, което е до **0,001 – 0,003 %** от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Поради широкото си разпространение и ниския природозащитен статус лиската се оказва слабо проучен вид както за страната, така и за дунавските влажни зони. През периода 2010 – 2013 г. в зоната видът е бил с численост 29-35 дв. (Матеева и др., 2013). В средна Дунавска равнина гнезди в почти всички влажни зони с тръстика и папур и поне малко открита водна площ. Лиската е втория най-многочислен вид във влажните зони по Дунавското крайбрежие след белобузата рибарка (Шурулинков и др., 2005). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние.

В Бургаските влажни зони лиската е обикновен мигриращ вид, като максималните числености през пролетта са 4993 инд, а през есента – 12 490 инд. (Dimitrov et al., 2005). Вероятно във влажните зони по Дунавското крайбрежие, където има обширни водни огледала през пролетта и есента лиската също е многочислен концентриращ си вид. Понастоящем рибарниците са пресъхнали и по тази причина смятаме, че зоната понастоящем не може да изпълнява ролята си на място за концентрация на вида по време на миграция. Смятаме, че числеността посочена в СФД е много завишена.

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания през 2019 и 2020 г. По време на Средно-зимното преброяване през 2019 г. видът е наблюдаван на 17 места по поречието на р. Дунав, като са установени общо 341 индивида. Лиската не е отчетена в р. Дунав срещу рибарници Орсоя. През 2020 г. видът е установен на 8 места по поречието на Дунав, но също не е отчетен при Орсоя. Данните на Michev, Profirov (2003) показват, че лиската зимува основно по южното Черноморско крайбрежие със средна числености от 16 559 инд. Същите автори установяват, че вида в Северна България зимува с числености между 5 и 6173 инд. В средна Дунавска равнина най-висока е средната численост в периода ноември-февруари. (Шурулинков и др., 2005). Няма текущи наблюдения на вида в СЗЗ рибарници Орсоя, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. Понастоящем рибарниците са пресъхнали и по тази причина смятаме, че зоната понастоящем не може да изпълнява ролята си на място за зимуване на вида.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 35 гнездящи двойки. Смятаме, че числеността посочена в СФД е много завишена. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. Ще зависи от наличието на воден стълб в басейните на зоната. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 35 гнездящи двойки чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер на мигриращата	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост	Да се извърши целенасочен мониторинг за

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
популация			450-800 индивида. Понастоящем рибарниците са пресъхнали и по тази причина смятаме, че зоната понастоящем не може да изпълнява ролята си на място за концентрация на вида по време на миграция. Смятаме, че числеността посочена в СФД е много завишена. Възможно е нередовно да се срещат мигриращи птици в тръстиковите масиви на зоната. Необходимо е възстановяване и оводняване на част от рибарниците.	установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	В зависимост от температурата 0 – 1 инд.	Според СФД на зоната зимуващата численост на вида е 1 инд. По време на Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия и най-вече от температурните стойности през януари.	Целевите стойности за минималната зимуваща популация на вида се очаква силно да зависят от температурите през зимата. При средни температури през януари под 0° С минималната стойност се очаква да е над 10 инд. от вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 123 ha	Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Обикновено територията е в рамките 0,1 – 0,5 ha с крайбрежие от 40 – 50 m. Обитава разнообразни влажни зони с тръстика и папур по периферията и с наличие на водно огледало. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 123 ха чрез оводняване на рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗBG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме че е необходима актуализация на СФД. **Видът не гнезди в защитената зона.**

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 4 индивида.

Предвид наличната информация за настоящата зимуваща и постоянна концентрираща на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за мигриращата популация следва да се промени критерий В за размер и плътност на популацията от С на В (което е 1,6 – 4,5 % от националната мигрираща популация).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A125	<i>Fulica atra</i>		x	p		35	p		G	C	C	C	C
B	A125	<i>Fulica atra</i>			c		4	i		G	B	B	C	C
B	A125	<i>Fulica atra</i>			w		1	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A131 *Himantopus himantopus* (Кокилобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 35-40 см., размах на крилата: 67-83 см. Лесно забележима птица с изключително дълги крака. Оперението е основно бяло с черен гръб и криле. Червени крака и черен клюн. Кръста е бял с триъгълна форма. При младите гръба и крилето са сиви.

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и преминаващ вид за страната. В миналото по влажните зони по р. Дунав, в Софийското поле и Черно море. Понастоящем основно в Бургаските влажни зони, Дуранкулашко и Шабленско езеро. (Червена книга на Р България, 2015). Гнездовия сезон е май-юли. Есенната миграция септември, а пролетната от средата на март до края на април (BWPi, 2006).

Характерно местообитание

Гнезди най-често в солници или край други плитководни водоеми, лагуни и засолени терени с халофитна растителност, а в по-редки случаи по бреговете на стоящи бракични води и стоящи пресни води, където устройва гнездата си в тревна растителност по периферията на водоеми с 0 – 200 м. н. в. (Янков отг. ред., 2007). Гнезди поединично или в малки колонии от по 10 - 40 двойки. Определящо е хидрологичното състояние на влажните зони и числеността на популацията е силно флукутираща през годините. В зависимост от наличието на подходящи местообитания, гнездовата плътност е различна през отделните години. В Унгария в рибарници е установена плътност от 0,08 до 1,14 дв./ха. Според същите автори, за да се поддържа гнездовата местообитание на вида е необходимо във водоемите да има ниска растителност и това се поддържа чрез опазване от поне 0,2 тревопасни животни/ха (Pigniczki et al., 2019). Подходящите местообитания са разнообразни влажни зони, вероятно с кодове: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, 1530 и 6440 и др. влажни зони според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Основно възрастни и ларви на водни насекоми (Coleoptera, Ephemeroptera, Trichoptera, Hemiptera, Odonata, Diptera, Neuroptera and Lepidoptera), паяци, миди, ракообразни, червеи, хайвер на жаби и риби, попови лъжички и рядко семена и плодове на водолубиви растения (BWPi, 2006).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение, основно по Черноморското крайбрежие, в Тракийската низина, покрай р. Дунав и близко разположени водоеми в Дунавската равнина. Изолирани, вероятно епизодични гнездовища и в други части на страната. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC. Не е включен в SPEC категориите. Включен в Червената книга на България като застрашен EN.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 300 – 450 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е стабилна както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е стабилна.

Преминаващата популация, според Докладването от 2019 г. е оценена на 1000 – 2000 индивида. Посочени са следните заплахи и влияния: K03, C01, J02, F26, E01. Според Червената книга на България: загуба и деградация на подходящите местообитания, промяна на водните нива в солниците по време на гнезденето безпокойство от хората, убиване на новоизлюпените птици от хищници (Червена книга на Р България, 2015).

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ с неизвестна численост (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД **мигриращата** популация се оценява на **2 индивида**, което е 0,1 – 0,2 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ са посочени като гнездящи 0-2 индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). В настоящият СФД, актуализиран през 2015 г. не е посочена гнездова численост. В средна Дунавска равнина е рядък гнездящ вид, по-чест по време на пролетната миграция. (Шурулинков и др., 2005). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техният воден режим не се поддържа. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Поради тази причина бяха наблюдавани много малък брой целеви видове. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Бургаските влажни зони е относително обикновен мигриращ вид с максимална численост през пролетта 285 инд. , а през есента – 511 инд. (Dimitrov et al., 2005).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящият СФД, актуализиран през 2015 г. не е посочена гнездова численост. Понастоящем рибарниците не са действащи и техният воден режим не се поддържа. По време на нашите наблюдения през май	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най- малко 1 гнездяща двойка чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние. Местообитанието е силно нарушено и видът не гнезди в СЗЗ	Междинна цел до 2025 г.: Целеви изследвания на вида в зоната за установяване текущата гнездова численост.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 2 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 2 инд. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Подходящи гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 123 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Това е и подходящото хранително местообитание на вида през размножителния сезон. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Поддържане на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 123 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона считаме, че е необходима актуализация на СФД. Видът **не гнезди** в защитената зона.

- Промяна в категорията за оценка на гнездовата популация промяна в графа степен на опазване (Con.) от „В“ на „С“.
- Поставяне на знак за неприсъствие „х“ в колона NP – non present, поради липса на подходящи местообитания за гнездене на вида в СЗЗ;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A131	<i>Himantopus himantopus</i>		x	r			p		DD	C	C	C	C
B	A131	<i>Himantopus himantopus</i>			c	2	2	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A136 *Charadrius dubius* (Речен дъждосвирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15 – 18 см. Размах на крилата: 32 – 35 см. С черна огърлица на врата и шията. Челото е бяло, характерен жълт пръстен около окото и изцяло черен клюн. Черното на бузата образува остър ъгъл, който е характерен за вида. Среща се по чакълести участъци в близост до водоеми.

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящо-прелетен, преминаващ и рядко зимуващ вид. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май, есенната - от втората половина на юли до края на октомври. Гнездовите двойки се формират в края на март и началото на април (Нанкинов и др., 1997; Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Гнезди по чакълести и пясъчни брегове, острови и коси в коритата на реки течащи води, по пясъчни крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, както и по чакълести морски брегове, понякога по бреговете на микроязовири, блата или други стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и в лагуни. Заема и аналогични биотопи в пределите на градове, села и индустриални зони, а нерядко се размножава и в кариери за чакъл в близост до реки или други водоеми. (Янков, отг. ред., 2007). Местообитанията на вида се характеризират с бавно течение или застои на водата, най-характерно при видовете и разливите на реки, с ширина по-голяма от 25 м. Наносите, натрупани от такива бавни течения предоставят условия за развитие на хранителната му база. Бавното течение и застои на водите са важни и от гледна точка на сигурността на гнездата – видът гнезди на самия бряг. По поречието на р. Драва (Словения) е установена линейна плътност от 1,7-1,9 дв./1 км. (Vožič and Denac, 2017). Подходящите местообитания вероятно са с кодове: 2110, 2120, 2130, 3130, 3140, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с твърдокрили насекоми и ларвите им, ракообразни, охлюви, ларви на ручейници, червеи, дребни миди, семена и други дребни водни животни. Търси храната си по крайбрежията и в плитките разливи.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С линейно и петнисто разпространение в равнинните и нископланинските части на цялата страна, привързано към речната мрежа (средните и долните течения), Черноморското крайбрежие и отделни водоеми със стоящи води. Почти напълно отсъства от по-безводните и гористи равнинни части (Добруджа, Лудогорието и др.). (Янков отг. ред., 2007).

Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC. Не е включен в SPEC категориите. Включен в Червената книга на България като уязвим VU.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 1400 – 2400 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е стабилна.

По отношение на **преминаващата** популация, според Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 2500 – 5000 индивида.

Заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: K04 и F26. Според Червената книга на България: загуба и деградация на местообитания, безпокойство, добив на инертни материали като чакъл и пясък, хищници, замърсяване на водите.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ** с численост **5-5 двойки**, което е 0,2 – 0,36 % от националната гнездяща популация. (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД **мигриращата** популация се оценява на **1-6 индивида**, което е 0,04 – 0,12 % от националната мигрираща популация. (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът не е посочен като гнездящ (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Изследванията на Shurulinkov et al. (2019) показват, че вида рядко гнезди във влажните зони по поречието на р. Дунав, а е по-многочислен по бреговете на самата река. Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. Няма конкретни данни за гнездене на вида в защитената зона. Необходими са целенасочени изследвания в подходящите местообитания на вида.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. Рядък вид по време на миграция като се придържа към бреговете на р. Дунав (Шурулинков и др., 2005). В Бургаските влажни зони видът не е често срещан мигрант, като максималната численост през пролетта е 12 инд., а през есента – 48 инд. (Dimitrov et al., 2005).

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли, най-близко установените птици до зоната са 6 инд. западно от зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около зоната, но дават информация за 4 инд. през месец май 1998 г.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават информация за наблюдение на птици в зоната. Съобщава се за най- близкото наблюдение на 4 инд. в района на гр. Видин.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 5 дв.	Според настоящият СФД в зоната гнездят 5 дв. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (срутване, заравняване и т.н.). Необходими са бъдещи целенасочени теренни изследвания за установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната.	Междинна цел до 2025 г.: Установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната, за да може да бъде формулирана специфична цел за вида. Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 5 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 0,48	Площта на подходящото местообитание на гнездене силно зависи от нивото на р. Дунав. Бавното течение и застой на водите са важни и от гледна точка на сигурността на гнездата – видът гнезди на самия бряг.	Поддържане на дължината на речните участъци с подходящи местообитания на вида в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 1-6 индивида. Няма друга актуална информация за количеството	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Хидроморфологично състояние на речните участъци с подходящи местообитания на вида в зоната	Отсъствие/присъствие на хидроморфологични промени	Отсъствие на хидроморфологични промени в речните участъци с подходящи местообитания на вида в зоната	Хидроморфологичните промени, причиняващи влошаване на състоянието на вида са: ✓ хидротехнически съоръжения, предизвикващи рязко повишаване на водното ниво при изпускане на вода, която може да залее гнездата на вида по речните брегове и да компрометира гнездовото усилие ИЛИ да предизвика силно намаляване на водния обем, което да доведе до намаляване на площта на наносните зони за хранене; ✓ добив на инертни материали, което може да доведе до физическо унищожаване на подходящите местообитания на вида. Към настоящия момент няма регистрирани хидроморфологични промени от такъв характер в участъците с подходящи местообитания на вида в зоната.	Поддържане на хидроморфологичното състояние на речните участъци с подходящи местообитания на вида в зоната, при отсъствие на хидроморфологични промени в тях.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“ Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A140 *Pluvialis apricaria* (Златиста булка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 25 – 28 см. Размах на крилата: 53 – 59 см. За оперението е характерен сезонен диморфизъм. Гърбът, крилата отгоре и тилът през всички сезони са на златистожълти и черни петна. През лятото коремът, гърдите, шията и бузите са черни, разделени от останалото оперение с бяла ивица, а през есенно-зимния период са бежово-бели. Извън размножителния период прилича на сребрилата булка, като се отличава от нея по липсата на черно петно на под-мишниците. Има черен, къс и дебел клюн. Краката са сиво-черни. Младите приличат на възрастните в зимно оперение, но златистите петна са по-ярки, гърдите и корема са по-напетнени и краката им са тъмнокафяви.

Характер на пребиваване в страната

В България е преминаващ и зимуващ вид. Среща през есенно-зимния период (октомври - февруари) по Черноморското крайбрежие и прилежащите влажни зони (Поморийско езеро, Атанасовско езеро и др.) и равнинните райони на северна България.

Характерно местообитание

Гнезди в тундрата, мочурливи открити ландшафти с нискостъблени растения (за Европа – Скандинавските страни, Балтийските страни и северните части на европейска Русия), край влажни зони. През зимата обитава влажни ниви, ливади, обработваеми площи. Образува ята, често заедно с калугерици (*Vanellus vanellus*) (Нанкинов и др., 1997). Основно сладководни влажни зони, влажни пасища, пасища, земеделски площи (напр. стърнища, есенни култури, орани или угарни полета) и високопланински степи, които също се хранят на приливни брегове и в плитки заливи и устия (BirdLife International, 2021). Подходящите местообитания включват богат набор от влажни зони: 1110, 1140, 2110, 2120, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Диетата му се състои предимно от насекоми (особено възрастни, какавиди и ларви на бръмбари, ларви Lepidoptera, скакалци, както и земни червеи, паяци, многоножки, охлюви, червеи полихета, ракообразни (Johnsgard, 1981) и от части растителна храна (например плодове, семена и трева) (BirdLife International, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През есенно-зимния период най-често може да бъде наблюдавана по Черноморското крайбрежие, но така също и във вътрешността на страната: поречието на р. Марица, р. Струма, Софийското поле, околностите на гр. Пловдив, Добрич и Шумен ((*Pluvialis arcticaria*) - Species Map - eBird).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC. Не е включен в SPEC категориите. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 0 – 30 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е **неизвестна** както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018), която също е **неизвестна**.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 50 – 900 индивида.

Заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: J03, F03, G05, F06, F26.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на 10-10 индивида, което представлява 1,11 - 20 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът е посочен като мигриращ вид (Костадинова и Граматиков, 2007).

Често срещан пролетен и необичаен есенен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 1000 инд., а през есента – 37 инд. (Dimitrov et al., 2005).

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. не са установени индивиди от вида в зоната (Матеева и Янков, 2013).

Не са извършвани теренни проучвания през миграционния период на 2021 г. в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават данни за наблюдавани птици в района на зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 10 инд.	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост 10-10 индивиди. Понастоящем рибарниците са пресъхнали и по тази причина смятаме, че зоната понастоящем не може да изпълнява ролята си на място за концентрация на вида по време на миграция. Необходимо е възстановяване и оводняване на част от рибарниците.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 361 ha	Изчислена на база на използваните характерни местообитания % в рамките на СЗЗ, взети от СФД.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 361 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща концентрираща на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на оценка на зоната (Site assessment), популация следва да се промени критерий С за размер и плътност на популацията от С на А (което е 1 – 20 % от националната гнездяща популация).

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФД:

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 10 индивиди.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A140	<i>Pluvialis apricaria</i>			c	0	10	i		G	A	B	C	C

Специфични цели за A142 *Vanellus vanellus* (Обикновена калугерица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 28 – 31 см. Размах на крилата: 70 – 76 см. С размерите на гълъб. Оперението по гърба е зеленикаво-черно с метален отблясък, коремът е бял, главата е с качулка. В полет прави впечатление контрастът между белите подкрилия и корем и черните махови пера. Обитава влажни ливади и обработваеми земи.

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящ, преминаващ и зимуващ вид. Гнезди на земята. Снася 3 – 4 яйца, има едно поколение годишно през периода април-юни. Зимува по Средиземноморието. Миграционния период е февруари – март и септември – октомври (BWPi, 2006).

Характерно местообитание

Гнезди в тревни съобщества по влажни терени, по-рядко мезофилни тревни съобщества, често в близост до стоящи пресни води, стоящи бракични води или течащи води, както и около блата, растителност по периферията на водоеми, крайречни и приизворни мочурища. Много често и в селскостопански площи и изкуствени ландшафти, предпочита периферии на сезонно заливани терени, както и обработваеми площи с редки посеви и други (едногодишни) тревни култури, особено оризища или временно заливани житни ниви (Янков отг. ред., 2007). Растителността в гнездовите местообитания през пролетта трябва да е ниска (под 15 см). Поддържането на местообитанията може да става чрез опазване от домашни животни. Предпочита влажни почви с наличие на повърхността и под повърхността на почвата на различни видове насекоми и техните ларви (ЕС, 2009). Подходящите местообитания включват богат набор от влажни зони: 1110, 1140, 2110, 2120, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Диетата му се състои от възрастни и ларви на насекоми (напр. бръмбари, мравки, щурци, скакалци, водни кончета, цикади и др.), паяци, охлюви, дъждовни червеи, жаби, дребни риби и семена или други части на растения (BirdLife International, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в низинните и равнинни части на страната, най-плътно – в Тракийската низина, Софийското поле, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, Дунавското крайбрежие и понижения с влажни зони в Дунавската равнина, а с по-малко групирани находища – и в някои по-влажни части на Лудогорието, Добруджа, Предбалкана и дори около яз. Батак, където има традиционно гнездовище, известно от XIX в. Разпространението се мени през годините, поради гнезденето на редица места във временни пролетни разливи в нивите в рамките на 0 – 1110 м н.в. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN – NT (Near Threatened), за територията на континентална Европа – VU (Vulnerable). Включен в SPEC1 за България. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценя на 800 – 1500 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е намаляваща.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценя на 250 – 1000 индивида. Заплахи и влияния: J03, F03, G05.

Според Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната зимуваща популация е оценена на 5 – 320 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е флукутираща както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018), която също е флукутираща.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, като популацията се оценява на до 2 двойки, което представлява до 0,13 – 0,25 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът не е посочен като гнездящ (Костадинова и Граматиков, 2007). В средна Дунавска равнина е чест гнездящ вид, като гнезди на много места във влажни или мочурливи ливади, ниви в близост до водоеми, рибарници и др. Видът е по-многочислен, когато годините са по-влажни (Шурулинков и др., 2005). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли, най-близко установените птици до зоната са 7 инд. западно от зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната, но дават информация за 26 инд. през месец май 1998 г.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават данни за наблюдавани птици в района на зоната.

Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 двойки	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 2 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки. Междинна цел до 2025 г.: Необходими са целеви изследвания на вида в зоната за установяване текущата гнездова численост.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 152 ha	Изчислена на база влажни ливади, пасища в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N10. Гнезди в тревни съобщества по влажни терени, често в близост до стоящи пресни води, както и обработваеми площи с редки посеви и други (едногодишни) тревни култури, особено оризища или временно заливани житни ниви. Растителността в	Поддържане на местообитанията чрез: поддържане на ниска растителност в естествени тревни съобщества чрез паша на добитък (биволи, овце, магарета, кози).

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			гнездовите местообитания през пролетта трябва да е с височина под 15 см.	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A145 *Calidris minuta* (Малък брегобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 14 – 15,5 см. Размах на крилата: 27 – 30 см. Дребен, около 2/3 от дължината на тъмногръдия брегобегач. През лятото оперението е особено ярко, с богато оцветен гръб, бежово-оранжево лице и бяло гърло. Клюнът е къс, прав и островърх. Извън размножителния сезон централната горна част на перата е много тъмна, което дава по-малко равномерен ефект. Коремът и гърдите са бели, със сив оттенък от двете страни на гърдите; те са фино набраздени и понякога образуват цялостна лента през гърдите. Краката са тъмни (Nauman et al., 1986; Message, Taylor, 2005; Свенсон и др., 2013).

Характер на пребиваване в страната

В България е мигриращ, зимуващ и летуващ вид (Нанкинов и др. 1997). По време на размножителния период този вид обитава тундрата на ниска надморска височина в Арктика, въпреки че по изключение се среща над 1000 м на запад от ареала си (BirdLife International 2019). Може да бъде наблюдаван по Черноморското крайбрежие в периода април-юни и август-октомври, предимно в района на Бургаските влажни зони, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро.

Характерно местообитание

Морски брегови и различни равнинни водоеми: плитки езера, блата, реки и техните разливи, язовири, рибарници, мокри ливади с малки водни огледала, даже на временно образували се от дъждовете водоеми. (Нанкинов и др. 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Главно насекоми и техните ларви, дребни миди, охлюви, ракообразни. Събират храна по плитките водни участъци, но по-често на брега край водата. Рядко сондира почвата, а намира храната предимно с помощта на зрението (Нанкинов и др. 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Дуранкулашко и Шабленско ез., има и единични наблюдения в централната част на страната (яз. Пясъчник), Кремиковския утайник край София по време на есенна миграция и през зимата (Dimitrov et al., 2005; Нанкинов и др., 1997; Костадинова, Граматиков, 2007).

Не е включен в Директивата за птиците. Според IUCN – NT (Near Threatened), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International 2015). Няма SPES категория. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценя на 1 – 5 индивида. Краткосрочната тенденция (за

периода 2000 – 2018) за популацията е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е флукутираща.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 400 – 2100 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) на популацията е неизвестна както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна.

Посочени са следните заплахи и влияния: F06, F26, F02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на **25-100 индивида**, което представлява 5 – 6 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В средна Дунавска равнина видът е рядък пролетен мигрант (Шурулинков и др., 2005). По време на миграция се среща основно по Черноморието като има единични наблюдения и във вътрешността на страната. Относително обикновен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 3316 инд., а през есента – 920 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивида	Най-малко 25 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец. Считаме че стойността е силно завишена.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	около 154 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вид може да бъде наблюдаван в зоната при по-влажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват, а вероятно и в крайбрежните части на зоната.	Поддържане на местообитанието

6. Необходимост от промени в СФД

По отношение на концентриращата се популация следва да се промени оценката за значението на зоната за мигрираща популация на вида от категория „С“ в категория „В“, тъй като 25-100 индивида представляват 5 – 6 % от националната мигрираща популация.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A145	<i>Calidris minuta</i>			c	25	100	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A147 *Calidris ferruginea* (Кривоклюн брегобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20 – 23,5 см. Размах на крилата: 37 – 42,5 см. Сравнително дългият, извит клюн, тънката шия и дългите крака й придават характерен хабитус. С отчетливо бяло петно върху кръста и надопашнето; контраста бяла ивица на крилото; бяло подкрилие; в полет пръстите са издадени зад ръба на опашката (Наyman et al., 1986; Message, Taylor, 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен, летуващ, рядко зимуващ вид. Арктичен вид с ограничено разпространение в тундрата на Централен Сибир от устието на р. Енисей на изток до западните части на п-ов Чукотка. (Нанкинов и др. 1997). Многочислен по време на миграция на Черноморското крайбрежие: Атанасовско, Поморийско, Бургаско, Мандренско езеро, Шабленска тузла, а също край реките Дунав и Марица (Нанкинов и др. 1997).

Характерно местообитание

Различни типови водоеми с плитки участъци, богати на храна. Предпочитат равнинни езера с незалесени брегове, блата, влажни ливади с малки водни огледала, язовири, рибарници, реки с по-широко корито, песъчливи брегове и острови, речни разливи и устия на реки, морски брегове (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Червеи, миди, охлюви, ракообразни, пиявици, различни видове насекоми и техните ларви, семена и зелени части на растения. (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро по време на миграция, пролет – от март до май, и есен – от юли до ноември (Dimitrov et al., 2005; Нанкинов и др., 1997; Костадинова, Граматиков, 2007).

Не е включен в Директивата за птиците. Според IUCN – NT (Near Threatened), за територията на континентална Европа – VU (Vulnerable) (BirdLife International 2015). SPEC1 категория (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценя на 3500 – 10000 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, както и дългосрочната

(за периода 1980 – 2018) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: F08, F26, E01.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на **15-23 индивида**, което представлява 0,2 – 0,4 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина видът е много рядък мигрант. Наблюдаван еднократно на яз. Г. Дъбник през ноември 1999 г. (Шуруликов и др., 2005).

По време на миграция се среща основно по влажните зони на Черноморското крайбрежие. Относително обикновен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 7088 инд., а през есента – 1389 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на гнездене и миграция.

Не са извършени теренни наблюдения по време на миграция през 2021 г.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават информация за наблюдавани птици в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 15 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 15-23 инд. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. Считаме че стойността е силно завишена. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 15 индивида. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ	ha	Най-малко 275 ha	Изчислена на база % на подходящите местообитанията	Поддържане на площта на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
на подходящите хранителни местообитания на вида			в зоната - 58%. Вида използва разнообразни местообитания за търсене на храна, вероятно често и извън зоната.	подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 275 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A149 *Calidris alpina* (Тъмногръд брегобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 16 – 22 см. Размах на крилата: 38 – 45 см. Брачно оперение – черен корем контрастиращ с бялото подкрилие. Има тясна бяла лента на крилото, бели страни в задната част на тялото и горната част на опашката, и сиви страни на опашката с тъмни централни пера. През зимата с по-светло оперение. Клюнът прав или леко извит. Краката относително дълги, жълти или зелено-кафяви. Надопашието чернокафяво. Опашката сивокафява, по средата почти черна. (Beaman, Madge 1998; Message, Taylor, 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Арктичен вид с циркумполярно разпространение. Гнезди в тундрата и по арктическото крайбрежие на Азия (източно от п-ов Таймир) и Северна Америка (Нанкинов и др. 1997). Многочислен вид по Черноморското крайбрежие: Бургаски езера, Поморийско езеро, Дуранкулашко езеро и Шабленска тузла.

Характерно местообитание

Плитки, открити водоеми с богата хранителна база: езера, блата, рибарници, язовири, устия на реки, речни разливи, морски заливи, влажни ливади, заливни мочурища (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се най-често по плитчините чрез сондиране на почвата. Предимно водни насекоми и техните ларви (бръмбари, ципокрили, двукрили, пеперуди, правокрыли, полутвърдокрили), дребни ракообразни, миди и охлюви, червеи, семена и части на растения (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро по време на миграция, пролет – от март до май, и есен – от август до ноември (Dimitrov et al., 2005; Нанкинов и др., 1997; Костадинова, Граматиков, 2007).

В Приложение I на Директивата за птиците е включен подвида *C. a. schinzii*. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). SPEC 3 категория (BirdLife International 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 900 – 2000 индивида. Краткосрочната

тенденция (за периода 2000 – 2018) за популацията е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е флукутираща.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 1000 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна.

Посочени са следните заплахи и влияния: F08, J02, D02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на **1-25 индивида**, което представлява 0,1 – 1,25 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По време на миграция се среща основно по влажните зони на Черноморското крайбрежие. Относително обикновен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 730 инд., а през есента – 2000 инд. (Dimitrov et al., 2005).

В средна Дунавска равнина видът е много рядък мигрант (Шурулинков и др., 2005). Според Костадинова, Граматиков (2007), **видът не присъства в зоната по време на миграция.**

Не са провеждани теренни проучвания по време на миграция в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., **не дават данни за птици в района и около зоната.**

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават данни за птици в района и около зоната. Съобщава се за 1 инд. през месец май 1998 г. в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 1-25 инд. Счита се стойността е силно завишена. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг,	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			който да изясни тази численост.	местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 275 ha	Изчислена на база % на подходящите местообитанията в зоната - 58%. Вида използва разнообразни местообитания за търсене на храна, вероятно често и извън зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 275 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A151 *Philomachus pugnax* (Бойник)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 22,5 – 33 cm. Размах на крилата: 50 – 59 cm. Необичаен и характерен вид дъждосвирицова птица, с висока изменчивост, както по размер, така и по оперение и оцветяване на голите части. През брачния сезон при мъжките индивиди темето, удължените пера на тила, вратът, шията и гушата, а също гърбът и плещите са оцветени изключително разнообразно при различните индивиди. Зимно оперение – тялото отгоре сивокафяво, с тесни белезникави кантове на перата. Вратът сивкав или бял. Страните на главата мръснобели. Долната част на тялото бяла със сивокафяв налеп по гушата, гърдите и страните на корема (Beaman & Madge 1998, Message & Taylor 2005, Нанкинов и др. 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Палеарктичен вид, разпространен в Евразия от Британските острови на изток до Берингово море. Мигрира на широк фронт в цяла Европа. Гнезди от май до август, като мъжките се събират в подходящи токовища, а женските гнездят самостоятелно или в полуколониални групи (BirdLife International 2016, Нанкинов и др. 1997). Многочислена на Черноморското, а също около подходящи водоеми по Дунавското крайбрежие и в страната.

Характерно местообитание

Евритопна птица, която се среща по морския бряг, езера, сегашни и бивши блата, мочурища, влажни ливади, хвостохранилища, старйци, разливи и делти на реки, язовири, рибарници, оризища, канали с тинесто дъно, по малки или временно образувани водоеми сред полета, по пасища, в покрайнините на населените пунктове и др. (Нанкинов и др. 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Основната храна са водни и наземни насекоми и техните ларви: комари, бръмбари, ручейници, дървеници, скакалци, а също дребни миди, охлюви, ракообразни, дъждовни червеи, рядко семена и зелени части на плевелни и културни растения (Нанкинов и др. 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се с най-висока плътност по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро по време на миграция, пролет – от февруари до май, и есен – от август до ноември, както и с по-ниска численост около естествени и изкуствени водоеми из страната – Обнова, комплекс Калимок, язовир Пясъчник, рибарници Мечка, рибарници Хаджи Димитрово, к-с Камчия (Dimitrov et al. 2005, Костадинова, Граматиков 2007, Нанкинов и др. 1997).

Включен в Приложения 1 и 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). SPEC 2 категория (BirdLife International 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 10 – 60 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2000 – 2018) за популацията е **флукутираща**, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е **флукутираща**.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 20000 – 45000 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е **неизвестна** както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е **неизвестна**.

Посочени са следните заплахы и влияния: F26 и F03.

3. Състояние в СЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**, като популацията се оценява на **11-600 индивида**, което представлява 0,055 – 1,33 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Чест и многочислен пролетен и много рядък есенен мигрант. Особено чест е между селата Обнова и Българене и между селата Загражден и Дъбован. (Шуруликов и др. 2005).

По време на миграция се среща основно по влажните зони на Черноморското крайбрежие. Относително обикновен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 7088 инд., а през есента – 1389 инд. (Dimitrov et al., 2005).

По време на миграция се среща основно по влажните зони на Черноморското крайбрежие. Относително обикновен мигрант в Бургаските влажни зони, като през пролетта максималните стойности са 2422 инд., а през есента – 2046 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на миграция с 11-600 индивида.

Не са извършени теренни наблюдения по време на миграция през 2021 г.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около зоната. Съобщава се за 32 индивида наблюдавани през май месец 1998 г.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават информация за наблюдавани птици в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Рибарниците са изгубили значение като местообитание за вида. Към момента рибарниците не се ползват вече повече от 20 години, а нивото на водата в заливната низина е силно зависимо от нивото на р. Дунав. Когато са действали рибарниците връзката с реката се е осъществявала единствено по тръбите на помпените станции. Към момента помпената станция и тръбите са унищожени, а вода в рибарниците постъпва единствено подпочвено при високи водни нива на р. Дунав. През последните години рибарниците целогодишно са напълно сухи.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 11 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 11-600 инд. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 11 индивида. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 275 ha	Изчислена на база % на подходящите местообитанията в зоната - 58%. Вида използва разнообразни местообитания за търсене на храна, вероятно често и извън зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 275 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“ Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A153 *Gallinago gallinago* (Средна бекарина)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 25 – 27 см. Размах на крилата: 44 – 47 см. От основата на клюна през челото и темето към тила минават две широки чернокафяви ивици. Успоредно на тях през окото, а по-надолу и през бузата и ухото подобни ивици. Комбинацията от много дълъг клон, тесен бял заден ръб на второстепенните махови пера и бледа, немаркирана централна зона до подкрилието са диагностични белези за средната бекарина (но някои имат по-тъмно подкрилие). Придържа се близо до крайбрежната растителност, сондирайки с мушкащи движения на дългия си клон (Beaman, Madge, 1998; Message, Taylor, 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ, много рядко гнездящ вид птица (Ivanov et al., 2014; Антонов, Делов, 2007; Нанкинов и др., 1997). Холарктичен вид, широко разпространен в

Америка, Евразия и Африка. Размножава се в блата, заблатени брегове на езера, басейни и реки, влажни ливади, блата от острица и солени блата. Извън размножителния период обикновено заема подобни местообитания, с по-широко използване на създадени от човека местообитания, напр. канализационни съоръжения и оризови полета, горните течения на лиманите и крайбрежните ливади, а също и наводнени земеделски земи, канавки и др. (Beaman, Madge, 1998; BirdLife International, 2019; Нанкинов и др., 1997). През май-юни 1997–1998 г. сигурно гнездене на 2–3 двойки е установено в Драгоманското блато (Антонов и съавт., 2011). По време на миграции и зимуване – най-разнообразни влажни зони, предимно по Черноморското крайбрежие и Южна България (Антонов, Делов, 2007).

Характерно местообитание

Различни видове блата. Предпочита равнинните, но заселва удобни биотопи до 2000 м. надм. в. Обитава също влажни ливади, старйци на реки, речни разливи, рибарници, оризища, канали с тинесто дъно, плитки езера, залети редки гори, овощни градини, а също по-малки и временни водоеми и обработваеми площи (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Хранителният му спектър включва ларви на насекоми (10–80%), и имаго, земни червеи, малки ракообразни, малки охлюви и паяци; растителни влакна и семена. Установено е, че 63,1 % от обема на храната са растителните остатъци (57,7% вегетативни части и 5,4% семена), а 21,7% – животинските (повече бръмбари, двукрили, водни кончета, дребни ракообразни, миди, охлюви, дъждовни червеи). Храни се чрез вертикално и ритмично сондиране в субстрата, често без изваждане на клюна от почвата. Обикновено се храни в малки групи (BirdLife International 2019, Нанкинов и др. 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През зимата е с ниска численост, предимно в Южна България и по Черноморското крайбрежие в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро; язовир Овчарица, язовир Пясъчник (Dimitrov et al. 2005; Костадинова и Граматиков, 2007; Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложения 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2015). SPEC 3 категория (BirdLife International 2017). Включен в Червената книга на България в категория критично застрашен (CR).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценя на 2 – 12 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2007 – 2018) в популацията е неизвестна както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценя на 1000 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2007 – 2018) за популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценя на 100 – 400 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна.

Посочени са следните заплахи и влияния: F05, F26, F08, K02, K04.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната **мигриращата** популация се оценява на 7-50 индивида, което е 7 – 12,5 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина по време на миграция се концентрира по мочурливите ливади в близост до с. Обнова (100-117 инд.) (Шурулинков и др., 2005). Данни за миграционната численост на вида има само за Бургаските влажни зони (Dimitrov et al., 2005). Видът основно мигрира по Черноморското крайбрежие и Южна България, ето защо смятаме, че максималната стойност от 50 индивида за зоната е завишена, още повече, че понастоящем рибарниците са пресушени и само пролетно време или при по-влажни години могат да се образуват локви, които да привлекат вида.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 7 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 154 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при по-влажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват, а вероятно и в крайбрежните части на зоната.	Поддържане на местообитанието

6. Необходимост от промени в СФД

Оценката на популацията в зоната е 7-12,5% от националната и това отговаря на оценка В за популацията, но в СФД е посочена оценка С. Необходима е актуализация. Също така предлагаме максималната численост да бъде намалена на 20 инд.

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A153	<i>Gallinago gallinago</i>			c	7	20	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A154 *Gallinago media* (Голяма бекасина)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 27 – 29 см. Размах на крилата: 47 – 50 см. Едър бекас, с карирани малки покривни пера; тъмен централен панел на крилото, ограден с бели ивици. Гърдите и хълбоците са райрани по-интензивно, отколкото при други бекаси, а райетата често се простират до корема. Диагностични бели външни опашни пера. Клюнът тъмнокафяв, с жълтеникав или зеленикаво-кафява основа; пропорционално по-къс от клюна при средната бекасина, често с лек ъгъл надолу по средата на надклюнието. Ирисът тъмно кафяв. Краката бледо сивкаво-зелени или мътно кафяво-жълти (Beaman, Madge, 1998; Nauman, 1986; Message, Taylor, 2005).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид птица (Ivanov et al., 2014, Нанкинов и др., 1997). Палеарктичен вид. Разпространен в Евразия от Норвегия на изток до долината на р. Енисей. Размножава се в тревисти блата и влажни пасища, често заобиколени от храсти или гори; на места дори в доста сухи гори. По време на миграция предпочита влажни полета с ниска трева и панини, крайнини на мочурища, ливади, блата с острица (Beaman, Madge, 1998; BirdLife International, 2019; Нанкинов и др., 1997). В края на XIX и началото на XX в. наблюдаван през гнездовия период по някои дунавски острови, при Свищов, до София, както и до Ловеч, обаче липсват конкретни данни за размножаване (Нанкинов и др., 1997; Янков и съавт., 2007). По време на миграции и зимуване – разнообразни влажни зони.

Характерно местообитание

Предимно стари блата, обрасли с водна растителност, храсти и редки дървета. При миграция се спира по мокри ливади, мочурища, рибарници, старици на реки, тинести канали, плитки езера, овощни градини, полета (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3130, 3140, 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации 6440, съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Хранителният му спектър се състои от различни видове насекоми и техните ларви: бръмбари, ципокрили, двукрили, пеперуди, правокрили, а също паяци, дребни миди и охлюви, дъждовни червеи, тревни коренчета и семена от блатни растения (BirdLife International 2019, Нанкинов и др. 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С ниска численост по време на миграция, наблюдаван в Южна България, по Дунавското и Черноморското крайбрежие – Атанасовско езеро, Шабленско езеро; рибарници Хаджи Димитрово, комплекс Калимок, рибарници Пловдив (Dimitrov et al. 2005; Костадинова, Граматиков 2007). Рядък зимуващ вид, регистриран само няколко пъти през периода 1977 – 2001 около р. Дунав и изкуствени водоеми в страната (Michev, Profirov, 2003).

Включен в Приложения 1 на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Почти застрашен NT (Near Threatened), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2015). SPEC 1 категория (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценя на 1 – 10 индивида. Краткосрочната тенденция

(за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: F05, F26.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД мигриращата популация на вида се оценява на **0-1 индивид**, което е 0 – 10 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина е установена еднократно в мочурливите ливади в близост до с. Обнова (2 инд.) (Шурулинков и др., 2005). С ниска численост по време на миграция, наблюдаван в Южна България, по Дунавското и Черноморското крайбрежие – Атанасовско езеро, Шабленско езеро; рибарници Хаджи Димитрово, комплекс Калимок, рибарници Пловдив (Dimitrov et al. 2005; Костадинова, Граматиков 2007).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 154 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при повлажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват, а вероятно и в крайбрежните части на зоната.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 154 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A156 *Limosa limosa* (Черноопашат крайбрежен бекас)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 40 – 44 см. Размах на крилата: 70 – 82 см. Едър, дългокрак бекас с дълъг, прав клюн. Отличава се във всички оперения от пъстроопашатия бекас по бялата лента по дължината на горното крило и черната опашка; тези характеристики, обаче, са лесно видими само по време на полет (или при разтягане на крилото). Други

отличителни белези са относително по-дългите крака (особено пиццала) и почти правият (а не леко извит) клон, в основата оранжев, към върха тъмнокафяв (Beaman, Madge, 1998; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Палеарктичен вид с разкъсан ареал. Размножава се от април до средата на юни в рехави, полуколонииални групи. Птиците, които не се размножават, остават на ята, често в близост до гнездовите колонии (BirdLife International, 2021). Среща се през цялата година по влажните зони на Черноморието, край р. Дунав, в Дунавската равнина и Добруджа, в Софийско, Подбалканските полета, Горнотракийската низина и долините на реките Струма и Места (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Размножава се в низинни оводнени ливади, тревисти блата и влажни пасища. В извън размножителния сезон предпочита приливни кални площи, сладководни или бракични езера и блата и наводнени пасища, рибарници, крайбрежия на язовири, ливади, разливи на реки (Beaman, Madge 1998; Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Събира храната си в плитките водни участъци (като често потапя във водата и главата, и шията), в тинята или по повърхността на земята. През лятото се хранят и по ливади, пасища, степни участъци и обработваеми полета. Хранят се с рачета, дребни миди, охлюви, червеи, водни насекоми и техните ларви, а също така наземни твърдокрили, скакалци, гъсеници на пеперуди, луковици и семена на растения (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция и зимуване, от средата на февруари до май и от август до началото на ноември, по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро; по Дунавското крайбрежие и около водоеми: рибарници Мечка, комплекс Калимок, язовир Пясъчник, рибарници Челопечене (Dimitrov et al., 2005; Костадинова, Граматиков 2007; Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложения 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Почти застрашен NT (Near Threatened), за територията на континентална Европа – VU (Vulnerable) (BirdLife International, 2015). SPEC 1 категория (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценя на 0 – 15 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2000 – 2018) за популацията е намаляваща, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е намаляваща.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценя на 250 – 2700 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна.

Посочени са следните заплахи и влияния: J02, F08, F26.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД мигриращата популация на вида се оценява на **19 - 34 индивида**, което е 1,2 – 7,6 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина е установен само два пъти при с. Обнова с численост 1-13 инд. (Шуруликов и др., 2005). По време на миграция се среща в различни влажни зони по Черноморското и Дунавското крайбрежие (Нанкинов и др., 1997). Поради факта, че рибарниците са пресъхнали и не се стопанисват като такива и вода се задържа само в каналите, смятаме, че мигриращата численост от 19 - 34 инд. е завишена, но са необходими допълнителни изследвания.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 19 инд.	Целевата стойност е определена от СФД, смятаме, че мигриращата численост от 19 - 34 инд. е силно завишена. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец. Необходимо е възстановяване и оводняване на част от рибарниците.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 154 ha.	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при повлажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват, а вероятно и в крайбрежните части на зоната.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 154 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A768 *Numenius arquata* (Голям свирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50 – 60 см. Размах на крилата: 80–100 см. Най-едрият от свирците. Петнистото му и набраздено кафеникаво оперение и много дълъг извит надолу клон понякога могат да бъдат сбърквани само с малкия свирец или с по-редкия тънкоклон свирец. Надочната ивица е неясна, но има тъмно петно пред окото; перата на

горната част на тялото са черно-кафяви, с неравни прорези и ресни. Гърдите, шията и горната част на хълбоците са жълто-бежови, с ясно очертани ивици, V-образни по хълбоците; останалите долни части са бели. Храни се поединично по приливни площи или прилежащи земеделски земи, енергично сондирайки на дълбочина с дългия си клон или кълвейки от повърхността на земята и калта (Beaman, Madge, 1998; Message, Taylor, 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Палеарктичен вид, разпространен в Евразия от Британските острови на изток до Североизточен Китай. Повечето популации от този вид са напълно мигриращи и се размножават от април до август в единични териториални двойки, като понякога също образуват малки колонии. След размножаване възрастните се събират по крайбрежията (от юли нататък) за линеене, преди да мигрират на юг към местата за зимуване между юли и ноември (BirdLife International, 2017, Нанкинов и др., 1997). Среща се по Черноморското и Дунавското крайбрежие.

Характерно местообитание

Блата, езера и плитки крайбрежни участъци на реки, богати на храна и обрасли с рядка трева. Предпочита също така различни типове водоеми, разположени на открити места. Среща се и край морските заливи (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Разнообразно – насекоми и техните ларви, паяци, червеи, рачета, дребни миди, попови лъжички и малки жаби, а през есента плодчета и семена на растения (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро и по Дунавското крайбрежие по време на миграция, пролет – от февруари до май, и есен – от август до ноември (Dimitrov et al., 2005; Костадинова, Граматиков, 2007; Нанкинов и др., 1997) и по време на зимуване (Michev, Profirov, 2003).

Включен в Приложения 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Почти застрашен NT (Near Threatened), за територията на континентална Европа – VU (Vulnerable). SPEC 1 категория (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценява на 10 – 180 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2000 – 2018 г.) за популацията е намаляваща, дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е намаляваща.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 100 – 300 индивида. Краткосрочната тенденция (за последните 12 г.) на популацията е неизвестна, както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна.

Посочени са следните заплахи и влияния: J02, F02 и F26.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата популация** на вида се оценява на **0 - 1 индивид**, което е 0,3 – 1 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Рядък мигриращ вид. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина е установен само веднъж по време на пролетната миграция при с. Обнова с численост 1 инд. (Шуруликов и др., 2005). По време на миграция се среща в различни влажни зони по Черноморското и Дунавското крайбрежие (Нанкинов и др., 1997). Най-вероятно при по-влажни години, когато пресушените рибарници се преовлажняват и/или оводняват могат да се създадат условия за хранене на вида по време на миграция в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец. Необходимо е възстановяване и оводняване на част от рибарниците.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 154 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при по-влажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 154 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A161 *Tringa erythropus* (Голям червеноног водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 29 – 32 см. Размах на крилата: 61 – 67 см. Елегантен, средно голям водобегач. През брачния период с тъмно оперение на тялото, напръскано с бели точки, с контрастно бяло надопашие. През зимата отгоре сивокафяв, отдолу светъл. Краката високи, червени. Клюнът дълъг, прав в основата червен, към върха черен (Beaman, Madge, 1998; Message, Taylor, 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Сибирски вид. Разпространен в Евразия от Скандинавския полуостров на изток до п-ов Чукотка. В Европа мъти в северните части на Норвегия, Швеция, Финландия и Русия. Видът се размножава в разпръснати двойки, често срещани поотделно, въпреки че не рядко се образуват групи до 20 и по изключение над 100 (BirdLife International, 2016). Среща се

по време на миграция из водоемите по Черноморието и най-вече в Атанасовско езеро (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Сладководни и соленоводни езера, блата, крайбрежия на реки, залети разредени гори и сечища, влажни ливади, морски крайбрежия (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Събира храната си в плитките водни участъци, в тинята и рядко по повърхността на земята. Предпочита главно водни насекоми и техните ларви (особено плуващи бръмбари и полутвъдокрили), сухоземни летящи насекоми, малки ракообразни, мекотели, многочетинести червеи и малки риби и земноводни до 6-7 см дължина (BirdLife International, 2016; Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция и по-рядко по време на зимуване по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al., 2005, Michev, Profirov, 2003, Костадинова, Граматиков, 2007, Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложения 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2015). SPEC 3 категория (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценя на 100 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018 г.) в популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: K02, F05, F26.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата популация** на вида се оценява на **3 - 18 индивида**, което е 0,9 – 3 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина не е установяван (Шурулинков и др., 2005). Най-многочислени (стотици индивида) са концентрациите по Черноморското крайбрежие, и то най-вече в Атанасовското езеро (Нанкинов и др., 1997). Смятаме, че стойностите за мигриращата численост в зоната са завишени, защото вида основно мигрира по Черноморското крайбрежие и защото рибарниците понастоящем не предоставят подходящи условия. Най-вероятно при по-влажни години, когато пресушените рибарници се преовлажняват и/или оводняват могат да се създадат условия за хранене на вида по време на миграция в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец. Необходимо е възстановяване и оводняване на част от рибарниците.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 277 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10), N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при повлажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 277 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“ Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A162 *Tringa totanus* (Малък червеноног водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 27 – 31 см. Размах на крилата: 51 – 60 см. Перата по темето, тила, врата, горната част на гърба и надкрилията сивокафяви с тъмнокафяви петна и светли кантове. Долната част на гърба бяла. Кръстът и надопашиято бели, понякога с дребни петна и напречни кафеникави препаски. Опашните пера бели с черни напречни ивици. Перата на плещите кафяви с тесни напречни черни петна. Страните на главата, гърлото, шията, гушата, гърдите и коремът бели, изпъстрени с многобройни кафявосиви петна и резки. Клюнът червен, към върха черен. Краката оранжевочервени. Ирисът кафяв (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Палеарктичен вид с обширен гнездови ареал и изолирани находища в Европа, Азия и Северна Африка. Гнезди в трапчинки всред туфи от тревиста растителност, поединично, или в близост или в колонииите на други дъждосвирцови птици (Димитров, Далакчиева, 2011). Среца се по време на миграция особено по Черноморието, а също в долините на големите реки (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Крайбрежни бракични, солени и сладководни лагуни, морски заливи, пясъчни коси и плитководия, блата, мочурища, влажни ливади и сезонно заливаеми селскостопански земи, утайници, рибарници, поливни площи и канали, речни брегове (Димитров, Далакчиева, 2011). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160,

3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се основно с дребни водни безгръбначни (*Hydrobia*, *Corophium* и др.), различни видове насекоми и техните ларви и сухоземни червеи; рачета, дребни миди и охлюви (Димитров, Далакчиева, 2011; Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция и по-рядко по време на зимуване по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al., 2005; Mischev, Profirov, 2003; Костадинова, Граматиков, 2007; Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложения 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа (BirdLife International, 2015). SPEC 2 категория (BirdLife International, 2017). Включен в Червената книга на България в категория критично застрашен (CR).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 20 – 45 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2000 – 2018) за популацията е намаляваща, дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: J02, K03, J03.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 1000 – 3000 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: K02, F05, F26.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценява на 5 – 25 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 1999 – 2018) за популацията е намаляваща, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: K03, J03.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на **1 - 3 индивида**, което е 0,1 % от националната **мигрираща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина е малочислен мигрант, като по време на пролетния прелет е наблюдаван при с. Обнова (10 инд.), а по време на есенната миграция са установени 3 инд. при язовир Горни Дъбник (Шурулинов и др., 2005). Най-многочислени са концентрациите по Черноморското крайбрежие и по долините на големите реки (Нанкинов и др., 1997). Най-вероятно при по-влажни години, когато пресушените рибарници се преовлажняват и/или оводняват могат да се създадат условия за хранене на вида по време на миграция в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 277 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10), N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при по-влажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 277 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“ Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A163 *Tringa stagnatilis* (Малък зеленоног водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 22 – 25 см. Размах на крилата: 55 – 59 см. Като цяло, външният вид е с преобладаващо сиво-кафяво и бяло. Темето, тилът, вратът и горната страна на гърба кафявосиви. Кръстът бял. Надопашието бяло със сивокафяви петна или напречни препаски. Първостепенните махови пера чернокафяви. Големите надкрилия и перата на плещите с напречни черни ивици. Клюнът черен, в основата зеленикав. Краката маслинозелени с жълтеникав оттенък. Ирисът тъмнокафяв. Зимно оперение – горната страна на тялото пепелявосива без тъмни петна. Челото, страните на главата, шията отпред, гушата, гърдите, коремът и подопашието бели (Beaman, Madge, 1998; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен вид (Ivanov et al., 2014). Палеарктичен вид. Разпространен от Централна Европа до Далечния Изток. Обикновено гнезди по отделно или в рехави колонии с двойки, разположени на по-малко от 10 м една от друга (BirdLife International, 2016). Среща се по време на миграция из водоемите по Черноморието и най-вече в Атанасовско езеро (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Плитки водоеми (езера, блата, речни разливи, делти на реки, рибарници), тресавища, влажни ливади. По време на миграцията спира и на локви по пътищата. Извън размножителния сезон видът обикновено се среща по ръбовете на вътрешните сладководни и соленоводни влажни зони, като оризови полета, блата, солници, солени блата, канализационни съоръжения и блатисти брегове на езера, и въпреки че се среща рядко на открито крайбрежие, от време на време може да се намери на устия, лагуни и приливни зони (BirdLife International, 2016; Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150,

1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Събира храната си във водата, а също в тинята и по растенията. Различни водни насекоми и техните ларви, рядко наземни насекоми, ракообразни, мекотели (дребни миди и охлюви) и малки риби (BirdLife International, 2016, Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al., 2005, Костадинова, Граматиков, 2007, Нанкинов и др., 1997).

Не е включен в Директивата за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2015). Няма SPEC категория (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 100 – 1000 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018 г.) в популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: J02, K02, F05, F08, F26.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **видът присъства** (категория Р) в защитената зона по време на миграция и не е посочена численост (DD). Оценката на популацията е „С“, Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната. Среща се по време на миграция из водоемите по Черноморието и най-вече в Атанасовско езеро (Нанкинов и др., 1997). В Дунавската равнина е установен само по време на пролетния прелет при с. Обнова (7 инд.) (Шуруликов и др., 2005). Видът е с категория „Р“ и липсват данни за неговата численост в зоната (DD data quality). Това означава, че зоната не е от значение за мигриращата популация на вида и поради това **предлагаме да отпадне от стандартния формуляр и/или да не се разработват специфични цели за вида в зоната.**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД не е посочена миграционна численост. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 277 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10), N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при по-влажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 277 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за *A164 Tringa nebularia* (Голям зеленоног водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 30 – 34 см. Размах на крилата: 68 – 70 см. Сравнително едър водобегач. Темето, тилът, вратът, страните на главата, шията и гушата бели с кафяво-черни резки. Перата по горната част на гърба и плещите черни с кафяво-сиви кантове. Долната част на гърба и кръстът бели. Надопашието бяло със сивокафяви точки и напетнени пъстрини. Първостепенните махови пера чернокафяви. Средата на гърдите, коремът и подопашието бели. Клюнът леко извит нагоре, в основата зелен, към върха черен. Краката зелени. Възрастните птици в зимно оперение - чернокафявите участъци на брачното оперение стават сиви или сиво-кафеникави, така че птиците отгоре изглеждат много по-светли. Долната част на тялото бяла, само по страните на гушата с бледи щрихи (Beaman, Madge, 1998; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Сибирски вид. Гнезди от Британските острови на изток до п-ов Камчатка. Този вид се размножава в бореалната горска зона в блатисти горски сечища, тресавища, открити блата и еутрофни езера с мъртва и разлагаща се растителност по бреговете (BirdLife International, 2015). По време на миграция се среща край водоемите из цялата страна, на малки ята и поединично. Почесто е отбелязван на Черноморското крайбрежие, в Софийско, край р. Дунав, в Северна България, Горнотракийската низина, по долините на реките в Южна България (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Различни типове блата, плитки езера и крайбрежия на реки, обрасли с трева и редки храсти, залети разредени гори и сечища, пясъчливи, каменисти и заблатени морски брегове, влажни ливади и пасища. При миграция този вид се среща на наводнени вътрешни ливади, пресъхнали езера, пясъчни ивици и блата (BirdLife International, 2016; Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Предимно край брега и в плитчините. Събира рачета, дребни миди, охлюви, най-вече различни видове насекоми и техните ларви: бръмбари (бегачи, плавачи, водолубчета, листоноги, листояди), ципокрили (мравки), полутвърдокрили, водни кончета; по-рядко

рибки и попови лъжички и понякога гризачи (BirdLife International 2016; Нанкинов и др. 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция главно по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al., 2005, Костадинова, Граматиков 2007, Нанкинов и др. 1997).

Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International 2015). Няма SPEC категория (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 50 – 200 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018 г.) в популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: J02, K02, F05, F26.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на **2 - 16 индивида**, което е 4 - 8 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина се среща редовно по време на миграция, като е наблюдаван при с. Обнова и с. Българене, най-често на групи по 3 - 5 инд. (Шуруликов и др., 2005). По време на миграция се среща край водоемите из цялата страна, на малки ята и поединично. По-често е отбелязван на Черноморското крайбрежие, в Софийско, край р. Дунав, в Северна България, Горнотракийската низина, по долините на реките в Южна България (Нанкинов и др., 1997). Най-вероятно при по-влажни години, когато пресушените рибарници се преовлажняват и/или оводняват могат да се създадат условия за хранене на вида по време на миграция в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 277 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10), N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при по-влажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 277 ha.

6. Необходимост от промени в СФД

По отношение на концентриращата се популация по време на миграция следва да се промени оценката за популацията от „С“ на „В“, тъй като популацията в зоната е 4 - 8 % от националната мигрираща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A164	<i>Tringa nebularia</i>			c	2	16	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A165 *Tringa ochropus* (Голям горски водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 21 – 24 см. Размах на крилата: 57 – 61 см. Дребен водобегач със сравнително къси, сивкаво-зелени крака, които изглеждат тъмни на разстояние. Най-тъмният вид от рода; горните части имат почти маслинено-кафяв отенък и множество малки бели петна. Къса първична проекция; крилата изпъкват точно зад върха на опашката. Прилича на малкия горски водобегач (*Tringa glareola*), но се отличава от него по чисто бялото надопашие, почти черния гръб и прибраните при полет крака (Beaman, Madge, 1998; Message, Taylor, 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящ, прелетен и зимуващ вид. Палеарктичен вид. Пролетния прелет е от първите дни на март до началото на май, есенният – от началото на август до края на ноември. По време на миграция прекосява цялата страна като във влажните местообитания се задържат по няколко десетки индивида. Среща се главно по реките Дунав, Искър, Вит, Осъм, Бели Лом и Черноморското крайбрежие (Ivanov et al., 2014; Шурулинков, 2015).

Характерно местообитание

Плитки крайбрежия на реки и стоящи водоеми, влажни ливади и пасища в близост до микроязовири. Заблатени гори и горски участъци близо до водоеми, обрали с дървета и храсти брегове на езера, блата, реки, канали, край мочурища и ливади. Обитава по-често край бавно течащи водоеми със спокойна водна повърхност. Избягва бързо течащите реки (Нанкинов и др., 1997; Шурулинков, 2015). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с различни водни и околноводни безгръбначни – червеи, дребни охлюви и миди, плодчета и много насекоми и техните ларви: бръмбари (бегачи, водолюбчета, хоботници), ципокрили (мравки), полутвърдокрили, пеперуди, двукрили (дългоножки, комари), водни кончета, а също паяци и риби, както и растителни фрагменти (BirdLife International, 2016, Нанкинов и др., 1997, Шуруликов, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен гнездящ вид покрай реки и потоци както в равнинните, така и в планинските части на страната. Отбелязван в Тракийската низина (по реките Тополница и Марица), в Западните Родопи, по поречията на реките Струма, Искър, Тунджа, в Софийското поле, в Добруджа, в Източна Стара планина, до Мандренското езеро. След 1950 г. са установени редица нови находища – в Добруджа, в Тракийската низина, по р. Струма, по Черноморското крайбрежие (до Балтата; до Шабленското езеро; до Несебър; в Атанасовското езеро), в Западна Стара планина, покрай р. Дунав (в Никополско; до с. Басарбово, Русенско, в рибарниците Калимок), в Розовата долина, в Дунавската равнина, в Източна Стара планина, в Софийското поле (Митев, Димитров, 2007). Съгласно Червена книга на България, в повечето от старите гнездови находища не е потвърден през периода 2001 - 2011 г. и се среща главно по реките Дунав, Искър, Вит, Осъм, Бели Лом и Черноморското крайбрежие, с епизодично гнездене на отделни двойки в средните течения на реки, край язовири и рибарници (Шуруликов, 2015). По време на миграция и зимуване се среща по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al., 2005; Michev, Profirov, 2003; Костадинова, Граматиков, 2007; Нанкинов и др., 1997).

Не е включен в Директивата за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2015). Няма SPEC категория (BirdLife International, 2017). Включен е в Червената книга на България в категория застрашен вид (EN).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 40 – 90 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2000 – 2018) за популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценява на 50 – 150 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 1999 – 2018) за популацията е флукутираща, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е флукутираща.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 100 – 500 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: K02, K04, F05, F26.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата популация** на вида се оценява на 2 - 13 индивида, което е 2 - 2.6 % от националната миграционна популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина горския водобегач се среща с почти еднаква численост през цялата година. Максимална численост е установена на 12. 07. 2000 г. край р. Дунав между Белене и Никопол – 30 екз. (Шурулинков и др., 2005). По време на миграция и зимуване се среща по-често по Черноморското крайбрежие.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 277 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10), N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при повлажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 277 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗBG0002006 „Рибарници Орсоя“

По отношение на концентриращата се популация по време на миграция следва да се промени оценката за популацията от „С“ на „В“, тъй като популацията в зоната е 2 – 2,6 % от националната мигрираща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qu al.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Co n.	Iso.	Glo .
B	A165	<i>Tringa ochropus</i>			c	2	13	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A166 *Tringa glareola* (Малък горски водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20 - 22,5 см. Размах на крилата: 34 - 42,5 см. Има малки възрастови различия. Възрастните отгоре са тъмносиви с бели петна и точки, а отдолу — белезникави. Младите са по-светли. Отличава се от големия горски водобегач по дългите крака, които при полет стърчат зад опашката.

Характер на пребиваване в страната

Мигрираща, летуваща, рядко зимуваща, възможно и гнездяща птица. Пролетната миграция започва от началото на март до май, а есенната – от август до ноември. Гнезди на отделни двойки или на малки колонии (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Заблатени гори и горски участъци близо до водоеми, обрасли с дървета и храсти брегове на езера, блата, реки, канали, край мочурища и ливади. Обитава по-често край бавно течащи водоеми със спокойна водна повърхност. Избягва бързотечащите реки. Подходящи местообитания вероятно са 3260 и 6440 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с червеи, дребни охлюви и миди, плодчета и много насекоми и техните ларви: бръмбари (бегачи, водолюбчета, хоботници), ципокрили (мравки), полутвърдокрили, пеперуди, двукрили (дългоножки, комари), водни кончета, паяци. В стомасите на птици са намирани остатъци от *Coleoptera* (*Hydrophilidae*, *Carabidae*), *Mollusca*.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се през цялата година в подходящи биотопи върху територията на страната, по-често при сезонните прелети. Вероятно гнезди край Дунава. През размножителния период е отбелязван край водоемите на Софийско (Негован, Петърч, Костенец), Плевенско, Добричко, по Черноморското крайбрежие (езерата Дуранкулашко, Шабла, Поморийско, Атанасовско, Бургаско, Мандренско и до Несебър), при Харманли и Свиленград. Зимуващи птици са регистрирани до Тетевен и на рибарници до с. Триводици, Пловдивско (Нанкинов и др., 1997; Янков, ред., 2007).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 3. Не е включен в Червената книга.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), **мигриращата национална популация е оценена на 200-700 индивида**. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: *F26; F05; K02*.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната мигриращата популация се оценява на **7 - 51 индивида**, което е 3,5 – 7 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. Данни за миграционната численост на вида има само за Бургаските влажни зони. През месец май там се наблюдават най-високите пролетни миграционни числености – 465 инд., като най-много птици са установени в Поморийското езеро (Dimitrov et al., 2005). Видът основно мигрира по Черноморското крайбрежие, ето защо смятаме, че максималната стойност от 51 индивида за зоната е завишена.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 7 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 277 ha	Изчислена на база процентно участие на местообитание „Влажни ливади“ (N10), N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) и речно крайбрежие изчислено чрез GoogleMap. Вида може да бъде наблюдаван в зоната при по-влажни години и през пролетта, когато пресушените рибарници се овлажняват.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 277 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“ Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A168 *Actitis hypoleucos* (Късокрил кюкавец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 19,5 - 22 см. Размах на крилата: 29,5 - 37 см. Най-лесно се разпознава по поведението и по положението на тялото: често движи опашката си нагоре-надолу и тялото му е разположено хоризонтално. Възрастните през размножителния период отгоре са тъмнокафяви; гърдите и шията отстрани са светлокафяви, а останалата долна част на тялото е бяла. С характерен полет – съчетания на махания на крилето и планиране. Лети ниско над водата. При полет се забелязва бялата ивица върху крилето (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянна, гнездяща, мигрираща и рядко зимуваща птица за страната. Има едно поколение годишно през периода април-юли. Пролетната миграция е през март-април, а есенната – през август-септември. Обикновено се среща на двойки, а при миграция поединично, на двойки или малки ята (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди покрай пясъчни и каменисти брегове на реки и потоци, течащи води, обикновено в средните и горните им течения и в участъци с богата и гъста крайбрежна растителност, близка до алувиални и много влажни гори и храсталаци или сред широколистни листопадни гори, по-рядко сред смесени гори и иглолистни гори, понякога се среща около сладководни басейни с растителност (Янков, ред., 2007).

Видът предпочита да гнезди далече от селища и е по-изобилен в средните участъци на реките, където бреговете се характеризират със смесица от крайбрежни горички и отворени чакълести или пясъчливи брегове. Гнездовата плътност на вида е от 1,77 дв./1 км речно течение (Lengyel, 1998). Някои от индивидите търсят храна в съседни на речните участъци тревисти местообитания, но не се отдалечават на повече от 100 м. (Yalden, 1986). Средното разстояние между гнездата е 131,4 м. (Elas, Meissner, 2019).

Подходящи местообитания вероятно са 3260 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Събира храна по земята, в тинята, под камъните и във водата. Различни видове насекоми и техните ларви (бръмбари, мухи), червеи, охлюви, миди, рачета, части от растения и изключително рядко дребна риба (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се повсеместно из цялата страна, по-рядко в източната ѝ част (Черноморското крайбрежие и прилежащите му райони, Добруджа и Югоизточна България). Среща се предимно по поречията на големите реки в равнините, но на места и в планините, включително в по-високите им части до 2000 м. надморска височина. През гнездовия период отбелязан край р. Дунав, в Стара планина, Подбалканските полета, Добруджа, по Черноморското крайбрежие, в Софийско, Горнотракийската низина, по долините на реките Струма и Места, Рила, Пирин и Родопите (Нанкинов и др., 1997).

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Не е включен в Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 3. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория слабо засегнат (LC).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), националната гнездяща популация на вида се оценява на 120-220 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е неизвестна. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна. Посочени са следните заплахи и влияния: J02.

Мигриращата национална популация е оценена на **200-400** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: K04.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД видът присъства (категория Р) в защитената зона по време на миграция и не е посочена численост (DD). Оценката на популацията е с оценка „С“, Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната. Среща в цялата страна, но не е многочислен, по-време на миграция - по поречията на големите реки поединично или на групи по 5-7 инд. (Нанкинов и др., 1997). В Дунавската равнина е установен само по време на пролетния прелет при яз. Горни Дъбник (1 инд.) (Шуруликов и др., 2005). Видът е с категория „Р“ и липсват данни за неговата численост в зоната (DD data quality).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	В СФД не е посочена миграционна численост. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			зоната.	численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за *A177 Larus minutus* (Малка чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 25 - 27 см. Размах на крилата: 75 - 80 см. Дребна чайка с относително къси и широки крила. Има сезонен и възрастов диморфизъм. Възрастните през зимата са сиво-бели с по-тъмни петна на главата; крилата отдолу са черни. През лятото главата е черна. Младите отгоре са сиво-кафяви с черно теме и черна ивица по крилата и опашката. Среща се предимно на групи, рядко поединично (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ, зимуващ и скитащ вид. Пролетната миграция е през март-април, а есенната – юни-август. Среща се предимно на малки групи, рядко поединично. Среща се предимно по Черноморското крайбрежие, където може да се наблюдава целогодишно, но най-вече по време на миграция (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езера и блата с растителност по периферията на водоеми, в частност – рибарници. През останалите сезони се среща по морски крайбрежия, в лагуни, стоящи пресни води и стоящи бракични води, както и навътре в сушата по язовири, долини на реки и техните разливи (Нанкинов и др., 1997; Янков, ред., 2007). Подходящи местообитания вероятно са 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с *Trichoptera*, *Arachnidae*, *Mollusca*, *Leander sp.*, *Gryllotalpa gryllotalpa* и дребни риби.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Наблюдаван през гнездовия период по Черноморското крайбрежие и поречието на р. Марица. По време на миграция е регистриран при яз. Пясъчник, около София, по долината на р. Струма и Дунавското крайбрежие (Янков, ред., 2007; Нанкинов и др., 1997).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Не е включен в Червената книга. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – NT (Near Threatened). Включен в SPEC 3 (BirdLife International, 2015).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), **зимуващата** популация на вида се оценява на 10-250 индивида. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са флукуиращи. Посочени са следните заплахи и влияния: D02; C03.

Мигриращата национална популация е оценена на 500-2400 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: D02; F26.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на **0 - 3 индивида**, което е 0.1 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В средна Дунавска равнина малката чайка е рядък и малочислен мигриращ и зимуващ вид; наблюдаван по време на есенната миграция на яз. Горни Дъбник с численост 1-14 инд. (Шурулинков и др., 2005). По-високи миграционни числености (173-1530 инд.) са отчетени в Бургаските влажни зони (Dimitrov et al., 2005). **Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Малката чайка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 3 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 1 инд. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A179 *Larus ridibundus* (Речна чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 34 - 37 см. Размах на крилата: 100 - 110 см. Има сезонен и възрастов диморфизъм. Възрастните през размножителния период наподобяват тези на

малката черноглава чайка, но темето е бяло и първостепенните махови пера отдолу са черни. Клюнът и краката червени. Възрастните през есенно-зимния период имат изцяло бяла глава с малко тъмно петно зад окото. Клюнът с черен или с кафяв връх. Краката забележимо по-светли. Младите имат пъстро кафяво-сиво оперение, отдолу бели. Клюнът жълтеникав или оранжево-жълт с черен връх. Краката жълтеникави или охристи. Опашката бяла с тясна черна ивица на върха.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, преминаващ и зимуващ вид. Гнезди в самостоятелни или смесени колонии. Малките се излюпват в края на май и началото на юни. След края на гнездовия период младите и възрастните птици скитат на големи ята. По време на миграции и зимуване е една от най-често срещаните и многобройни видове чайки в ниските части на страната (Янков, ред., 2007; Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава предимно сладководни езера и блата, обрасли с тръстика и папур, но и с наличие на открита водна площ, покрита с плаваща растителност; разливи на реки. По време на миграция и зимуване се среща в разнообразни влажни зони както по морски крайбрежия, така и навътре в сушата. Разстоянието между гнездата е най-малко 1 - 1,5 м. Гнездата са разположени върху плаващи коренища на тръстика, листа от водна лилия (ез. Сребърна, Гарванското блато) и стърчащи от водата пънове (ПП „Персина“) (Нанкинов и др., 1997; Янков, ред., 2007). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, скариди, насекоми (*Carabidae*, *Staphylinidae*, *Tenebrionidae*, *Orthoptera* (*Gryllus* sp.)).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Епизодични гнездови находища е имало в Атанасовското езеро и при с. Черноморец, Бургаско. Относително постоянни гнездови находища има само по Дунавското крайбрежие – о. Белене, блатото при с. Гарван, Русенско и резервата „Сребърна“.

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN). Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **180-300** двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е флукуираща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: *J02*.

Мигриращата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на **1000 - 2000** индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е нарастваща. Посочени са следните заплахи и влияния: *C03*; *F26*.

Зимуващата популация е оценена на **2000 - 6500** индивида. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: *C03*; *D02*.

В Червената книга като вероятни заплахи са посочени промени на естествения воден режим в традиционни гнездови находища (ПП „Персина“, Гарванското блато, ез. Сребърна).

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на **20 - 400** индивида, което е 2 - 20 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на

вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина речната чайка е многочислен мигриращ вид (Шурулинков и др., 2005). Най-високи миграционни числености (4117 - 10 635 инд.) са отчетени в Бургаските влажни зони (Dimitrov et al., 2005). По време на миграции и зимуване е една от най-често срещаните и многобройни видове чайки в ниските части на страната (Янков, ред., 2007; Нанкинов и др., 1997). **Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Речната чайка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната). Поради тази причина смятаме, че максималната числеността е много завишена.**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 20 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Речната чайка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗBG0002006 „Рибарници Орсоя“

По отношение на концентриращата се популация по време на миграция следва да се промени оценката за популацията от „С“ на „В“, тъй като популацията в зоната е 2 - 20 % от националната мигрираща популация.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A179	<i>Larus ridibundus</i>			c	20	400	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A180 *Larus genei* (Дългоклюна чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 42 - 44 см. Размах на крилата: 100 - 110 см. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през лятото са със сиви крила с черни върхове; останалото оперение е бяло с розов оттенък по гърдите. През есенно-зимния период розовият оттенък липсва, а зад окото има тъмно петно. Клюнът и шията забележимо по-дълги, отколкото при другите видове чайки с подобни размери. Младите са със сиво-бяло оперение с черни върхове на първостепенните махови пера. От другите видове чайки се отличава по дългия клюн (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ, зимуващ и скитащ вид. Среща се поединично или на малки групи до 15-20 екземпляра, много рядко на големи ята. Пролетната миграция започва от март до началото на май, понякога и до края на май, а есенната – от средата на август до края на октомври. Южната половина на Черноморското крайбрежие представлява важно зимовище за птиците, докато във вътрешността на страната зимуват отделни екземпляри (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди в соленоводни или свръх солени водоеми, лагуни (по диги в солници със засолени терени с халофитна растителност), през гнездовия период се среща и около стоящи бракични води (Янков, ред., 2007). За гнезденето са необходими изолирани от хищни бозайници островчета, а за храненето – плитки води. През есенно-зимния период се среща по морски крайбрежия и прилежащи влажни зони (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 1150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се със скариди и риби.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като мигриращ, зимуващ и скитащ е установен по Черноморското крайбрежие. Гнезди в Атанасовско и Поморийско езеро, където остава през целия размножителен период, но не се размножава ежегодно и дори след пристъпване към гнездене не винаги успява да отгледа потомство. Отделни индивиди остават през размножителния период и в Дуранкулашкото езеро и Шабленската тузла, както и в блата по Дунавското крайбрежие. През есенно-зимния период е регистриран и в Софийско, около Пазарджик, Стара Загора и р. Арда (Янков, ред., 2007; Нанкинов и др., 1997).

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Не е включен в Червената книга. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), националната гнездяща популация се оценява на **0-6** двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е намаляваща.

Краткосрочната тенденция на гнездящата популация в рамките на Natura 2000 е флукутираща. Посочени са следните заплахи и влияния: E01; J02.

Мигриращата национална популация се оценява на **350-1200** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: D02; C03.

Зимуващата популация се оценява на **70-130** индивида. Краткосрочната популационна тенденция (2007-2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е неизвестна. Посочени са следните заплахи: K04.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата популация** на вида се оценява на **0-20** индивида, което е до 2-6 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина дългоклюната чайка не е отчетена по време на миграция (Шурулинков и др., 2005). Като мигриращ, зимуващ и скитащ е установен по Черноморското крайбрежие. Максималните миграционни числености (39-750 инд.) са отчетени в Бургаските влажни зони (Dimitrov et al., 2005).

Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Рибарниците са пресушени и не се поддържат като такива. Дългоклюната чайка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната). Освен това основно се среща по Черноморското крайбрежие.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 20 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

По отношение на концентриращата се популация по време на миграция следва да се промени оценката за популацията от „С“ на „В“, тъй като популацията в зоната е 2 - 6 % от националната мигрираща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A180	<i>Larus genei</i>			c		20	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A182 *Larus canus* (Чайка буревестница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 40 - 42 см. Размах на крилата: 110 - 130 см. Средно голяма чайка, забележимо по-дребна от сребрилата чайка, с по-къс и тънък клюн, по-къси крила и крака. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през есенно-зимния период са със сиви гръб и крила и черни ръбове на първостепенните махови пера с бели петна по върховете; темето и тилът са на петна, а през лятото цялата глава е бяла. Младите са пъстро-кафяви, като опашката е бяла с широка черна ивица накрая. От сребрилата чайка се отличава по големината и по зеленкавите крака и едноцветния клюн (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ и зимуващ вид. В Дунавската равнина се появява най-рано в началото на ноември и остава до март (Шурулинков и др., 2005).

Характерно местообитание

По време на размножителния период обитава реки и гористи брегове и блата във вътрешността на сушата. По време на миграции и зимата се среща предимно по морски крайбрежия и прилежащи водоеми (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 3130 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риби, ракообразни, мекотели и насекоми.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Установени само по време на миграции и през зимата, предимно по Дунавското и Черноморското крайбрежие (Нанкинов и др., 1997).

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Не е включен в Червената книга. Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), мигриращата национална популация се оценява на **50-600** индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: C03; J02.

Зимуващата популация се оценява на **70-1400** индивида. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са флукуиращи. Посочени са следните заплахи и влияния: C03; D02.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **0-1 индивид**, което е до 0,1-1 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро

(оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Чайката буревестница е и **мигрираща** за зоната. В СФД е посочена само като **присъстваща (категория Р)**, без да е дадена стойност за числеността на вида (DD – липсват данни). Оценката на популацията е с оценка „С“, Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Зимуващата популация

По време на Средно-зимното преброяване през 2019 г. видът е наблюдаван на 8 места по поречието на р. Дунав. Установени са общо 122 индивида, като най-източното наблюдение е било на точка източно от гр. Оряхово. През 2020 г. видът е установен само при Свищов с численост 1 индивид. Данните на Michev, Profirov (2003) показват, че чайката буревестница зимува основно по северното Черноморско крайбрежие (Дуранкулак, Каварна-Кранево) със средни числености от 931 инд. По поречието на р. Дунав, средно са установени 151 индивида. След 1996 г. се наблюдава увеличение на броя зимуващи индивиди в страната. В Дунавската равнина и по-скоро по поречието на р. Дунав е редовно зимуващ вид, като числеността му е по-висока при по-студени зими (Шурулинков и др., 2005). Няма текущи наблюдения на вида в СЗЗ „Рибарници Орсоя“, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната. В Дунавската равнина не е установен по време на миграция (Шурулинков и др., 2005). В Бургаските влажни зони е рядък мигрант (2-9 инд.) (Dimitrov et al., 2005). Видът е с категория „Р“ и липсват данни за неговата численост в зоната (DD data quality). Видът е основно зимуващ за страната. Всичко това ни дава основание да кажем, че зоната не е от значение за мигриращата популация на вида.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата зимуваща численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната не е посочена численост. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 1 инд. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
храна по време на миграция			Google earth. Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Чайката буревестница може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката.	защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A459 *Larus cachinnans* (Каспийска чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 60 см. Размах на крилата: 138 – 147 см. Трудно отличим от средиземноморската жълтонога чайка, с която доскоро бяха смятани за два подвида на един вид. Отличава се по по-дългите човка и крака, по-тъмните очи, черните петна на върха на крилата са по-малки, а бялото там – повече, при това както откъм тялото, така и откъм върха, краката са по-бледи, червеното петно на клюна е само върху долната получовка. Гърбът е сив, коремът и главата – бели. Младите са пъстро-кафяви и с възрастта постепенно придобиват оперението на възрастните.

Характер на пребиваване в страната

Каспийската чайка е гнездящ, преминаващ и зимуващ вид в България. В България гнезди поединично или на колонии до около 300 двойки. Гнездата са разположени по недостъпни отвесни брегове, малки островчета или скали по крайбрежието на Черно море. От края на миналия век гнезди и по покриви, комини, корнизи в черноморските градове (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Обитава скалисти морски крайбрежия и водоеми във вътрешността на страната, както и градове, разположени в близост до големи реки (Нанкинов и др., 1997). През зимата може да се срещне в разнородни влажни зони. Предпочитаните местообитания са 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, 3130, 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с разнообразни безгръбначни животни, риба, умрели животни и хранителни отпадъци, често се струпува около сметищата.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Каспийската чайка е доказана като гнездящ вид в България през 2014 и 2015 г. при улов на възрастни птици на покрива на сградата на Общинска администрация в гр. Русе (BUNARCO). Възможно е видът да гнезди и на други места в страната. Разпространението на вида е разпръснато и линейно групирано по Черноморското крайбрежие (където гнезди основно в крайморските селища) и донякъде по р. Дунав.

Включен е в Приложение 2 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на каспийската чайка според IUCN е LC (Least Concern).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуващата популация е оценена на 10 – 120 индивида. Краткосрочната тенденция на зимуващата популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също неизвестна. Не са посочени заплахи и въздействия.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **концентриращ се**, като популацията се оценява на **2 - 9 индивида**. Мигриращата популация на вида в страната не е оценявана, така че не може да се каже броят на индивидите в зоната какъв процент представляват от националната мигрираща популация.

4. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В средна Дунавска равнина е целогодишно срещан вид. Разпръснат е из почти всички възможни водоеми (Шурулинков и др., 2005). В Бургаските влажни зони е обикновен вид по време на пролетната и есенната миграция (Dimitrov et al., 2005). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. **Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба. Рибарниците са пресушени и не се поддържат като такива. Каспийската чайка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	В СФД за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 2-9 инд. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг. Понастоящем видът не се среща в зоната, тъй като липсват подходящи местообитания.	Възстановяване чрез оводняване на част от рибарниците. След възстановяване на местообитанието, да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за А190 *Sterna caspia* (Каспийска рибарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 47 - 54 см. Размах на крилата: 130 - 145 см. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през лятото отгоре са сиви, а отдолу — бели; горната част на главата е черна; клюнът е масивен, червен с черен връх. През зимата главата отгоре е изпъстрена с бели перца. Младите наподобяват възрастните в есенно-зимно оперение. От другите видове рибарки на Балканския полуостров се отличава по значително по-едрото тяло и масивния клюн (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ и скитащ вид. Гнезди в самостоятелни и смесени колонии с белочела рибарка. Есенната миграция протича от началото на август до ноември. Сроковете на пролетната миграция не са уточнени (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Среща се в разнообразни влажни зони както по Черноморското крайбрежие, така и във вътрешността на страната; от морското ниво до около 800 м. надморска височина. Подходящи местообитания вероятно са 1150, 3270 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни риби, водни безгръбначни и насекоми.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Наблюденията на вида в различни части на страната във всички случаи се отнасят за предимно есенни мигранти и скитащи полово незрели индивиди през размножителния период. По време на миграция се среща по разнообразни влажни зони в равнинните части на страната (Нанкинов и др., 1997).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Не е включен в Червената книга.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **мигриращата национална популация се оценява на 20-80 индивида**. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: *K04; J02*.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата популация на вида се оценява на 0 - 7 индивида**, което е до 9 - 35 % от националната мигрираща популация (оценка „А“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина каспийската рибарка не е отчетена по време на миграция (Шуруликов и др., 2005). В Бургаските влажни зони видът е рядък мигрант с максимална численост 10-23 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни.

Змийския остров, устието на р. Ропотамо, острови и блата на р. Дунав и някои от поголемите вътрешни реки (Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Гнезди в лагуни (по разделителни диги и изкуствени острови в солници), в растителност по периферията на водоеми, в стоящи пресни води, стоящи бракични води, по острови в течащи води. При устието на р. Ропотамо гнезди на малки скални острови в морето (Янков, ред., 2007). По течението на р. Дунав на пясъчни коси и малки острови. През годините, когато нивото на водата е високо и пясъчните коси и острови са наводнени, гнезди в ез. Сребърна и Персински блата (Shurulinkov et al., 2019). Средното разстояние между гнездата е 0,99 м. (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 1150 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риби, скариди, насекоми (*Odonata*, *Gerridae*, *Dytiscidae*).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение, по-групирано на места по Черноморското крайбрежие (главно Бургаски влажни зони) и покрай р. Дунав (по крайбрежни блата и острови, особено около о. Белене). С отделни гнездовища и по някои по-големи вътрешни реки – Марица, Арда, Струма, Огоста и др. Колониите по р. Дунав променят местоположението си поради непостоянството на гнездовия субстрат – пясъчните коси (Янков, ред. 2007).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN). Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **гнездящата** национална популация се оценява на **500 - 1500** двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са флукутиращи. Посочени са следните заплахи и влияния: *H01*; *J02*; *K03*.

Мигриращата национална популация се оценява на **3000 - 10000** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: *E01*; *H01*.

В Червената книга (2015) като заплахи са посочени наводняване на гнездовите колонии, унищожаване на мътилата и люпилата от градушки и наземни хищници. Безпокойство, отстрел, разрушаване или прекомерно обрастване на гнездовите находища, замърсяване с нефтопродукти.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на **10 - 10** индивида, което е 0,1 – 0,3 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина речната рибарка е рядък мигриращ вид (Шурулинков и др., 2005). В Бургаските влажни зони видът е обикновен мигрант с

максимална численост 597-640 инд. (Dimitrov et al., 2005). На 11.05.2021 г. наблюдавахме 1 инд. от вида да прелита над Дунав.

Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Рибарниците са пресушени и не се поддържат като такива. Речната рибарка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).

Посочените заплахи в Докладването по чл. 12 от 2019 г. не са валидни за вида в зоната: E01 Строителство и експлоатация на пътища, алеи, железопътни линии и свързана с тях инфраструктура и H01- Военни, паравоенни или полицейски учения и операции по суша. Понастоящем най-голямата заплаха за вида и причината да не се храни в зоната е K04 – Изменение на хидродинамичните характеристики, като в случая става въпрос за не поддържането на зоната като рибарници.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 10 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг. Изпълнението на целевата стойност ще зависи от водното ниво и басейните на бившите рибарници.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A196 *Chlidonias hybridus* (Белобуза рибарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 23 - 25 см. Размах на крилата: 74 - 78 см. Най-едрата рибарка от рода. Има възрастов и сезонен диморфизъм. Възрастните през лятото са сиви; челото, темето и тилът са черни, а крилата отдолу са бели; клонът е тъмночервен. През другите сезони челото е бяло, темето - изпъстрено с черни ивици, а тилът е черен. Младите са с петна по гърба, а главата е като на възрастните в зимно оперение; може трудно да се отличат от младите на черната и белокрилата рибарка по окраската на гърба и главата.

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Гнезди на малки колонии. Има едно поколение годишно през периода май-юни (Нанкинов и др., 1997). Гнезди основно по Дунавското крайбрежие и нередовно в рибарници в Северна България. Белобузата рибарка е най-многобройната рибарка гнездяща по поречието на р. Дунав в страната. Установена е да гнезди поне в седем места по Дунавското крайбрежие като най-многочислена е на остров Персин и в езеро Малък Преславец (Shugulinkov et al., 2019).

Характерно местообитание

Блата, мочурища, постоянни сладководни езера, рибарници, гъсто обрасли с надводна и околводна растителност. По време на миграция се среща и в соленоводни водоеми. Предпочита литоралната зона с дълбочина на водата от 1 до 2 м (Nesterenko, 2000). В резервата „Сребърна“ гнезди върху листа на водни лилии с плътност 25-40 двойки на около 40 м² (Kambourova, 2005). Най-малкото разстояние между гнездата е около 1 м (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни рибки, жаби и голям брой насекоми, които лови предимно над водата и в полет.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В миналото е гнездил в единични находища: Свищовско, Беленски острови, ез. Сребърна, възможно в Бургаските езера. Сега се среща предимно в големите крайдунавски водоеми. Количеството на размножаващите се птици силно варира през годините. По време на миграции се наблюдава в редица вътрешни водоеми и микроязовири, както и по Черноморското крайбрежие и край черноморските езера (Червена книга на Р България; Янков, ред., 2007).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория уязвим (VU). Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в Директивата за птиците (Приложение 1). Включен в SPEC 3.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **гнездящата** национална популация се оценява на 320-1680 двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са флукутиращи. Посочени са следните заплахи и влияния: H01; A09; F02; J02.

Мигриращата национална популация се оценява на 5000-10000 индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: F01; F03; F26.

В Червената книга (2015) като заплахи са посочени интензификация на сладководното рибовъдство, случайна смъртност при риболов с мрежи, природни бедствия.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и мигриращ. **Гнездящата** популация се оценява на **0 - 88 двойки**, което представлява 5-27 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е средно (оценка „С“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД **мигриращата** популация се оценява на **20 - 50 индивида**, което е 0,4 – 0,5 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Видът е гнездил в зоната през 2010 г., когато там са наблюдавани 10-15 дв. (Матеева и др., 2013). В ОВМ „Рибарници Орсоя“ са отчетени 8-30 дв. (Костадинова, Граматиков, отг. ред., 2007). Изследванията на Shurulinkov et al., (2019) за годините 2006, 2010-2013 и 2014 и 2018 г. не доказват гнезденето на вида в рибарници Орсоя. Белобузи рибарки бяха наблюдавани от нас на 11.05.2021 г. да прелитат над рибарниците. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Малки локви се образуват от снеготопенето и пролетните дъждове в северната част на басейните, но те бързо пресъхват или изтичат по естествен начин в северния отводнителен канал. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние. **Поради тази причина смятаме, че в зоната няма подходящи местообитания за гнездене на вида.**

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина белобузата рибарка е рядък мигриращ вид (Шурулинков и др., 2005). В Бургаските влажни зони видът е доста често срещан есенен мигрант с максимална численост 73 инд. през пролетта и 233 инд. през есента (Dimitrov et al., 2005). **Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Рибарниците са пресушени и не се поддържат като такива. Белобузата рибарка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).**

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи от наличието на воден стълб в басейните на зоната.	Поддържане на популацията в размер най-малко 1 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 20 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг. Изпълнението на целевата стойност ще зависи от водното ниво в басейните на бившите рибарници.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на СЗЗ. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на СЗЗ	Поддържане на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A197 *Chlidonias niger* (Черна рибарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 22 - 24см. Размах на крилата: 64 - 68 см. Има възрастов и сезонен диморфизъм. Възрастните през лятото са черни със сиви гръб и крила и бяла подопащка; клюнът е черен. През есенно-зимния период са като възрастните на белобузата рибарка, но отстрани на гърба имат характерни черни петна. Младите наподобяват тези на белобузата рибарка. Възрастните през лятото може да се отличат от тези на белокрилата рибарка по сивата долна страна на крилата и оцветяването на клюна. Движи се на малки групи (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и преминаващ вид. Пролетната миграция е през април-май, а есенната от края на юли до септември. Гнезди на малки групи, често с белобузи и речни рибарки, рядко - единично. Гнездовите колонии са разположени по коренищата и листата на водната лилия, рядко - на плаващи туфи от тръстика и папур. Гнездото изградено от стъбла и листа на водни растения. Снасянето на яйцата е в края на май – до средата на юни. (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Размножава се в блата и други водоеми със стоящи пресни води (рибарници, временни разливи и др.), като разполага гнездата си по плаваща водна растителност в откритите части на водоемите. През останалите сезони се среща по разнообразни водоеми в равнинни райони (Янков, ред., 2007). Минималното разстояние между отделните гнезда е 2,2 м (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с насекоми (*Gerridae*, *Odonata*), ракообразни (*Crustacea*), дребни рибки и земноводни.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В миналото е гнездила по блатата около Дунав и по Черноморското крайбрежие. Сега е с неясно разпространение и численост. Нередовно и в много малък брой гнезди в блатото при с. Малък Преславец и в резервата „Сребърна“. Потенциал за гнездене имат и някои рибарници във вътрешността. Видът мигрира до късно през май, като в средата

на месеца все още се наблюдава интензивен прелет. Тогава се среща в много от езерата покрай Черноморското крайбрежие, но това не може да се приеме за гнездене. По време на миграцията се среща по водоемите в цялата страна, като ятата понякога наброяват стотици птици (Иванов Б., 2015 в Червена книга на Р. България).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория критично застрашен (CR). Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 3. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **гнездящата** национална популация се оценява на **0 - 35** двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е флукуираща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: *H01; J02; M08*.

Мигриращата национална популация се оценява на **7000 - 11000** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: *J02; F26*.

В Червената книга (2015) като отрицателно действащи фактори са посочени непостоянният воден режим и качеството на водите във водоемите. Причини от вътрешновидов характер, свързани с общо намаляване на числеността на вида в Европа.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ и мигриращ**. Гнездящата популация се оценява на **1 - 2** двойки, което представлява 3 - 6 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **3 - 30** индивида, което е 0,04–0,3 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Видът не е гнездил в зоната през периода 2010-2012 г. (Матеева и др., 2013). В ОВМ „Рибарници Орсоя“ са описани 1-2 дв. (Костадинова, Граматиков, отг. ред., 2007), колкото и в настоящият стандартен формуляр актуализиран през 2015 г. Изследванията на Shurulinkov et al., (2019) за годините 2006, 2010-2013 и 2014 и 2018 г. не доказват гнезденето на вида в рибарници Орсоя. Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Понастоящем рибарниците не са действащи и техния воден режим не се поддържа. По време на нашите наблюдения през май 2021 г. по-голямата си част рибарниците бяха пресъхнали. Малки локви се образуват от снеготопенето и пролетните дъждове в северната част на басейните, но те бързо пресъхват или изтичат по естествен начин в северния отводнителен канал. Поради тази причина бяха наблюдавани много малък брой целеви видове: *Anas platyrhynchos*, *Ardea cinerea*, *Ciconia ciconia*, *Lanius collurio* и *Circus aeruginosus*. Самите рибарници са загубили своята орнитологична стойност. Единствено при оводняване на басейните може да се подобри тяхното състояние. **Поради тази причина смятаме, че в зоната няма подходящи местообитания за гнездене на вида.**

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. По време на миграцията се среща по водоемите в цялата страна, като ятата понякога наброяват стотици птици (Иванов Б., 2015 в Червена книга на Р

България). В Дунавската равнина черната рибарка се среща по време на пролетната миграция, понякога в големи ята. През пролетта се среща главно през месец май. Най-голяма численост е установена на рибарници Хаджидимитрово (Шурулинков и др., 2005). В Бургаските влажни зони видът е доста често срещан есенен мигрант с максимална численост 1115 инд., а през пролетта е с максимална численост от 183 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Рибарниците са пресушени и не се поддържат като такива. Черната рибарка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).

Посочената заплаха J02 - Замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни) в Докладването по чл. 12 от 2019 г. не е валидна за вида в зоната. Другата заплаха F26- Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони е в сила за зоната, въпреки, че няма построено нищо на пресушените местообитания.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	Определена на база СФД. Ще зависи от наличието на воден стълб в басейните на зоната.	Поддържане на популацията в размер най-малко 1 гнездящи дв. чрез възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 125 ha	Зависи от наличието на воден стълб в басейните на С33. Няма подходящи хранителни местообитания в границите на С33	Поддържане на подходящото гнездово местообитание в размер най-малко 125 ha. Възстановяване и оводняване на част от рибарниците.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за С33BG0002006 „Рибарници Орсоя“ Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A198 *Chlidonias leucopterus* (Белокрила рибарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20 - 23 см. Размах на крилата: 63 - 67 см. Има възрастов и сезонен диморфизъм. Възрастните през лятото са с черно тяло и бяла опашка; крилата отгоре са сиви, а отдолу – черни със сиви махови пера; клонът е тъмночервен. През другите сезони са с голямо черно петно зад окото. Младите са с кафяв гръб, изпъстрен с черни препаски и с малко петно зад окото (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ и нередовно гнездящ вид за страната (Куцаров в Янков, отг. ред., 2007). Пролетната миграция е между средата на април и началото на юни, а есенната – от август до средата на октомври. Лети на малки ята. Гнезди колониално. Има едно поколение годишно през периода април-юли. (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период се среща в блата и езера с богата растителност, делти на реки със заблатени участъци, рибарници. През останалите сезони скита по разнообразни влажни зони в равнинните части (Нанкинов и др., 1997). Гнезди във временни разливи в ливади и ниви, най-близки до крайречни и приизворни мочурища (Янков, ред., 2007). Разстоянието между гнездата е средно 31,6 м (Shurulinkov et al., 2010). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с ракообразни, дребни рибки и земноводни и насекоми (*Gerridae*, *Dytiscidae*).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Белокрилата рибарка до сега е установена да гнезди в 5 влажни зони по Дунавското крайбрежие и южна Добруджа: резервата „Сребърна“, рибарници Калимок, рибарници Хаджидимитрово, на остров Персина и блатото Чаиря (Shurulinkov et al., 2019). По време на миграция се среща както по Черноморското крайбрежие, така и във вътрешността на страната (Янков, ред., 2007).

Незастрашен вид в България. Не е включен в Червената книга и Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), националната **гнездяща** популация се оценява на **0-47** двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е флукуираща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е неизвестна. Не са посочени заплахи.

Мигриращата национална популация се оценява на **500-1000** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: F26; K04.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **мигриращ**. Популацията се оценява на **0 - 6 индивида**, което е 0,6 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. По време на миграция се среща както по Черноморското крайбрежие, така и във вътрешността на страната (Янков, ред., 2007). В средната част на Дунавската равнина белокрылата рибарка се среща само по време на пролетната миграция, през месец май (Шурулинков и др., 2005). В Бургаските влажни зони видът е рядък мигрант (Dimitrov et al., 2005).

Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни. Рибарниците са пресушени и не се поддържат като такива. Белокрылата рибарка може само да се види да прелита над зоната или по крайбрежието на реката (речното течение не влиза в рамките на зоната).

И двете заплахи посочени в Докладването по чл. 12 от 2019 г. важат за зоната понастоящем: K04 – Изменение на хидродинамичните характеристики, като в случая става въпрос за не поддържането на зоната като рибарници и F26- Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони, въпреки, че няма построено нищо на пресушените местообитания.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг. Изпълнението на целевата стойност ще зависи от водното ниво и басейните на бившите рибарници.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ha	Най-малко 125 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N06 – водни тела и крайбрежия изчислени приблизително от нас на Google earth. Видът не се храни в зоната и не спира по време на миграция, защото в зоната понастоящем няма открити водни площи с риба и други едри безгръбначни.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 125 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗBG0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A229 *Alcedo atthis* (Земеродно рибарче)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 16 - 17 см. Размах на крилата 24 - 26 см. По размери малко по-едро от врабче, но с голяма глава, дълъг, остър клюн и къса опашка. Оперението ярко с

метален блясък. Горната страна на главата зелена с напречни сини и синьозелени препаски. Гърбът и надопашката сини до лазурно сини със слаб метален блясък. Плещите тъмозелени, а надкрилията със светлосини петна. Маховите пера чернокафяви със сини вътрешни ветрила. Опашка тъмносиня. Отстрани на шията по едно белезникаво петно. Гърло бяло. Гърдите и коремът ръждиви до ръждивокафяви. Клюнът черен. Крака коралово червени. Женските с по-бледо оперение, матово, без метален блясък по гърба, кръста и надопашката. Основата на подклюнието светлочервено (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, постоянно и скитащо. През зимата напускат водоемите, които обитава през размножителния период, и се среща по не замръзващи части на реки, язовири, рибарници и топлици. Широко разпространен, но не многоброен по брегове, водоеми до около 1200 м н. в. И в най-благоприятните местообитания числеността е сравнително ниска (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Отвесни глинести, песъчливи и чакълести брегове. Течащи води, стоящи пресни води, стоящи бракични води, тесни морски заливи, естуари. (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване по поречието на р. Дунав в Словакия (Tugsoikova et al., 2016) установява гнездова плътност от 23-27 дв./ 55 км речен участък и разстояние между гнездата около 816 м. Следователно може да кажем, че на една двойка и трябва около 1-2 км речно течение. Друго изследване (Vilches et al., 2012) установява, че за гнезденето на земеродното рибарче е важно водата в речните течения да е богата на кислород и да не е дълбока, тъй като максималната дълбочина, на която се гмурка рибарчето е около 30 см. Подходящи местообитания за гнездене на вида по Директива за местообитанията са – 2340, 3260, 3270, 1130 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

Предимно с дребни риби.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и линейно разпространение, свързано с речната мрежа (средните и долните течения) и с други водоеми в равнинните и хълмистите части на цялата страна. По-ясно групирани покрай р. Дунав, Черноморското крайбрежие, Източните Родопи и значителни части от Дунавската равнина, Тракийската низина, Софийското поле и др. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа е уязвим - VU (Vulnerable). Включен в СПЕС 3 - Изтощен. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), гнездящата популация е от **900 – 3 600 двойки**, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на намаляваща, а дългосрочната (1980 - 2018) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: К04.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е **гнездящ (постоянен) и преминаващ**. Гнездящата популация се оценява на **3 - 3 двойки**, което представлява 0,1 – 0,3 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД **мигриращата** популация се оценя на **3-3 индивида**. Мигриращата численост за страната не е известна, ето защо не можем да кажем и какъв процент от

националната преминаваща популация е тази в зоната. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Видът не е гнездил в зоната през периода 2010-2012 г. (Матеева и др., 2013). В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът присъства, но не е определена конкретна численост. (Костадинова, Граматиков, отг. ред., 2007). В Дунавската равнина е често срещан и широко разпространен, но малочислен гнездящ, постоянен вид (Шурулинков и др., 2005). Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове. Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Земеродното рибарче в зоната гнезди в нейните гранични крайречни местообитания – земни откоси. На една двойка са и необходими между 1 и 2 км речно течение. Дължината на речния бряг в зоната е 2,35 км, което означава, че ако има подходящи земни откоси в зоната ще може да гнезди не повече от 1 дв.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. По време на миграцията се среща по р. Дунав и нейните притоци, по язовири, рибарници и др.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	Определена на база СФД и данните от теренните наблюдения през гнездовия период на 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 двойка.
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: характеристика на речни местообитание то за гнездене и търсене на храна;	дължина (km) на подходящит е речни течения осигуряващ и места за гнездене и търсене на храна	най-малко 2 км речен участък за 1 дв.	На една двойка са и необходими между 1 и 2 км речно течение. Дължината на речния бряг в зоната е 2,35 км, което означава, че ако има подходящи земни откоси в зоната ще може да гнезди не повече от 1 дв. Да не се стабилизират речните брегове на р. Дунав в рамките на защитената зона с каменни и бетонни стени, тъй като не позволяват гнезденето на вида.	Поддържане дължината на подходящите речни брегове осигуряващи места за гнездене и търсене на храна
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно	По-висока или равна на 2 – Добро състояние	Чрез оценката на екологичното състояние на водните тела с хранителни местообитания на вида по БЕК Рибн може да се оцени качеството на хранителната база на	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
хранителни местообитания на вида, по биологични елементи за качество (БЕК Рибн)	РДВ		вида. Колкото по-добро е екологичното състояние по този БЕК, толкова по добра е наличността на хранителна база. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> Екологичното състояние на водите на р. Дунав по този показател в пункт Ново село (зоната се намира по-надолу по реката) е оценен на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020).	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

6. Необходимост от промени в СФД

По отношение на гнездящата популация предлагаме числеността да се промени на 1 - 2 дв., тъй като местообитанията в зоната – крайречни земни откоси не може да поддържа повече от 1 дв.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A229	<i>Alcedo atthis</i>			p	1	2	p		G	C	B	C	C
B	A229	<i>Alcedo atthis</i>			c	3	3	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A230 *Merops apiaster* (Обикновен пчелояд)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 27 - 29 см. Размах на крилата 44 - 49 см. Средно голяма птица с ярка окраска и с метален блясък. Лети с маневрен и планиращ полет. Среща се на малки групи и ята. Често капа по дървета и жици, а не по земята. Темето, гърбът и крилата кафяви. Челото светло, белезникаво с със синьозелено петно. Крилата остри, а средните опашни пера забележимо по-дълги от останалите. Гърлото жълто оградено с черна огърлица. Клюнът черен. Останалата долна страна синьозелена (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен. По време на миграция се среща на ята от няколко до около 400 екз. Масовият прелет през май и от август до средата на септември. Брачните двойки се образуват по време на прелет. Гнезди по отвесни, земни, пясъчливи склонове, както и по брегове на реки. Гнездо строенето започва най-рано през втората десетдневка на май. Изкопават гнезда, като дълбаят пръстта с клоната си, а я изхвърлят с крака. Участват и двете птици, като се редуват (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Открити пясъчливи и сухи места, отвесни глинести, пясъчливи и лъсови брегове на различни водоеми, оврази, склонове и свлачища, ерозираны долове, земни откоси, кариери за добив на инертни материали (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване направено в Унгария (Kerényi, Ivók, 2013) показва, че 51,8% от гнездата на пчелояда са разположени в лъсови или пясъчни склонове обрасли с ниска растителност. Освен това, по-голяма част от гнездата (61,9%) са издълбани в лъос и 28,4% в пясъчлива почва. Наклона на склона, в които се изкопават дупките варира между 11 и 30 градуса. Изследване направено в Германия (Bastian et al., 2018) показва, че по време на гнездовия период пчелояда се храни в територии в близост до колонията, докато в след гнездовите скитания използва по-голямо разнообразие от местообитания, но предпочита земеделските земи. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 6210, 6250, 6260 (Кавръкова, В. и др., 2009).

Хранене

Ентомофаг. Храни се основно с пчели и оси, а малките изхранва основно с водни кончета (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Често срещан вид в равнини и предпланини, но не многоброен. Най-многочислен е в Дунавската равнина, Лудогорието, Добруджа, Тракийската низина, Подбалканските котловини, Източни Родопи, Сакар, Източна Стара планина, долините на реките Струма и Места. В планините е разпространен до 1100 м. надм. височина (Нанкинов и др., 1997; Янков, отг.ред., 2007).

Включен е в Приложение 2А на ЗБР. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – също LC. Популацията му е стабилна в Европа. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), **гнездящата** популация е от 20 000 – 60 000 двойки, като краткосрочната тенденция на популацията е оценена на нарастваща. Дългосрочната тенденция (1980 -2018) на популацията е нарастваща.

Мигриращата популация се оценява на 80 000-120 000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F03.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **10-10 двойки**, което представлява 0,01 – 0,05 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Видът не е гнездил в зоната през периода 2010-2012 г. (Матеева и др., 2013). В ОВМ „Рибарници Орсоя“ видът не е посочен (Костадинова, Граматиков, отг. ред., 2007). В средна Дунавска равнина е многочислен и почти повсеместно разпространен гнездящ вид (Шурулинков и др., 2005). Разпространението се колебае силно на места според наличието на подходящи места за гнездене. Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. За разлика от земеродното рибарче, пчелояда освен в земни речни откоси може да гнезди и в земни диги и откоси на стени на различни влажни зони. Така че, изоставените рибарници може да предоставят допълнителни местообитания.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 10 дв.	През изминалата 2021 г. вида не е установен да гнезди на територията на зоната. Стойността е определена на база данните посочени в СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 10 двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	км	Най-малко 1 км льосова или глинеста стена	Дължината на речния бряг в зоната е 2,35 км. Дължината на земните диги и оврази в изоставените рибарници не може да се оцени точно, но около 5 км, т.е. общо около 7 км. На една колония и трябва около 500-1000 м дълга стена.	Мониторинг на наличните льосови, глинести или пясъчливи брегове или склонове подходящи за гнездене в защитената зона.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Неизвестна	По време на гнездовия период пчелояда се храни в територии в близост до колонията. На този етап не може да бъде определена поради липса на систематизирани проучвания на местата на гнездене в зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на площта на подходящите гнездови местообитания до 2025 г.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗBG0002006 „Рибарници Орсоя“ Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A429 *Dendrocopos syriacus* (Сирийски пъстър кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 22 - 25 cm, размах на крилата 34 - 39 cm (Cramp ed., 1985; Svensson, 2013). Гърбът е черен с две добре изразени дълги бели петна. Коремът е бял, подопашиято – розово. Мъжките имат червено петно на тила, което при женските липсва. Кормилните пера са черни, като крайните кормилни са с бели петна. Трудно отличим от големия пъстър кълвач главно по черната ивица, която започва от клона и продължава отстрани на врата и не огражда бузата отзад. При младите цялото теме и тил са червени, а на коремът и гърдите имат фини тъмни ивици (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен. През зимата често се включва в ята с участието на редица видове врабчоподобни птици и скитат в по-широка околност. Гнезди в хралупи по дърветата, главно в равнинните и низини области на страната. Често хралупите са разположени на овощни дървета. Гнезди в хралупи на широколистни дървета на височина от 1 до 10 m. (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди в стари овощни градини, редки широколистни гори от парков тип, градини, дворове в малките населени места, крайнини на гори, крайречни галерии от върба, елша и топола, островни гори сред полето (често от дъб, ясен, бряст). Среща се в низините и в хълмисти и предпланински райони, до около 1000 м.н.в. През зимата се среща в същите местообитания в които и гнезди (Нанкинов и др., 1997). Сред европейските видове кълвачи само сирийският пъстър кълвач е синантропен вид, заемащ както селски, така и градски райони. Установено е, че в градовете присъствието му се

свързва с наличието на орехови дървета, овощни дървета и по-стари дървета с мека дървесина (тополи, върби) (Figarski, 2018). Друго изследване (Michalczuk, Michalczuk, 2016) в ЮИ Полша установяват, че гнездовата плътност на вида в оптимални за него местообитания - антропогенни дървесни насаждения е 8.63 - 10.55 дв./10 km², т.е. около 1 дв. на 100 ха. Ако местообитанието не е оптимално плътността е 1.18 to 1.44 дв./10 km² (около 1 дв. на 1000 ха). Те установяват също, че в антропогенна среда 90% от гнездата са на сирийски пъстър кълвач, а останалите са на голям пъстър кълвач. Овощните градини са териториите, в които са разположени най-голям процент (53,5%) от гнездата и са единствения вид насаждение, предпочитано от този вида. Избягва горите и групите от дървета, които се предпочитат от големия пъстър кълвач. Изследване на гнездовите местообитания на сирийския пъстър кълвач в Югоизточна Полша разкрива, че предпочитани за гнездене са по-дебели и в по-лошо състояние дървета. Сирийският пъстър кълвач може да е чувствителен към загубата на по-дебели (повече от 40 см. в диаметър), умиращи и по-стари дървета на възраст 40-60 години. Също така може да има негативно отражение увеличаването на дела на иглолистните дървета, които не са предпочитани за гнездене (Michalczuk, 2020). Може да гнезди в местообитания с кодове 9180, 91E0, 91F0, 92A0, 91Z0 по Директива за местообитанията, както и във всички кодове дъбови гори, но само в разредени участъци или в крайнините им.

Хранене

Сирийският пъстър кълвач се храни с различни насекоми – бръмбари, мравки, щурци, ларви на насекоми, главно бръмбари и пеперуди, паяци, които намира в кората на засъхващи и здрави дървета. Понякога се храни и с плодове - грозде, ябълки, орехи, костилки на кайсии и др. (Stamp ed., 1985, Нанкинов и др., 1997). Изследване в Полша разкрива, че сирийските пъстри кълвачи хранят малките си основно с гъсеници на пеперуди (*Lepidoptera*), ларви на бръмбари (*Coleoptera*), майски бръмбари (*Melolontha melolontha*), други членестоноги, орехи (*Juglans regia*), плодове на череша (*Prunus avium*) и вишни (*Prunus cerasus*) и други растителни части. (Michalczuk, 2017).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сирийският пъстър кълвач се среща в цялата страна с изключение на високите планини, над 1000 м.н.в. Отсъства и в компактни, обширни горски масиви като тези във вътрешността на Странджа, Източна Стара планина и Същинска Средна гора. В безлесните равнини се среща в селищата и покрай реките. Сравнително многочислен вид, но с намаляваща численост през последните 15 - 20 години.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус според IUCN е LC (Least Concern) както за света, така и за Европа.

Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация е оценена на 12 000-25 000 двойки. Краткосрочната тенденция е намаляваща. Дългосрочната тенденция е стабилна. Като заплахи са посочени превръщането на горите в култури и промяната на предназначението на земите/горите/ в индустриални, промишлени зони. Други негативни фактори са пожарите, изоставянето и впоследствие изсичането на старите овощни градини, химизацията в овощарството и растениевъдството, изсичането на крайречните и крайпътни гори, особено на ивиците тополи покрай реки и канали. Вероятно е и негативно въздействие в резултат на конкуренция с големия пъстър кълвач.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ (постоянен)**, като популацията се оценява на **1-1 двойка**, което представлява 0,004 – 0,01 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на

разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина е обикновен и повсеместно разпространен вид като обитава градини, акациеви и тополови насаждения, паркове, крайречни разредени горички, групи дървета. Често се среща в селищата, включително в градовете особено през есенно-зимния период. Не е срещан по дунавските острови. (Шуруликов и др., 2005). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Предполагаме че в зоната могат да гнездят не повече от 2 дв. За това предлагаме като максимална стойност да се посочат 2 дв., а не отново 1 дв.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	Определена на база СФД и наблюденията на терен през 2020 и 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Местообитание на вида: площ на подходящите места за гнездене и търсене на храна	ha	Най-малко 90 ha	Гнездовите и хранителните местообитания не са отдалечени едно от друго. Определени са на база процентното участие на широколистните гори в СФД – N16. Тяхната площ е около 90 ха. Да не се отстраняват крайречни и крайпътни дървета, стари овощни градини	Поддържане на подходящите места за гнездене на вида – крайречни и крайпътни дървета, стари овощни градини.

6. Необходимост от промени в СФД

По отношение на гнездящата популация предлагаме максималната численост да бъде 2 дв., а не отново 1 дв., на база на наличните местообитания в зоната.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	N	T	Size		Unit	Catt.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Is.	Gl.
B	A429	<i>Dendrocoptes syriacus</i>			r	1	2	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A231 *Coracias garrulus* (Синявица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 30 - 32 см. Размах на крилата 66 - 73 см. По размери малко по-дребна от гарга с характерно блестящо синьозелено оперение. Главата, шията и долната страна на тялото светлосини със зеленикав оттенък. Гърбът и плещите ръждивокафяви. Крилата синкави с почти черни махови пера. Надопашката тъмносиня. Средните опашни пера тъмнозелени, останалите възчерно тъмносини със светли върхове. Клюнът е здрав,

масивен и черен. Лети с бърз полет и каца по сухи клони на единични дървета или на жици сред открити полета (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен. Пролетният прелет през втората половина на април и през май, когато се среща на групи. Гнезди в хралупи на дървета (орех, дъб, върба, бряст) на височина 3 - 7 м., рядко в скални кухини (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Единични стари дървета, крайречни насаждения, крайнини на гори (Нанкинов и др., 1997). Ивици дървета, храсти и мозайки от тях, широколистни листопадни гори, овощни градини, дървесни и храстови плантации, скали и скални стени в равнините (Янков отг. ред., 2007). В западна и централна Европа синявицата не гнезди в естествени хралупи, а използва поставени от човека къщички за гнездене. Популациите на вида в Румъния, Испания, България и Естония са най-многочислени и там видът гнезди в естествени хралупи и дупки (Kiss et al., 2020). В Европа синявицата е „уязвима“ (SPEC 2), тъй като намаляват естествените ѝ места за гнездене – хралупи в стари дървета сред обработваеми земи. Ето защо всички проучвания, които бяха намерени разглеждат гнездовата биология на вида в къщички за гнездене и няма информация за гнездовата плътност на вида в естествени хралупи. Изследване в Унгария (Kiss et al., 2014) разкрива, че синявицата има най-висок гнездови успех в т.нар. земеделски мозайки (обработваеми земи с единични или групи дървета), отколкото в естествени тревисти местообитания, където артроподите, които са основната плячка на вида, са в по-голямо изобилие. Изследването на Finch (2016) разкрива, че разстоянието на което се отдалечават индивидите от гнездото (къщичка за гнездене) при търсене на храна варира между 250 и 750 м, като в Словакия има наблюдения и за 1800 м. Друго изследване в Унгария (Kiss et al., 2016) разкрива, че запазването на ландшафтната хетерогенност е ключов фактор при опазването на вида. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 8210, 91F0 (Кавръкова, В. и др., 2009).

Хранене

С различни безгръбначни, предимно насекоми и дребни гръбначни. Често лови насекоми във въздуха (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Има почти плътно разпространение в равнините и някои нископланински части на страната, особено покрай р. Дунав, в северната и източната част на Дунавската равнина, включително Лудогорието и Добруджа, както и южно от Стара планина в почти цялата Тракийската низина (от Пазарджик до Бургас), Източните Родопи, Сакар, Дервентските възвишения и др. Числеността е неравномерна, по-висока покрай р. Дунав, в централните и източните части на Дунавската равнина, Добруджа, Сливенската котловина и на югозапад до към Стара Загора, централната част на Тракийската низина, в Източните Родопи, хълмистите райони източно от р. Тунджа и др. (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложения II и III на ЗБР и приложение I на Директивата за птиците. Включен в Червена книга на България в категория уязвим – VU. Приложение II на Бернската и Бонска конвенция. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 2 – Намаляващ (BirdLife International, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **гнездящата** популация е от 2000-4500 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на намаляваща. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на нарастваща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A07, A02.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **12 - 12 двойки**, което представлява 0,3 – 0,6 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Видът не е гнездил в зоната през периода 2010-2012 г. (Матеева и др., 2013). В ОВМ „Рибарници Орсоя“ е посочена гнездова численост от 1 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). В средна Дунавска равнина гнезди навсякъде, където има налични дупки в земни откоси, хралупи и в скални дупки; често гнезди по лъсови брегове край р. Дунав (Шурулинков и др., 2005). Вида беше отчетен с численост 1 инд. при наши теренни проучвания на 11.05.2020 г. Според нас гнездовата численост посочена в СФД е завишена, тъй като в зоната земните крайречни брегове са само 2,35 км. Най-вероятно гнезди и в стари дървета по брега на р. Дунав. Предлагаме числеността да се намали на 1 - 4 дв.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	Определена на база СФД и теренни изследвания в зоната през 2020 и 2021 г. Предлагаме числеността да се намали на 1-4 дв. Според нас зоната не може да поддържа повече двойки.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Местообитание на вида: площ на местообитанието за гнездене	ha	Най-малко 2,3 ha	Дължината на речния бряг в зоната е 2,35 км. Вида вероятно гнезди и в стари дървета покрай реката, така че приблизителната площ на наличните места е около 2,3 ha. Поддържането на подходящите места за гнездене на вида става чрез: 1/ запазване на старите единични дървета или групи дървета в зоната; 2/ опазване/запазване на старите крайречните насаждения; 3/ поставяне на къщички за гнездене в подходящи за вида местообитания.	Поддържане на подходящите места за гнездене на вида
Местообитание на вида: площ на местообитанието за търсене на храна	ha	Най-малко 237 ha	Храни се в открити местообитания, където лови едри насекоми. В зоната откритите местообитания са изчислени на база % участие на следните типове местообитания в зоната: N10, N12 и N08. Площта им е 237 ха.	Поддържане на открити местообитания в зоната, подходящи за търсене на храна на вида в рамките поне на 70-300 ха., тъй като на една двойка минимум са и необходими толкова.

6. Необходимост от промени в СФД

По отношение на гнездящата популация предлагаме числеността да се промени на 1-4 дв., тъй като местообитанията в зоната не позволяват да се поддържат по-голям брой размножаващи се двойки.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A231	<i>Coracias garrulus</i>			r	1	4	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A242 *Melanocorypha calandra* (Дебелоклюна чучулига)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 17,5 – 22 см. Едра чучулига с дебел масивен клюн и покрити с пера ноздри. Крила дълги. Крака масивни. Задния пръст с дълъг и прав нокът. Теме и горна част на тялото кафяво-сивкави с тъмнокафяви вътрешности на перата. Най-страничната двойка кормилни пера бели. Отдолу тялото е бяло със сивкаво-жълтеникав оттенък и редки кафеникави надлъжни петна по гърдите. Подкрилията са черно-сивкави. Подопашиято е бяло. От основата на крилото по страните на шията има по едно удължено черно петно изтъняващо към върха. Веждата е дълга, широка и бяла (Нанкинов, 2009).

Характер на пребиваване в страната

Гнездяща, мигрираща и зимуваща птица. Пролетната миграция започва рано, почти веднага след затоплянето на времето и разтопяването на снега. Есенната миграция е разтегната почти четири месеца, от август до ноември (Нанкинов, 2009).

Характерно местообитание

Гнезди в степни и сухолюбиви тревни съобщества по варовити терени, тревни съобщества по сухи силикатни терени (пасища) (Янков 2007), запустели земи, ливади, обработваеми полета засети с жито, люцерна и други земеделски култури. Предпочита степните местообитания с добре развита тревна растителност. В Югозападна България гнезди край ерозиран хълмове и лозя. В степните райони по крайбрежието между Балчик и Дуранкулак е отчетена плътност, която варира между 3 и 18.7 дв./10 ха. (Нанкинов, 2009). Вида е зависим от наличието на обширни, не фрагментирани тревни земеделски култури и съобщества без наличието в тях на дървета и храсти (Morgado et. al. 2010). Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 1410, 6250, 6260, 62C0, 62A0 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

Насекоми, плевелни семена, нежни тревни стъбла и листа, разсипани по земята зърна на културните растения.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сега гнезди разпокъсано в равнинно и ниско хълмисти райони в различни части на страната (Янков, 2007). Среща се по-често в Сакар, Дервентските възвишения, Южна Добруджа и Санданско-Петричкото поле. Най-висока численост има по Черноморието северно от Балчик, в някои суходолия във вътрешността на Добруджа, в Санданско и в Сакар. В останалите райони – Софийско, Бесепарските ридове, Дунавската равнина, по Южното Черноморие и други има малобройни субпопулации, които са силно уязвими. (Червена книга на Р България, 2015).

Включен е в Червена книга на Р България в категория застрашен (EN). Включен в ЗБР в Приложения 2 и 3. Включен в Директива за птиците Приложение I, също в Бернска конвенция Приложение II. Европейски природозащитен статус - SPEC 3 - намален.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), националната гнездяща популация се оценява 4500 – 6800 двойки. Краткосрочната тенденция (2000-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) е стабилна. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A08, C01, D01, E01, C03.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ (постоянен), като популацията се оценява на 3 – 3 двойки, което представлява 0,04 – 0,06 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ (2007) като гнездящи са посочени 3 двойки, също като в настоящият СФД. В средна Дунавска равнина е локално гнездящ и възможно преминаващ вид (Шурулинков и др., 2005). Най-висока численост има по Черноморието северно от Балчик, в някои суходолния във вътрешността на Добруджа, в Санданско и в Сакар. В останалите райони има малобройни субпопулации. Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават информация за наблюдавани птици в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3 двойки	В ОВМ (2007) като гнездящи са посочени 3 двойки, също като в настоящият СФД. Липсват текущи данни за гнездовата численост на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 3 гнездящи двойки. Необходими са бъдещи целенасочени теренни изследвания за установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанието за гнездене и търсене на храна;	ha	Най-малко 85 ha	Изчислена на база данните взети от СФД като % на местообитание N08 - Равнини, шубраци, N12 - Обширни зърнени култури. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се	Поддържане на подходящите местообитания чрез: изпасване, окосяване и др. Запазване площта на оптимални местообитания на вида

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			припокриват.	в размер на 85 ха.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“
Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A246 *Lullula arborea* (Горска чучулига)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 14 – 17 см. Размах на крилата: 27 – 30 см. Средно голяма чучулига с тънък клюн. При възбуждане перата на главата им настръхват в добре оформена качулка. Оперението по горната част на тялото е пъстро. Широките и дълги бяло жълтеникави вежди се съединяват на тила. Опашката е леко вдлъбната. По начина на бягане и по навика да каца на жици, сухи клонове и върхове на дървета, прилича на бърбрия. Има мелодична песен като пее кацнала или в полет (Нанкинов, 2009).

Характер на пребиваване в страната

Гнездяща, мигрираща и зимуваща птица за страната. Среща се в подходящи местообитания в цялата страна, както в равнините, така и в планините, като в планините е по-честа и достига до горната граница на гората (от 20 до 1800 м. надморска височина). В Пирин се среща от 900 до 2200 м. надм. височина. Най-рядка е в равнинните земеделски райони в Дунавската равнина, Добруджа, Тракийската низина и Бургаската низина. По време на миграция пресича, на широк фронт, територията на цялата страна. През различните години пролетния прелет започва след средата на февруари и продължава до края на април. Есенното отлитане е през септември и октомври (Нанкинов, 2009).

Характерно местообитание

Обитава разредени горски участъци, просеки, поляни, сечища, покрайнини на гори, открити места с горски участъци, групи дървета и храсти. В равнините и предпланините заселва също стари овощни градини, лозя, склонове и дерета, обрасли с редки дървета и храсти.

Изследване в югозападна Германия (Rösch et al., 2021) разкрива, че големината на гнездовите територии при горската чучулига са **средно 4,9 ха**. Плътноста на териториите е около 0,1 територии/10 ха. Проучването показва, че за вида от голямо значение са състава и височината на тревната растителност, изобилието на артроподи и отдалечеността от човешки сгради. Тревната растителност в гнездовите територии трябва да е ниска (10-15 см.), но едновременно с това трябва да има и по-висока растителност, в която се скрива гнездото. Насекомите, с които се храни ги търси по повърхността на голата земя и в ниската растителност. Във Франция (Sirami et al., 2011) установяват, че територията на един мъжки е **средно 3,4 ха**. Най-често чучулигата се среща в отворени храсталачни местообитания. В местата, където видът е наблюдаван на земята (хранещи се) е било покритието от тревиста растителност (66%) и гола земя (12%). За чучулигата от голямо значение е хетерогенността на ландшафта като всички територии, с изключение на една, съдържат както „петна“ земеделска земя, така и „петна“ с храсталаци (Langston et al., 2007).

Хранене

През размножителния период се храни с различни видове насекоми и техните ларви (Carabidae, Coccinellidae, Formicidae, Curculionidae), а през останалото време и с зърна и семена на различни културни растения и плевелни треви (Нанкинов, 2009).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между **40 000 и 90 000 двойки**. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната (1980-2018 г.) е стабилна. Посочени са следните заплахи: А20, А01, А02, А03, А07, Е01.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространена е навсякъде в хълмистите, нископланинските и равнинните райони с разредени гори и храсталаци на по-голямата част от територията на страната с изключение на равнинните земеделски райони в Дунавската равнина, Добруджа, Тракийската низина и Бургаската низина (Янков, 2007).

Природозащитен статус в България – включен в приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – също LC.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), гнездящата популация е от 40 000 – 90 000 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: А20, А01, А02, А03, Е01.

3. Състояние в СЗ ВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ (постоянен)**, като популацията се оценява на **1 двойка**, което представлява 0,001 – 0,002 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ (2007) видът е посочен като гнездящ, но не е посочената неговата численост. В средна Дунавска равнина е локално гнездящ и преминаващ вид (Шурулинков и др., 2005). Среща се в подходящи местообитания в цялата страна, както в равнините, така и в планините, като в планините е по-честа и достига до горната граница на гората.

Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават данни за птици в района и около зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящ и двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящия СФД (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1 – 1 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			г. не са установени птици. Липсват текущи данни за гнездовата численост на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Извършване на целево проучване за установяване на броя гнездови двойки в подходящите местообитания за вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 175 ha.	Изчислена на база % на подходящите местообитанията в зоната - 37%. Вида използва разнообразни местообитания за търсене на храна, вероятно често и извън зоната. За поддържане на местообитанията е необходимо да не се премахват синорите и храстите покрай обработваемите земи; Поддържане на пасища, ливади, мери чрез косене и паша на добитък около обработваеми земи, храсталачни местообитания и разредени горички.	Поддържане на местообитанията

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗВГ0002006 „Рибарници Орсоя“

Не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за А338 *Lanius collurio* (Червеногърба сврачка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 17 см. Размах на крилата: 24 - 27 см. Малко по-едра от врабче. Има набито тяло, сравнително къси, закръглени крила и относително дълга опашка. Клюнът характерен, със закривен връх, подобен на този на хищна птица. Има добре изразен полов диморфизъм. Мъжкият е със сива глава и врат, кафяв гръб и черна маска през окото. Гърлото и бузите бели, гърдите и страните на тялото розови. Опашката черна с бели полета в основата. При женската главата и гърбът са кафяви със слаб или без тъмен вълновиден рисунък. Вратът обикновено сив. Долната страна бяла или жълтеникава с напречен тъмен вълновиден рисунък. Обикновено стои вертикално на избран от нея за наблюдателен пункт клон (Иванов, 2011).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящ и прелетен. По време на миграция е по-многочислен по Черноморското крайбрежие. Напролет най-рано се появява в началото на април. През есента отлита от края на август, най-късно до края на октомври. Моногамна птица. Гнезди единично. Гнездата са най-често в гъсти бодливи храсти (шипка, глог, драка, дива круша и др.) и по-рядко по дървета на височина от 0,5 до 2 м и по-високо (Иванов, 2011).

Характерно местообитание

Гнезди в открити пространства примесени с храсталаци на местата с умерен климат, сухолюбивы храсталаци, пустеещи земи, в крайнините на разредени широколистни листопадни гори, сечища, в овощни градини, дървесни и храстови плантации, ивици

дървета (полезащитни пояси), храсти и мозайки от тях, градски паркове и градини и други обрасли с храсти и слабо посещавани места в градове, села и индустриални зони, както и в селища с разпръснати дворове (планински махали, вилни зони и т.н.) (Янков, ред., 2007). Числеността в овощни градини е 2,1-2,5 дв./10 ha; в насаждения от *Robinia pseudoacacia* – 2,7 дв./10 ha; изкуствени насаждения от черен бор (500-800 м) – 2 екз./10 ha; храстови биотопи с доминиране на хвойна (1150-1300 м) – 8 екз./10 ha; в дъбови гори – 1-7 екз./10 km; храсталаци от келяв габър в Странджа – 2,5 екз./10 ha, храсталаци с преобладаване на драка – 15 екз./10 ha; в степни местообитания – 0,2-0,6 дв./10 ha; нискостеблени гори (храсталак) – 6,8-8,7 дв./10 ha (Иванов, 2011). Проучване на избора на гнездови местообитания в Италия показва, че най-подходящи са обработваемите земи с жив плет и ливади с голяма надморска височина. Като в двете местообитания са регистрирани близки числености на популацията (0,27 дв./10 ha в земеделските земи и 0,30 дв./10 ha в ливадите). Всички гнезда в земеделските земи са разположени в храсти, най-често трънка (*Prunus spinosa*; 48,5%), шипка (*Rosa canina*; 25,8%), къпина (*Rubus ulmifolius*; 12,1%) и глог (*Crataegus monogyna*; 8,3%) (Morelli, 2012). Проучване от Финландия разкрива предпочитанията на местообитания на червеногърбата сврачка по време на гнездовия период и след него. Сврачките предпочитат местообитания за хранене, където големите насекоми са в изобилие (Karlsson, 2004).

Хранене

Храната на възрастните птици включва насекоми, основно бръмбари, но също и други безгръбначни, малки бозайници, птици и влечуги (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространен е повсеместно в цялата страна като гнезди и на около 2000 м н.в. на Витоша и Рила. Числеността е сравнително равномерна и висока – в преобладаващия брой квадрати гнездят стотици двойки. По-ниска е в по-високите части на планините, в нископланински и равнинни райони с по-плътна горска покривка и такива, доминирани от земеделски култури (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен е също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 2 (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 170 000 и 380 000 двойки. Краткосрочната (2001-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са намаляващи. Посочени са следните заплахи и въздействия: A10 и A07.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **17-17 двойки**, което представлява 0,004 – 0,01 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Рибарници Орсоя“ е посочена гнездова численост 3 дв. (Костадинова, Граматиков, отг. ред., 2007). Разпространен е повсеместно в цялата страна. В средна Дунавска равнина е повсеместно разпространен в подходящи местообитания (Шурулинков и др., 2005). Вида беше отчетен в рибарниците от нас на 11.05.2020 г. (1 дв.), а също и на 14.05.2021 г. (1 дв.). Смятаме, че максималната численост не трябва

отново да е 17 дв. а поне 50 дв., на база на това, че по дигите има храстово-дървесна растителност, която е подходяща за гнездене на вида.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 17 двойки	Определена на база СФД и теренни изследвания в зоната през 2020 и 2021 г. Смятаме, че максималната численост не трябва отново да е 17 дв. а поне 50 дв.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 17 гнездяща двойка.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанието за гнездене и търсене на храна	ha	Най-малко 261 ha	Храни се в открити местообитания, където лови насекоми. В зоната откритите местообитания са изчислени на база % участие на следните типове местообитания в зоната: N10, N12, N08 и N23. Площта им е 261 ха. В различни типове местообитания вида гнезди с различна плътност, за това не може да се каже в зоната колко двойки ще гнездят. За поддържане на местообитанията е необходимо да не се премахват синорите и храстите покрай обработваемите земи; запазване на храсталачните местообитания в зоната и др.	Поддържане на подходящите местообитания

6. Необходимост от промени в СФД

По отношение на гнездящата популация предлагаме максималната численост да бъде 50 дв. на база на наличните местообитания в зоната.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A338	<i>Lanius collurio</i>			r	17	50	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A339 *Lanius minor* (Черночела сврачка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20 см. Размах на крилата: 32 - 34 см. По-дребна от сивата сврачка, с къс клюн, по-дълги крила и по-къса опашка, с широка бяла препаска през първостепенните махови пера и бял връх на опашката. Отгоре е сива, отдолу бяла, винено-розова по гърдите и страните на тялото. Има черна маска на лицето. Младите отгоре са кафяви с вълнообразни препаски, отдолу са белезникави (Иванов, 2011; Симеонов, Мичев, 1991).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ вид за страната. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Широко разпространен в цялата страна предимно в

равнинните и хълмистите райони докъм 900 м. Гнезди единично или в рехави групи. Разстоянието между отделните гнезда е около 100 м. Гнездото обикновено се разполага високо (5-6 до 12 м), в основно разклонение на дървото. Гнезди в близост до грабливи птици (царски орел, сокол орко и др.), понякога край него се разполагат и гнезда на испански врабчета. Предпочитани дървета, на които строи, са лъжеакацията, топола, дъб, ясен и др. Числеността в дъбови гори е 1 екз./10 км; в степни местообитания 0,2-0,77 дв./10 ха; в нискостеблени гори (храсти) 0,77 дв./10 ха. (Иванов, 2011).

Характеристика на местообитанието

Гнезди в открити пространства и пасища с разпръснати редки дървета и храсти или неголеми изкуствени насаждения сред тях; крайнини на широколистни листопадни гори, граничещи с пасища; в ивици от стари дървета край пътища, реки и в полезащитни пояси, овощни градини, дървесни и храстови плантации, особено в изоставени лозя и др. Обитава както райони с големи площи зърнени култури (посеви и други (едногодишни) тревни култури), така и участъци с екстензивно земеделие, вкл. многогодишни тревни култури, пустеещи земи, околности на градове, села и индустриални зони (Янков, 2007). Изследване на местообитанията на черночелата сврачка в долината Търнава Маре, Румъния показва, че предпочитани за строене на гнезда дървесни видове са основно тополи (94,1%) и върби (5,9%). Повечето от гнездата (75%) са построени средно на 1/3 от височината на дървото, в крайните части на клоните. Плътноста на гнездата е 0,1 гнезда/10 ха. Птиците предпочитат открити местообитания с големи обработваеми площи и тревиста растителност, с малко храсти и дървесна покривка (Moga et al., 2010).

Хранене

Храната включва предимно едри насекоми, главно *Coleoptera* (*Carabidae*, *Silphidae*, *Curculionidae*, *Scarabeidae*), *Orthoptera* (*Gryllotalpidae*, *Grillidae*, *Tettigoniidae*, *Acrididae*), *Lepidoptera* (имаго и ларви) и др., които дебне от висока (1-6 м) наблюдателна точка или лови в полет. По-рядко дребни бозайници (*Microtus*, *Mus*, *Crocidura*), птици и гущери. Също плодове: череша, черница и др. Често подобно на ветрушката трепти във въздуха, следейки за храна (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение във всички по-ниски и по-безлесни райони, по-плътно в северната и източната част на страната. Отсъства в гористите райони, в средно високите и високите части на планините. По-многочислен в Дунавската равнина, Добруджа и Югоизточна България (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 2 – намаляващ (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 6000 и 20000 двойки. Краткосрочната (2001-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са намаляващи. Посочени са следните заплахи: А07.

3. Състояние в СЗЗ BG0002006 „Рибарници Орсоя“

Съгласно СФД на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **12-12 двойки**, което представлява 0,06 – 0,2 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Широко разпространен в цялата страна предимно в равнинните и хълмистите райони докъм 900 м. В средна Дунавска равнина е чест и на места покрай реките многочислен гнездящ вид. Гнезди в открити райони с отделни тополи, в тополови (особено млади – 10 год.) насаждения, в райони с овощни дървета и храсти, но предимно в крайречните низини и долини (Шурулинков и др., 2005). Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. Въпреки това смятаме, че в зоната тополовите насаждения покрай реката са подходящо местообитание за гнездене, а откритие хабитати на рибарниците и ливадите са подходящо място за търсене на храна. На една двойка са и необходими около 12-14 ха, в които търси храна и разполага гнездото си.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на популацията	Брой двойки	Най-малко 12 двойки	Определена на база СФД и теренни изследвания в зоната през 2020 и 2021 г. Смятаме, че максималната численост не трябва отново да е 12 дв. а поне 20 дв.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 12 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: характеристика на гнездовите и хранителните местообитания	ha	Най-малко 310 ha	Храни се в открити местообитания, където лови насекоми. В зоната откритите местообитания са изчислени на база % участие на следните типове местообитания в зоната: N10, N12, N08 и N23. Площта им е 261 ха. Тополовите насаждения са около 49 ха (пресметнати чрез GoogleMap). Следователно зоната може да поддържа максимум около 20 дв.	Поддържане на подходящите местообитания чрез: запазване на откритите и храсталачни местообитания в зоната.

6. Необходимост от промени в СФД

По отношение на гнездящата популация предлагаме максималната численост да бъде 20 дв. на база на наличните местообитания в зоната.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A339	<i>Lanius minor</i>			r	12	20	p		G	C	B	C	C

Литература

- Василев, В., Василев, Р., Янков, П., Камбурова, Н., Узунов, Й., Пехливанов, Л., Георгиев, Б., Попгеоргиев, Г., Асьов, Б., Аврамов, С., Ценова, Р. (2012). Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България, 2013-2022. София, 99 с. <https://www.yumpu.com/xx/document/view/28376923/-/6>
- Големански, В. (гл. ред.). (2011). Червена книга на Република България. Том. 2. Животни. ИБЕИ-БАН & МОСВ, София. Електронно издание. Линк: <http://ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol2/>
- Даскалова, Г., Шурулинков, П., Ангелов, И., Петров, П. (2020) Птиците на Тунджанската хълмиста низина. Globe Edit 408 стр.
- Делов, В., Петков, Н. (2002). Национален план за действие за опазване на ливадния дърдавец (*Crex crex*) в България, 2002-2006. – В: Янков П. (отг. ред.). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им, Част 1. БДЗП-ПДСВ, Природозащитна поредица, Книга 4, БДЗП, София, 183-203.
- Делов, В. (2015). Ливаден дърдавец, *Crex crex*. В: Големански В. и др. (Ред.) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 268 с.
- Демерджиев, Д. (2000). Видов състав, сезонна и годишна динамика на орнитофауната във влажните они между с. Партизанин и с. Оризово, Старозагорско. – Дипл. работа, ПУ, катедра „Зоология на гръбначните животни”.
- Демерджиев, Д. (2004). Опазване на световно застрашеният малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) в защитената местност Злато поле. – Доклад по проект, БДЗП, 7 с.
- Дойков, В. (1990). Остров Вардим. Природа, София, БАН, 2: 43-44.
- Димитров, Д. (2018). Експедиция за проучване на гнездящите птици по река Дунав в Българо-Румънския участък през 2017 г. Десета юбилейна студентска научна конференция на Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“, Биологически факултет, Катедра „Екология и ООС“, 1 ноември 2018 г., Пловдив, 98-120.
- Докладване по Чл. 12 (2019). Annex B - Bird species' status and trends report format (Article 12) for the period 2013 – 2018. http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=bg/eu/art12/envxbcg9q/BG_birds_reports_20191026-085458.xml&conv=612&source=remote Посетено ноември 2020 г.
- Завьялов, Е. В., Табачишин, В. Г., Мосолова, Е. Ю. (2007). Динамика распространения и современная численность степного (*Melanocorypha calandra*) и белокрылого (*Melanocorypha leucoptera*) жаворонков на севере Нижнего Поволжья // Поволж. экол. журн. 2007. № 4. С. 297-309.
- Митева, Т. (1993). Проучвания на дунавската орнитофауна в района на град Свищов и остров Вардим. Дипломна работа, Пловдивски Университет „П. Хилендарски“, Пловдив, 115 с.
- Митева, Т. (1994). Експедиция „Остров Вардим 93“, Природа и знание, 5, 94: 32-34.
- Иванов, Б., Муравеев, Ю. (2002). Национален план за действие за опазването на малкият корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) в България, 2002–2006 г. – В: Янков, П. (отг. редактор). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им, Част 1. БДЗП – МОСВ, Природозащитна поредица, Книга 4, БДЗП, София, 13–37.
- Кавръкова, В., Димова, Д., Димитров, М., Цонев, Р., Белев, Т., Раковска, К. /ред./ (2009). Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България. Второ, преработено и допълнено издание. София, Световен фонд за

- дивата природа, Дунавско – Карпатска програма и федерация “ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ“.
- Костадинова, И., Граматиков, М. (ред.) (2007). Орнитологично важните места в България и Natura 2000. БДЗП, Природозащитна поредица, Книга 11.
- Матеева, И., Янков, П. (2013). Характер на миграцията на 42 вида птици от българската орнитофауна според нивото на съвременните познания, Доклад по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I.“, 243 с.
- Нанкинов, Д., Симеонов, С., Мичев, Т., Иванов, Б. (1997). Фауна на България. Том 26. Aves, част II. София: Издателство “Проф. М. Дринов”: 427 с.
- Паспалева-Антонова, М. (1961). Изучаване орнитофауната на Българското Дунавско крайбрежие. София, Дисертация, 145 с.
- Плачийски, Д., Демерджиев, Д., Попгеоргиев, Г., Петков, Н., Корнилев, Ю. (2014): План за действие за опазване на малкия корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) в България (2014–2023 г.). София, БДЗП-МОСВ: 98 с.
- Свенсон, Л., Муларни, К, Цетерстрьом, Д. (2013). Полеви определител на птиците на Европа, Северна Африка и Близкия Изток. БДЗП, София.
- Симеонов, С., Мичев, Т., Нанкинов, Д. (1990). Фауна на България. Том 20. Aves, част I. София, Издателство на БАН: 94-96.
- Симеонов, С., Мичев, Т. (1991). Птиците на Балканския полуостров, издателство „Петър Берон“, 128.
- Федосов, В. Н. (2013). Синантропизация и урбанизация европейского тювика – пример успешной адаптации вида // Птицы Кавказа: история изучения, жизнь в урбанизированной среде. Ставрополь: 183-186.
- Чешмеджиев, С., Христов, И. (2020), „Картиране на гнездящи птици в българо-румънския участък от плавателния път на река Дунав“. Доклад. „ГеоМарин“ ЕООД. 2020.
- Шурулинков П., Цонев, Р., Николов, Б., Стоянов, Г.П., Асенов, Л. (2005). Птиците на Средна Дунавска равнина. СНЦ Зелени Балкани, 120 с. (https://www.researchgate.net/publication/271199622_Pticite_na_Sredna_Dunavska_ravnina)
- Шурулинков, П. (2015). Горски водобегач. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни, с. 183. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София.
- Янков, П. (ред.) 2007. Атлас на гнездящите птици в България. БДЗП, Природозащитна поредица, Книга 10. БДЗП, София.
- Andone, G., Almasan, H., Rudu, D., Andone, L., Chirac, E., Sclarletescu, G. (1969). Cercetare asupra pasarilorichiofage din delta Dunarii. Inst. Cercet. Pisc. Studi si Cercetari 27: 133–183.
- Bastian, H., V., Bastian, A., Tietze, T. (2018). Die Habitatwahl des Bienenfressers (*Merops apiaster*) in der Brut- und Nachbrutzeit: Äcker mit unerwartet hohem Wert als Nahrungslebensraum. Fauna Flora Rheinland, 13 (4): 1209-1226.
- Beaman, M., Madge, S. (1998). The Handbook of Bird Identification for Europe and the Western Palearctic.
- BirdLife International (2015) European Red List of Birds. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- BirdLife International (2016) *Tringa ochropus*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T22693243A86680632. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T22693243A86680632.en>. Downloaded on 12 October 2021.
- BirdLife International (2017) *Numenius arquata*. The IUCN Red List of Threatened Species 2017: e.T22693190A117917038. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2017-3.RLTS.T22693190A117917038.en>. Downloaded on 09 October 2021.

- BirdLife International (2019) *Gallinago gallinago* (amended version of 2017 assessment). The IUCN Red List of Threatened Species 2019: e.T22693097A155504420. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2019-3.RLTS.T22693097A155504420.en>. Downloaded on 08 October 2021.
- Božič, L., Denac, D. (2017). Population dynamics of five riverbed breeding bird species on the lower Drava River, NE Slovenia. *Acrocephalus*, 38 (174/175): 85–126.
- Brackney, A., W., Bookhout, T., A. (1982). Population Ecology of Common Gallinules in Southwestern Lake Erie Marshes. *Ohio J. Sci.*, 82(5): 229-237.
- BWPI, (2006). The birds of the western Palearctic interactive, 2006 Upgra. ed. DVD Birdguides, Shrewsbury.
- Cardador, L., Mañosa, S. (2011). Foraging habitat use and selection of Marsh Harrier, *Circus aeruginosus* in intensive agricultural landscapes. *Journal of Raptor Research*. *Journal of Raptor Research*, 45(2) : 168-173.
- Cempulik, P. (1993). Breeding ecology of the Moorhen *Gallinula chloropus* in Upper Silesia (Poland). *Acta Ornithologica*, 28 (2): 75-89.
- Cheshmedzhiev, S., Shurulinkov, P., Daskalova, G. (2018). Status and distribution of diurnal birds of prey and the Black Stork along the Bulgarian section of the Danube River. In: Shurulinkov S., Z. Hubenov, S. Beshkov, G.
- Ciach, M. (2004). Moorhen and Little Crake Feeding on Carrion. *Berkut* 13 (2): 300–301.
- Cramp, S., Simmons, K. (eds.). (1977). *The Birds of the Western Palearctic*. Vol. 1. Oxford – London – New York, Oxford Univ. Press, 722 p.
- Crivelli, A. J., Nazirides, T., Jerrentrup, H. (1996). Action plan for the Pygmy Cormorant (*Phalacrocorax pygmeus*) in Europe. In: B. Heredia et al. 1996. *Globally Threatened Birds In Europe. Action Plans*. Council of Europe Strasbourg, France.
- Crivelli, A. J., Nazirides, T., Catsadorakis, G., Hulea, D., Malakou, M., Marinov, M., Shogolev, I. (2000). Status and population development of Pygmy Cormorant *Phalacrocorax pygmaeus* breeding in the Palearctic. In: P. Yesou, J. Sultana (ed.), *Monitoring and conservation of birds, mammals and sea turtles in the Mediterranean and Black Seas: Proceedings of the 5th Medmaravis Symposium, Gozo, Malta, 29 September – 3 October 1998*, pp. 49–60. Environment Protection Department, Valetta.
- Delov, V. (1995). Investigation of the Corncrake (*Crex crex* L.) in the Region of Sofia. - *Annuaire de l'Universite de Sofia*, Vol. 88, livre 4, 25-31.
- Delov, V. (1998). National Corncrake Survey in Bulgaria' 96 (Final report). Sofia, BSPB/BirdLife Bulgaria, 28 p.
- Delov, V. (1999). The Corncrake (*Crex crex*) in Bulgaria. In: Schäffer, N., U. Mammen (eds). *Proceedings of the International Corncrake Workshop 1998, Hipolstein/Germany*, 17-24 p.
- Delov, V., Jankov, P., Petkov, N. (1995). Pilot National Survey on the Corncrake (*Crex crex*) in Bulgaria (Final report), Sofia, BSPB/BirdLife Bulgaria, 16 p.
- Delov, V., Jankov, P. (1997). National survey of the Corncrake, *Crex crex* in Bulgaria in 1995. - *Die Vogelwelt*, 118: 239-241.
- Dimitrov, M., Michev, T., Profirov, L., Nyagolov, K. (2005). Waterbirds of Bourgas Wetlands. Results and Evaluation of the Monthly Waterbird Monitoring 1996-2002. Bulgarian Biodiversity Foundation and Pensoft Publishers, Sofia-Moscow, 160 p.
- Elas, M., Meissner, W. (2019). High density of breeding Common Sandpipers *Actitis hypoleucos* in the Middle Vistula River, Poland. *Wader Study* 126(1): 67–68
- European Communities. (2009). Lapwing, European Union Management Plan, 2009-2011. Technical Report - 2009 – 033, 56 p.
- Figarski, T., Kajtoch, L. (2018). Differences in Habitat Requirements between Two Sister Dendrocopos Woodpeckers in Urban Environments: Implication for the Conservation of Syrian Woodpecker. *Acta Ornithologica* 53(1):23-36

- Hayman, P., Marchant, J., Prater, T. (1986). Shorebirds: An identification guide to the waders of the world. Helm, London.
- Ivanov, B., Iankov, P., Boev, Z., Georgiev, D., Profirov, L., Dimitrov, M. (2014) "Списък на видовете птици в България към 31.12.2014г. List of the birds recorded in Bulgaria (Bulgarian List)."
- Jedlikowski, J., Brambilla, M., Suska-Malawska, M. (2014). Finescale selection of nesting habitat in Little Crake *Porzana parva* and Water Rail *Rallus aquaticus* in small ponds, *Bird Study*, 61:2, 171-181, DOI: 10.1080/00063657.2014.904271.
- JDS4 (2019-2020). Scientific report: A shared analysis of the Danube river. <http://www.danubesurvey.org/jds4/publications/scientific-report>
- Kambourova, N. (2005). The recent status of breeding bird communities of Srebarna Biosphere Reserve (NE Bulgaria). *Acrocephalus* 26 (125): 81–97.
- Kerényi, Z., Ivók, E. (2013). Nestsite characteristics of the European Bee-eater (*Merops apiaster* L.) in the Gödöllő Hills. – *Ornis Hungarica* 21(2): 23–32.
- Langston, R. H. W., Wotton, S. R., Conway, G. J., Wright, L. J., Mallord, J. W., Currie, F. A., Rewitt, A. L., Grice, P. V., Hoccom, D. G., Symes, N. (2007). Nightjar *Caprimulgus europaeus* and Woodlark *Lullula arborea* – recovering species in Britain? *Ibis*, **149** (Suppl. 2), 250–260.
- Lengyel, Sz. (1998). Distribution and status of the Common Sandpiper (*Actitis hypoleucos*) and Little Ringed Plover (*Charadrius dubius*) along two rivers in North-Eastern Hungary. *Aquila* 103-104, p. 47-57.
- Metcheva, R., Beltcheva, M., Naumov, B., Yankov, Y., Michev, T., Profirov, L., Mitov, P., Kenderov, L., Georgieva, E., Petrov, P., Goranov, S., (2016) Faunistic study of the Danube Island Tsibar. — Fourth Romanian-Bulgarian-Hungarian-Serbian Conference 'Geographical Research and Cross-Border Cooperation within the Lower Basin of the Danube', 15—17 Sept. 2016, Vidin — Bulgaria, pp. 72.
- Message, S., Taylor, D. (2005). Waders of Europe, Asia and North America: Helm Field Guide. Helm, London.
- Michalczuk, J., Michalczuk, M. (2017). Diet variability of Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* nestlings in the rural landscape of SE Poland. *North-Western Journal of Zoology* 13(2):278-284
- Michalczuk, J., Michalczuk, M. (2016). Habitat preferences of Picidae woodpeckers in the agricultural landscape of SE Poland: Is the Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* colonizing a vacant ecological niche? *North-Western Journal of Zoology*, 12 (1): 14-21.
- Michalczuk, J., Michalczuk, M. (2020). Nest-site selection of the Syrian Woodpecker (*Dendrocopos syriacus*) in the agricultural landscape of SE Poland. *Acta zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 66(2):189-202.
- Michev, T., Stoyneva, M. P. (Ed.). (2007). Inventory of Bulgarian Wetlands and their Biodiversity. Part 1: Non-Lotic Wetlands Publ. House Svetlostrouy, Sofia, 354 p.
- Michev, T., Profirov, L. (2003). Mid-Winter Numbers of Waterbirds in Bulgaria (1977-2001). Pensoft, Sofia.
- Milchev, B. (2009). Breeding biology of the Long-legged Buzzard *Buteo rufinus* in SE Bulgaria, nesting also in quarries. *Avocetta* 33: 25-32.
- Mongin, E. (2002). Snipes *Gallinago gallinago*, *Gallinago media*, *Lymnocyptes minimus* in Belarus. In: Švažas S., E. Mongin, G. Grishanov, A. Kuresoo, and W. Meissner (compiler). SNIPES OF THE EASTERN BALTIC REGION AND BELARUS, OMPO Special Publication, Published by "OMPO Vilnius", Vilnius, 15-35.
- Morgado, R. Beja, P., Reino, L., Gordinho, L., Delgado, A., Borralho, R., Moreiraet, F. (2010). Calandra lark habitat selection: Strong fragmentation effects in a grassland specialist. *Acta Oecologica* Volume 36, Issue 1, p 63-73
- Nesterenko, M. A. (2000). Habitat use of Whiskered tern (*Chlidonias hybrida*) in the Danube delta at breeding. *ODU Bulletin*, no. 5, pp. 172-175.

- Nikolov, I., Shurulinkov, P., Borisov, B. (2014). Status of the breeding populations of Great Cormorants in Bulgaria in 2012. In: Bregnballe T., Lynch J., Parz-Gollner R., Marion L., Volponi S., Paquet J.Y., Carss D.N., van Eerden M.R. (eds.) Breeding numbers of Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* in the Western Palearctic, 2012-2013.- 99: 78-81.
- Oparin, M., Konyushkova, M., Oparina, O., Mamaev, A., Shadrina, M., Ruban, O. (2015). Nesting population structure of larks (Alaudidae, Aves) in typical semidesert habitats of the Caspian Lowland. *Biology Bulletin*, 42(10), 917–925.
- Paspaleva, M., Mitshev, T. (1968). Ornithologische Untersuchungen am Bulgarischen Donauufer. In: Limnologische Berichte der X. Jubiläumstagung Donauforschung, Bulgarien, 10-20 October 1966, Sofia, 445-454.
- Penteriani, V. (1997). Breeding density and landscape-level habitat selection of Common Buzzards (*Buteo buteo*) in a mountain area (Abruzzo Apennines, Italy). *J. Raptor Res.*, 31 (3): 208-212. <https://sora.unm.edu/sites/default/files/journals/jrr/v031n03/p00208-p00212.pdf>
- Pierluissi, S., King, S. L., Kaller, M. D. (2010). Waterbird nest density and nest survival in rice fields of Southwestern Louisiana. *Waterbirds*, 33 (3): 323-330.
- Pigniczki, Cs., Nagy, T., Oláh, J. Nagy, G. G., Karcza, Zs., Schmidt, A. (2019). Breeding, dispersal, migration and conservation of the Black-winged Stilt (*Himantopus himantopus*) in Hungary. – *Ornis Hungarica* 27(2): 1–19. DOI: 10.2478/orhu-2019-0013
- Popgeorgiev, (ed.) (2018). Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube, Nova Science Publishers Inc., 375-398.
- Rösch, V., Aloisio, P., Entling, M. H. (2021). Prey, management and landscape requirements of an endangered population of the Woodlark *Lullula arborea* in Southwest Germany. *Journal of Ornithology*, <https://doi.org/10.1007/s10336-021-01862-4>
- Sergio, F. (2002). Density, nest sites, diet, and productivity of Common Buzzards (*Buteo buteo*) in the Italian Pre-Alps. *J. Raptor Res.*, 36(1): 24-32. <https://sora.unm.edu/sites/default/files/journals/jrr/v036n01/p00024-p00032.pdf>
- Sim, I.M.W., Cross, A.V., Lamacraft, D.L., Pain, D.J. (2001). Correlates of Common Buzzard *Buteo buteo* density and breeding success in the West Midlands. *Bird Study*, 48: 317–329. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00063650109461231>
- Shurulinkov P., Daskalova, G., Michov, S., Koev, V. (2016). The distribution, numbers, and breeding of terns and waders on the sand islands along the Bulgarian-Romanian section of the Danube. *NORTH-WESTERN JOURNAL OF ZOOLOGY* 12 (1): 65-77.
- Sirami, C., Brotons, L., Martin, Jean-Louis. (2011). Woodlarks *Lullula arborea* and landscape heterogeneity created by land abandonment. *Bird Study*, 58: 99–106.
- Swan, G. (2011). Spatial Variation in the Breeding Success of the Common Buzzard *Buteo buteo* in relation to Habitat Type and Diet. Ph-D in Imperial College, London, 2011, 66 p. <https://www.iccs.org.uk/wp-content/thesis/consci/2011/Swan.pdf>
- Shurulinkov, P., Daskalova, G., Ralev, A., Elenkova, V. (2010). New Data on the Breeding of White-winged Tern (*Chlidonias leucoptera*) in Bulgaria. *Acta zoologica bulgarica*. 62(3): 301-306.(3).
- Shurulinkov, P., Daskalova, G., Cheshmedzhiev, S., Kirov, K., Koev, V., Dinkov, H., Hristov, I., Nikolov, I., Mihov, S., Kutsarov, Y. (2019). Heron and Cormorant colonies along the Bulgarian-Romanian section the Danube River: Status and trends, 2010-2014, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Shurulinkov, P., Cheshmedzhiev, S., Daskalova, G., Dinkov, H., Kirov, K., Hristov, I., Kutsarov, Y., Koev, V., Michov, S., (2019). Recent data on the distribution and numbers of the water birds in the wetlands along the Bulgarian section of the Danube

- river, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Ed.). (2019). Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube. Nova Science Publishers, Inc., 441 p.
- Stermin, A.N., Pripon, L. R., David, A., Coroiu, I. (2011). Wetlands management for Little Crake (*Porzana parva*) conservation in a “Natura 2000” site. 2nd International Conference on Environmental Science and Development IPCBEE vol.4 (2011), IACSIT Press, Singapore, 91-94.
- Turcokova, L., Meliskova, M., Balazova, M. (2016). Nest site location and breeding success of Common kingfisher (*Alcedo atthis*) in the Danube river system. Folia Oecologica, 43: 74-82.
- Vilches, A., Miranda, R., Arizaga, J., Galicia, D. (2012). Habitat selection by breeding Common Kingfishers (*Alcedo atthis* L.) in rivers from Northern Iberia. Ann. Limnol. - Int. J. Lim. 48: 289–294.
- Yalden, D. W. (1986). The habitat and activity of Common Sandpipers *Actitis hypoleucos* breeding by upland rivers. Bird Study 33(3):214-222.